

Gmina
Krasnystaw

Miasto
Krasnystaw

Gmina
Siennica Różana

Partnerstwo **KRASNYSTAW** Plus

Miejski Obszar Funkcjonalny

TOM 1

Strategia rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 roku

Diagnoza miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt utworzenia obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007 - 2013 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych.

*Projekt „Utworzenie obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007–2013
oraz ze środków budżetu państwa przyznawanych w ramach konkursu dotacji
na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego
w zakresie planowania współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych*

Zespół opracowujący:

Partnerstwo **KRASNYSTAW** Plus

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Październik 2014

Spis treści

Wstęp.....	4
I. Metodologia opracowania.....	6
II. Analiza dokumentów strategicznych – europejskich, krajowych, regionalnych, powiatowych i gminnych strategii i programów	10
III. Charakterystyka obszaru funkcjonalnego	18
1. Położenie i powierzchnia	18
2. Demografia.....	19
2.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych.....	19
2.2 Analiza ankiet – demografia	25
2.3 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	27
3. Zatrudnienie i rynek pracy	29
3.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych.....	29
3.2 Określenie zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	33
3.3 Analiza ankiet – zatrudnienia.....	34
3.4 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	37
4. Przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy	38
4.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych.....	38
4.2 Analiza przedsiębiorczości w Unii Europejskiej	43
4.3 Instytucje otoczenia biznesu	45
4.4 Analiza ankiet – potrzeby przedsiębiorców	46
4.5 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	48
4.6 Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości na terenie MOF Krasnystaw PLUS w formie scenariuszy	49
5. Analiza budżetów jednostek samorządu terytorialnego	50
6. Komunikacja	56
6.1 Infrastruktura drogowa.....	56

6.2	System transportu publicznego	57
6.3	Analiza ankiet – potoki pasażerskie	58
6.4	Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	65
7.	Infrastruktura komunalna i mieszkalnictwo	66
7.1	Analiza danych z Banku Danych Lokalnych	66
7.2	Planowanie przestrzenne	73
7.3	Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	81
8.	Turystyka	82
8.1	Walory przyrodnicze	82
8.2	Walory kulturowe	83
8.3	Zagospodarowanie turystyczne	87
8.4	Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań	89
9.	Jakość usług publicznych świadczonych na terenie MOF według mieszkańców	90
9.1	Analiza ankiet – subiektywna ocena jakości usług publicznych	90
10.	Wnioski z przeprowadzonej diagnozy miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS	98
IV.	Delimitacja miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS	100
1.	Zasady delimitacji	100
2.	Zdiagnozowane powiązania	100
	Spis rysunków	103
	Spis tabel	103
	Spis wykresów	104
	Bibliografia	107
	Załącznik 1. Analiza budżetowa jednostek samorządu terytorialnego na lata 2015–2019 ...	110

Wstęp

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne stanowią nowy sposób współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Jest to instrument pozwalający na realizację wspólnych zadań przez partnerów – gminy powiązane funkcjonalnie ze sobą. Istota tworzenia obszarów funkcjonalnych i realizowanie w nich określonych przedsięwzięć związane są z nową polityką przestrzenną określoną w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* oraz perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2014–2020. W ramach tej polityki przyjęto tzw. zintegrowane podejście terytorialne, które ma być ukierunkowane na wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów określonych funkcjonalnie. Istotą polityki przestrzennej ma być integracja działań publicznych oraz wspólny system zarządzania. Obszary funkcjonalne definiuje się jako: „zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju” (KPZK 2030). Są to obszary, na które składają się odrębne jednostki administracyjne o wyraźnych powiązaniach funkcjonalnych, charakteryzujące się podobnymi cechami społeczno-gospodarczo-przestrzennymi. W ramach obszarów funkcjonalnych wyróżnia się Miejskie Obszary Funkcjonalne o charakterze wojewódzkim, regionalnym, subregionalnym i lokalnym.

Do takiej współpracy przystąpiły trzy gminy: Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw i Gmina Siennica Różana. Położone są w województwie lubelskim, w powiecie krasnostawskim. Miasto Krasnystaw stanowi rdzeń dla dwóch pozostałych gmin. Razem, jako Partnerzy, tworzą Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnystaw PLUS – realizując projekt „Utworzenie obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS”.

Głównym celem projektu jest zwiększenie spójności obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS w wymiarze społecznym, gospodarczym, turystycznym i terytorialnym przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie wyznaczonego celu możliwe będzie dzięki ścisłej współpracy jednostek samorządu – Partnerów Projektu oraz zaangażowaniu lokalnej społeczności.

Jednym z pierwszych wspólnych działań, podjętych w ramach Partnerstwa Krasnystaw PLUS, jest opracowanie Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnystaw PLUS. W dokumencie tym wskazane będą kierunki rozwoju obszaru oraz określone najważniejsze przedsięwzięcia do realizacji. W oparciu o Strategię, Miasto

Krasnystaw, Gmina Krasnystaw i Gmina Siennica Różana będą mogły przygotowywać wspólne projekty i pozyskiwać dofinansowanie w latach 2014–2020.

Efektami realizacji projektu „Utworzenie obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS” będą m.in.:

- diagnoza MOF Krasnystaw PLUS w zakresie powiązań między Partnerami Projektu i wynikających z nich potrzeb, problemów i wyzwań, będących podstawą planowania rozwoju Miasta i Gminy Krasnystaw oraz Gminy Siennica Różana;
- wspólna *Strategia rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS na lata 2014–2020 z perspektywą do 2030 roku* wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko;
- spójna dokumentacja planistyczna dla wspólnie wyznaczonych obszarów związanych z rozwojem gospodarczym, infrastrukturalnym, turystycznym i ochroną przyrody MOF Krasnystaw PLUS;
- dokumentacja techniczna 7 przedsięwzięć wskazanych w dokumentach strategicznych wraz z dokumentacją przetargową i studiami wykonalności.

W toku prac nad dokumentami strategicznymi zadbano o zachowanie szerokiej partycypacji społecznej, wyrażającej się czynnym udziałem lokalnej społeczności w:

- konferencjach,
- warsztatach,
- konsultacjach,
- badaniach ankietowych,

stanowiących źródło opinii, stanowisk oraz pomysłów osób i instytucji, których w sposób pośredni bądź bezpośredni dotyczyć będą planowane działania strategiczne.

Niniejszy dokument stanowi Tom I *Strategii miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS na lata 2014–2020 z perspektywą do 2030 roku* zawierający diagnozę miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS analizującą problemy i potencjały badanego obszaru.

I. Metodologia opracowania

W toku prac nad *Diagnozą miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS* obejmującą Tom I *Strategii rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS na lata 2014–2020 z perspektywą do 2030 roku* przeprowadzono szereg badań i analiz stanowiących podstawę do rzetelnej diagnozy przedmiotowego obszaru.

Celem badań i analiz było zebranie opinii mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS na temat sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru oraz postrzegania powiązań między Partnerami realizowanego projektu. Badanie stanowiło jednocześnie element konsultacji społecznych prowadzonych w ramach procesu tworzenia *Strategii rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS* i jest wyrazem dialogu ze społecznością lokalną, prowadzonego przez władze samorządowe. Celem tych działań było zaangażowanie jak największej liczby osób i instytucji do współtworzenia rzeczywistości społeczno-gospodarczej MOF Krasnystaw PLUS.

Głównym narzędziem badawczym, dzięki któremu zebrano i udokumentowano opinie mieszkańców dotyczące uwarunkowań społeczno-gospodarczych obszaru, była ankieta. Przygotowano kilka rodzajów ankiet. Były to zarówno ankiety ilościowe, jak również jakościowe, które swoim zakresem obejmowały szeroką gamę aspektów mających wpływ na funkcjonowanie MOF Krasnystaw PLUS. Kwestionariusze ankiet opracowane zostały w sposób pozwalający na przeprowadzenie wywiadu bezpośredniego przez ankietera oraz na samodzielne ich wypełnienie przez respondenta (e-ankiety były dostępne na stronie projektu, a kwestionariusze ankiet w siedzibach Partnerów realizowanego projektu).

Szczegółowa struktura kwestionariuszy ankiet ustalona została w oparciu o zakres tematyczny i charakter pytań adresowanych do grup docelowych respondentów, stanowiących próbę reprezentatywną pod względem kryteriów płci, wieku i miejsca zamieszkania na terenie poszczególnych gmin tworzących MOF Krasnystaw PLUS. W celu zapewnienia spójności pozyskiwanych danych większość pytań zawartych w kwestionariuszach ankiet skonstruowana była w taki sposób, aby możliwy był wybór odpowiedzi z zamkniętej listy. Wykorzystanie dwóch rodzajów technik badań oraz formy zamkniętych pytań pozwoliło na precyzyjną analizę badanego zakresu.

Prace nad diagnozą MOF Krasnystaw PLUS obejmowały także analizę:

- aktualnych dokumentów strategicznych o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym, powiatowym i gminnym;
- dostępnych danych statystycznych z zakresu demografii, zatrudnienia i rynku pracy, przedsiębiorczości, komunikacji, infrastruktury komunalnej i mieszkalnictwa, turystyki oraz planowania przestrzennego;
- informacji zebranych podczas warsztatów z mieszkańcami realizowanych w ramach przedmiotowego projektu. W trakcie warsztatów dokonano analizy istniejących powiązań między Partnerami Projektu, w tym wspólnych problemów i propozycji ich rozwiązania.

Analiza danych statystycznych uzyskana z Banku Danych Lokalnych (portal informacyjny GUS¹) obejmowała lata 2010–2013. Gdy niemożliwe było uzyskanie wszystkich informacji – bazowano na krótszym okresie. Analiza obejmowała porównanie gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS do średniej dla powiatu krasnostawskiego, województwa lubelskiego oraz dla Polski. Część wskaźników uzyskanych z GUS umożliwiała zsumowanie wyników badanych gmin i uzyskanie zbiorczego obrazu dla całego obszaru MOF Krasnystaw PLUS.

Wyniki badań i analiz zaprezentowane zostały w *Diagnozie* stanowiącej element *Strategii rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS*. Do prezentacji wyników wykorzystana została forma opisowa oraz różnorodne formy graficzne – tabele, wykresy, mapy.

DOBÓR GRUP DOCELOWYCH RESPONDENTÓW BADAŃ

W celu prawidłowego doboru reprezentatywności grupy respondentów biorących udział w badaniach niezbędnych do opracowania *Diagnozy* MOF Krasnystaw PLUS, dokonano analizy danych statystycznych dotyczących przedmiotowego obszaru w zakresie miejsca zamieszkania, wieku i płci. Jako bazę przyjęto dane statystyczne z końca 2013 roku.

Na podstawie danych zawartych w tabelach 1 i 2 dla każdej ankiety (całkowitej liczby ankiet jednego rodzaju) wyliczony został udział poszczególnych grup respondentów.

¹ Portal informacyjny Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych, <http://stat.gov.pl>.

W tabeli 3 zamieszczono przykład wyznaczenia wielkości próby badawczej, przy założeniu przeprowadzenia 50 ankiet.

Tabela 1 Liczba ludności zamieszkująca MOF na koniec 2013 roku

Partner Projektu	Liczba ludności			Ludność w podziale na grupy ekonomiczne					
				w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	K	M	ogółem	%	liczbo- wo	%	liczbo- wo	%	liczbo- wo
Miasto Krasnystaw	10189	9350	19539	16,7	3263	63,3	12368	20,0	3908
Gmina Krasnystaw	4528	4344	8872	18,0	1597	62,9	5580	19,1	1695
Gmina Siennica Różana	2186	2096	4282	17,6	753	62,0	2655	20,4	874
Razem	16903	15790	32693	-	5613	-	20603	-	6477

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2 Ludność zamieszkująca poszczególne gminy – udział % w całej populacji w podziale na płeć

Partner Projektu	Ludność (2013 rok) – udział % w całej populacji MOF Krasnystaw		
	kobiety	mężczyźni	ogółem
Miasto Krasnystaw	31,17	28,60	59,77
Gmina Krasnystaw	13,85	13,29	27,14
Gmina Siennica Różana	6,69	6,41	13,10
Razem	51,70	48,30	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 3 Liczba osób/respondentów koniecznych do przebadania w poszczególnych grupach

Partner Projektu	Liczba ludności			Ludność w podziale na grupy ekonomiczne					
				w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	K	M	ogółem	%	liczbowo	%	liczbowo	%	liczbowo
Miasto Krasnystaw	16	14	30	16,7	5	63,3	19	20,0	6
Gmina Krasnystaw	7	7	14	18,0	2	62,9	9	19,1	3
Gmina Siennica Różana	3	3	6	17,6	1	62,0	4	20,4	1
Razem	26	24	50	-	8	-	32	-	10

Źródło: Opracowanie własne

REALIZACJA BADAŃ ANKIETOWYCH

Badania ankietowe w formie wywiadu bezpośredniego realizowane były na terenie gmin – Partnerów Projektu. Podczas ankiet „w terenie” ankieterzy zapraszali potencjalnych respondentów do wzięcia udziału w badaniu w okolicach miejsc najczęściej przez nich odwiedzanych: urzędów, placówek medycznych, szkół, centrów handlowych, sklepów itp. W przypadku ankiet dotyczących komunikacji publicznej skupiono się w szczególności na przystankach autobusowych, natomiast w przypadku ankiet z zakresu przedsiębiorczości – odwiedzono bezpośrednio przedsiębiorców z obszaru MOF. Część ankiet została przeprowadzona w liceach ogólnokształcących, odpowiedzi udzielone przez uczniów zostały przydzielone do kategorii osób w wieku przedprodukcyjnym. Respondenci – mieszkańcy MOF Krasnystaw PLUS – mieli również okazję do wypełnienia e-ankiet dostępnych na stronie projektu. Ankiety z zakresu „subiektywnej oceny jakości usług publicznych ...” udostępnione zostały także na stronach internetowych Partnerów Projektu oraz w ich siedzibach.

Przeprowadzenie badań ankietowych poprzedzone było kampanią promocyjną projektu w lokalnych mediach – prasie i radiu oraz dystrybucją ulotek promujących przedsięwzięcie. Badania ankietowe w terenie przeprowadzone były w terminie od 17 września do 28 października 2014 roku.

II. Analiza dokumentów strategicznych – europejskich, krajowych, regionalnych, powiatowych i gminnych strategii i programów

Strategia miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 roku powinna być zgodna z założeniami ustalonymi w najważniejszych dokumentach europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych. W tabeli 4 wymieniono nazwy dokumentów oraz ich nawiązania do zapisów dokumentu strategicznego.

Tabela 4 Dokumenty europejskie, krajowe, regionalne, subregionalne, lokalne

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie do zapisów dokumentu strategicznego/planistycznego ²
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p><i>Priorytet II.</i> Wzrost zrównoważony – transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej.</p> <p><i>Priorytet III.</i> Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</p> <p>Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych:</p> <p><i>Cel główny 1.</i> Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów.</p> <p><i>Cel główny 3.</i> Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%.</p> <p><i>Cel główny 5.</i> Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i> Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. <i>Cel 4</i> – Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki. <i>Kierunek interwencji:</i> Poprawa świadomości roli innowacji i strategii rozwojowych firm wśród przedsiębiorców.</p> <p><i>Polska Cyfrowa. Cel 5</i> – Stworzenie Polski Cyfrowej. <i>Kierunek interwencji:</i> Gromadzenie, przechowywanie, zabezpieczanie oraz udostępnianie danych i dokumentów elektronicznych oraz udostępnianie i zabezpieczanie w postaci elektronicznej dotychczasowych zasobów w postaci tradycyjnej, w tym udostępnienie za pośrednictwem Internetu treści objętych domeną publiczną.</p> <p><i>Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Cel 7</i> – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.</p>

² Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		<p><i>Kierunek interwencji:</i> Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki.</p> <p><i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów:</i></p> <p><i>Cel 8 –</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. <i>Kierunek interwencji:</i> Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach. <i>Kierunek interwencji:</i> Zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich.</p> <p><i>Cel 9 –</i> Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski, poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. <i>Kierunek interwencji:</i> Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych.</p> <p><i>Obszar Efektywności i sprawności państwa:</i></p> <p>Sprawne państwo. <i>Cel 10 –</i> Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej. <i>Kierunki interwencji:</i> Stworzenie warunków dla e-administracji i wdrożenie mechanizmów nowoczesnej debaty społecznej i komunikacji państwa z obywatelami, obejmujące zmianę procedur administracyjnych, wspartą wykorzystaniem narzędzi ICT.</p> <p><i>Kierunek interwencji:</i> Poprawa jakości i zwiększenie szybkości obsługi administracyjnej obywateli oraz osób prawnych poprzez użycie nowoczesnych instrumentów zarządzania.</p> <p>Kapitał ludzki. <i>Cel 11 –</i> Wzrost społecznego kapitału rozwoju. <i>Kierunek interwencji:</i> Promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej.</p>
<p>3.</p>	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p><i>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo.</i></p> <p><i>Cel I.1.</i> Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.</p> <p><i>Priorytet rozwojowy I.1.2.</i> Zwiększenie efektywności instytucji publicznych.</p> <p><i>Priorytet rozwojowy I.1.3.</i> Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji (e-administracja). <i>Priorytet rozwojowy I.1.5.</i> Zapewnienie ładu przestrzennego.</p> <p><i>Cel I.2.</i> Zapewnienie środków na działania rozwojowe. <i>Priorytet rozwojowy I.2.3.</i> Zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych.</p> <p><i>Cel I.3.</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela. <i>Priorytet rozwojowy I.3.2.</i> Rozwój kapitału społecznego. <i>Priorytet rozwojowy I.3.3.</i> Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela.</p> <p><i>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.</i></p> <p><i>Cel II.2.</i> Wzrost wydajności gospodarki. <i>Priorytet rozwojowy II.2.2.</i> Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie. <i>Priorytet rozwojowy II.2.4.</i> Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p><i>Cel II.3.</i> Zwiększenie innowacyjności gospodarki. <i>Priorytet rozwojowy II.3.4.</i> Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych.</p> <p><i>Cel II.4.</i> Rozwój kapitału ludzkiego. <i>Priorytet rozwojowy II.4.1.</i> Zwiększanie aktywności zawodowej. <i>Priorytet rozwojowy II.4.3.</i> Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.</p> <p><i>Cel II.5.</i> Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych. <i>Priorytet rozwojowy II.5.2.</i> Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych. <i>Priorytet rozwojowy II.5.3.</i> Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych.</p> <p><i>Cel II.6.</i> Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. <i>Priorytet rozwojowy II.6.1.</i> Racjonalne gospodarowanie zasobami. <i>Priorytet rozwojowy II.6.2.</i></p>

		<p>Poprawa efektywności energetycznej. <i>Priorytet rozwojowy II.6.4.</i> Poprawa stanu środowiska.</p> <p><i>Cel II.7.</i> Zwiększenie efektywności transportu. <i>Priorytet rozwojowy II.7.2.</i> Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych. <i>Priorytet rozwojowy II.7.3.</i> Udrożnienie obszarów miejskich.</p> <p><i>Obszar strategiczny III.</i> Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p><i>Cel III.1.</i> Integracja społeczna. <i>Priorytet rozwojowy III.1.1.</i> Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. <i>Priorytet rozwojowy III.1.2.</i> Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.</p> <p><i>Cel III.2.</i> Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych. <i>Priorytet rozwojowy III.2.1.</i> Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. <i>Priorytet rozwojowy III.2.2.</i> Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.</p> <p><i>Cel III.3.</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. <i>Priorytet rozwojowy III.3.3.</i> Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. <i>Priorytet rozwojowy III.3.4.</i> Zwiększenie spójności terytorialnej.</p>
<p>4.</p>	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p><i>Cel 2.</i> Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. <i>Kierunek działania 2.1.</i> Wspomaganie spójności w układzie krajowym. <i>Kierunek działania 2.2.</i> Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej. <i>Kierunek działania 2.3.</i> Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych.</p> <p><i>Cel 3.</i> Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. <i>Kierunek działania 3.1.</i> Poprawa dostępności polskich miast i regionów. <i>Kierunek działania 3.2.</i> Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu.</p> <p><i>Cel 4.</i> Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. <i>Kierunek działania 4.6.</i> Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.</p> <p><i>Cel 6.</i> Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. <i>Kierunek działania 2.1.</i> Ochrona interesu publicznego. <i>Kierunek działania 2.2.</i> Zbudowanie sprawnego systemu planowania przestrzennego. <i>Kierunek działania 2.3.</i> Zapewnienie praworządności w planowaniu i realizowaniu procesów przestrzennego rozwoju. <i>Kierunek działania 2.5.</i> Tworzenie warunków dla działalności gospodarczej.</p>

5.	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>	<p><i>Cel strategiczny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p><i>Cel 1.</i> Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.</p> <p><i>Kierunek 1.2.</i> Tworzenie warunków do rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi.</p> <p><i>Kierunek 1.3.</i> Budowa podstaw konkurencyjności województw.</p> <p><i>Cel 2.</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</p> <p><i>Kierunek 2.2.</i> Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.</p> <p><i>Kierunek 2.3.</i> Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.</p>
6.	<p>Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku (projekt, wersja I)</p>	<p><i>Cel strategiczny:</i> Wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p><i>Cel szczegółowy 2.</i> Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.</p> <p><i>Cel szczegółowy 3.</i> Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.</p> <p><i>Cel szczegółowy 4.</i> Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.</p> <p><i>Cel szczegółowy 5.</i> Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.</p>
7.	<p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (aktualizacja z 2013 r.)</p>	<p><i>Cel główny:</i> Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego.</p> <p>I. Przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy.</p> <p>I.1. Stworzenie systemu zachęt do podejmowania działalności gospodarczej i powstawania nowych miejsc pracy.</p> <p>II. Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.</p> <p>II.3. Promocja postaw przedsiębiorczych i wsparcie dla inkubatorów przedsiębiorczości, w tym akademickiej.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.</p> <p>II. Wzmocnienie spójności wewnętrznej Polski Wschodniej.</p> <p>II.4. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości e-usług publicznych.</p>
8.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</p>	<p><i>Misja:</i> Tworzenie, utrzymywanie i doskonalenie warunków rozwoju kapitału społecznego w Polsce przez wspieranie działań na rzecz aktywności i kreatywności obywateli oraz ich współpracy dla dobra wspólnego.</p> <p><i>Cel szczegółowy 2.</i> Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.</p> <p><i>Priorytet 2.2.</i> Rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.</p> <p><i>Cel szczegółowy 3.</i> Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz</p>

		wymiany wiedzy. <i>Priorytet 3.1.</i> Zwiększanie dostępności informacji i poprawa jakości komunikacji w sferze publicznej. <i>Cel szczegółowy 4.</i> Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. <i>Priorytet 4.1.</i> Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej.
9.	Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.	<i>Cel 1.</i> Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska. <i>Kierunek interwencji 1.4.</i> Uporządkowanie zarządzania przestrzenią. <i>Cel 2.</i> Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. <i>Kierunek interwencji 2.2.</i> Poprawa efektywności energetycznej. <i>Cel 3.</i> Poprawa stanu środowiska. <i>Kierunek interwencji 3.3.</i> Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki.
POZIOM REGIONALNY		
10.	Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<i>Cel strategiczny 1.</i> Wzmacnianie urbanizacji regionu. <i>Cel operacyjny 1.2.</i> Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast. <i>Cel strategiczny 2.</i> Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich. <i>Cel operacyjny 2.4.</i> Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich w najbardziej efektywnych sektorach gospodarki (głównie usług, w tym usług dla rolnictwa). <i>Cel operacyjny 2.5.</i> Wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną i energetyczną, w sposób skoordynowany z innymi przedsięwzięciami i spójny wewnętrznie. <i>Cel strategiczny 3.</i> Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu. <i>Cel operacyjny 3.5.</i> Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw. <i>Cel operacyjny 3.6.</i> Rozwój społeczeństwa informacyjnego. <i>Cel strategiczny 4.</i> Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu. <i>Cel operacyjny 4.1.</i> Poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu dzięki powiązaniu jego najważniejszych miast sprawną siecią drogową, budowaną w pierwszej kolejności tam, gdzie jej niedoskonałość jest barierą rozwoju. <i>Cel operacyjny 4.2.</i> Wspieranie włączenia społecznego. <i>Cel operacyjny 4.3.</i> Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej. <i>Cel operacyjny 4.5.</i> Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.
11.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z 2002 r. (ze zmianą w 2009 r., 2011 r., 2012 r.)	<i>Główne cele zagospodarowania przestrzennego:</i> 1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania. 2. Tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju województwa i podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców. 3. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności obszaru województwa. <i>Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:</i> 3. Sieć osadnicza. Miasto Krasnystaw zostało wskazane jako ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym. 5. Środowisko kulturowe. 5.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego. <i>Ochrona miast historycznych</i> poprzez: ochronę, konserwację, rewaloryzację

		<p>i rewitalizację historycznej substancji i struktury zabytkowej; w tym rehabilitacja starych zasobów mieszkaniowych, w szczególności układy urbanistyczne (Miasto Krasnystaw).</p> <p><i>Rewaloryzacja najcenniejszych założeń kompozycyjnych i krajobrazowych:</i> budownictwo obronne – założenia zamkowe (Krupe).</p> <p>8. Strefy pozarolniczej działalności.</p> <p>8.1. Kompleksowy rozwój infrastruktury ekonomicznej.</p> <p><i>Wspomaganie rozwoju infrastruktury finansowej, doradztwa i obsługi firm oraz agencji i fundacji rozwoju regionalnego w ośrodkach ponadregionalnych i ponadlokalnych.</i></p> <p>8.2. Modernizacja technologiczna i strukturalna gospodarki, dopasowanie sektora przemysłu i usług do reguł konkurencyjności rynkowej.</p> <p>Objęcie procesem restrukturyzacji ośrodków monoprodukcji przemysłowej oraz wysokiego udziału gałęzi tradycyjnych (Miasto Krasnystaw).</p> <p>Wspomaganie przemysłów wysokiej technologii w ośrodkach o predyspozycji do ich lokalizacji (Miasto Krasnystaw).</p> <p>8.4. Rozwój stref przedsiębiorczości w oparciu o korzyści położenia w regionie przygranicznym oraz przy szlakach komunikacyjnych o międzynarodowym znaczeniu.</p> <p><i>Pasma podstawowe wzmoczonej aktywności gospodarczej:</i> o znaczeniu europejskim obejmujące swoim zasięgiem MOF Krasnystaw PLUS – wzdłuż szlaku „Via Intermare” z Gdańska przez Warszawę, Lublin, Zamość, Hrebenne, Lwów;</p> <p><i>Strefy przedsiębiorczości skoncentrowanej:</i> strefy aktywności gospodarczej w większych ośrodkach gospodarczych regionu, dla których bazę wyjściową mogą stanowić istniejące tereny przemysłowe, rezerwy terenów przewidzianych pod rozwój przemysłu oraz przewidziane do rewitalizacji dzielnice przemysłowe z gałęziami schyłkowymi (Miasto Krasnystaw).</p> <p>8.5. Wzmocnienie potencjału ekonomicznego miast w dostosowaniu do ich rangi i funkcji w układzie osadniczo-gospodarczym.</p> <p>Przewiduje się kształtowanie wiodących funkcji rozwojowych w ośrodkach regionalnych, ponadlokalnych i lokalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcja obsługi turystyki – ośrodki ponadlokalne (Miasto Krasnystaw), • funkcja obsługi ruchu międzynarodowego – ośrodki ponadlokalne (Miasto Krasnystaw).
POZIOM SUBREGIONALNY		
12.	<p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Krasnostawskiego na lata 2008–2020</p>	<p><i>Cel strategiczny 1</i> – Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej. <i>Cele operacyjne:</i> 2. Doskonalenie bazy oświatowej, sportowej i kulturalnej. 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego.</p> <p><i>Cel strategiczny 2</i> – Aktywizacja funkcji gospodarczych – pobudzenie przedsiębiorczości w powiecie, szczególnie w zakresie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. <i>Cele operacyjne:</i> 2. Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej. 3. Tworzenie warunków stymulujących uruchomienie nowych miejsc pracy. 6. Przygotowanie przestrzeni powiatu do aktywnego inwestowania. 7. Aktywna promocja gospodarcza szansą otwarcia powiatu dla inwestycji.</p> <p><i>Cel strategiczny 3</i> – Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocją powiatu. <i>Cele operacyjne:</i> 1. Rozwój turystyki i sportu. 2. Organizacja i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. 3. Promocja walorów turystycznych powiatu.</p>

		<p><i>Cel strategiczny 4 – Ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej. Cele operacyjne:</i> 1. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym komunikacyjnej. 2. Podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie dbałości o stan środowiska naturalnego – ochrony wód, gruntu, powietrza oraz ochrony przed zanieczyszczeniami i hałasem. 3. Eliminacja emisji szkodliwych dla środowiska poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną. 5. Rozwój inwestycji wytwarzających energię ekologiczną.</p>
13.	<p>Program ochrony środowiska dla powiatu krasnostawskiego na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020</p>	<p><i>Komponent: Klimat. Cel długookresowy:</i> Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. <i>Cel krótkookresowy:</i> Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.</p> <p><i>Komponent: Turystyka. Cel długookresowy:</i> Zrównoważony rozwój turystyki. <i>Cele krótkookresowe:</i> Turystyczna edukacja ekologiczna. Rozwój turystyki rowerowej.</p> <p><i>Komponent: Powietrze. Cel długookresowy:</i> Ochrona powietrza atmosferycznego. <i>Cel krótkookresowy:</i> Aktywne ograniczenie niskiej emisji. <i>Cel długookresowy:</i> Inwestycje służące ochronie powietrza poprzez zastąpienie konwencjonalnych źródeł energii energią ze źródeł odnawialnych. <i>Cel krótkookresowy:</i> <i>Rozwój produkcji energii słonecznej.</i></p>
POZIOM LOKALNY		
14.	<p>Lokalna Strategia Rozwoju LGD Krasnystaw PLUS</p>	<p><i>Cel ogólny 1.</i> Rozwój kapitału społecznego obszaru LGD. <i>Cele szczegółowe:</i> 3. Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej. 4. Wzrost świadomości społecznej mieszkańców obszaru.</p> <p><i>Cel ogólny 2.</i> Rozwój turystyki na obszarze LSR w oparciu o posiadane zasoby. <i>Cele szczegółowe:</i> 1. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. 2. Poszerzenie oferty usług turystycznych i rekreacyjnych.</p> <p><i>Cel ogólny 3.</i> Rozwój sektora gospodarczego. <i>Cele szczegółowe:</i> 1. Różnicowanie działalności gospodarczej na terenach wiejskich. 2. Wsparcie i promocja rozwiązań ekologicznych oraz wykorzystanie naturalnych zasobów w sektorze gospodarczym.</p>
15.	<p>Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2007–2015 z długookresową prognozą do roku 2020</p>	<p><i>Wizja:</i> Krasnystaw będzie przyjazny dla mieszkańców i turystów, atrakcyjny gospodarczo i turystycznie, z dobrze prosperującą gospodarką, bezpieczny i ekologiczny o pełnej infrastrukturze technicznej i społecznej.</p> <p><i>Misja:</i> Wszechstronny rozwój miasta, zarówno w dziedzinie społecznej, jak i technicznej, służący podniesieniu jego konkurencyjności i zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i przyjezdnym oraz korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości przy zachowaniu zasad ekorozwoju we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego miasta.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Wspieranie przedsiębiorczości i kreowanie nowoczesnej gospodarki wzmacniającej pozycję Krasnegostawu w województwie lubelskim.</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Poprawa życia w mieście poprzez rozwój i unowocześnienie infrastruktury społecznej.</p> <p><i>Cel strategiczny 3.</i> Rozwój i unowocześnienie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i rozwojowi turystyki.</p> <p><i>Cel strategiczny 4.</i> Lepsze ukształtowanie ładu przestrzennego miasta Krasnegostawu poprzez rozwój i unowocześnienie infrastruktury technicznej na terenie miasta.</p> <p><i>Cel strategiczny 5.</i> Kompleksowa rewitalizacja zmierzająca do poprawy warunków życia mieszkańców Krasnegostawu i wzrostu atrakcyjności</p>

		inwestycyjnej miasta poprzez odnowę substancji architektonicznej wraz z infrastrukturą techniczną i społeczną.
16.	Strategia Rozwoju Gminy Krasnystaw 2007–2020	<p><i>Cel nadrzędny:</i> Osiągnięcie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy poprzez optymalne wykorzystanie jej lokalnych warunków i wewnętrznego potencjału rozwojowego oraz zwiększenie konkurencyjności Gminy.</p> <p><i>Misja:</i> Uruchomienie wielokierunkowych procesów rozwojowych w Gminie umożliwiających trwałą i zrównoważony rozwój, przyczyniając się do poprawy jakości życia i wzrostu dobrobytu mieszkańców Gminy Krasnystaw.</p> <p><i>Priorytet 1:</i> Przedsiębiorczość i wzrost konkurencyjności Gminy.</p> <p><i>Priorytet 2:</i> Kapitał ludzki i sprawy społeczne.</p> <p><i>Priorytet 3:</i> Atrakcyjność Gminy do zamieszkania i inwestowania.</p> <p><i>Priorytet 4:</i> Zarządzanie Gminą i współpraca.</p>
17.	Strategia Rozwoju Gminy Siennica Różana na lata 2008–2015	<p><i>Wizja:</i> Siennica Różana malownicza miejscowość na wschodzie Lubelszczyzny, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą gospodarczą, techniczną i społeczną, atrakcyjna dla mieszkańców i przyjezdnych, dbająca o czystość środowiska naturalnego oraz dogodne warunki życia i rozwoju.</p> <p><i>Misja:</i> Kompleksowy, nieprzerwany i konsekwentny rozwój Siennicy Różanej sprzyjający rozwojowi gminy, jak i jej mieszkańcom, zapewniający atrakcyjne warunki życia, pracy i wypoczynku mieszkańcom oraz wszystkim przyjezdnym.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Poprawa ukształtowania ładu przestrzennego Siennicy Różanej poprzez rozwój i unowocześnienie infrastruktury technicznej.</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Poprawa życia w gminie poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej oraz działania społeczne skierowane do szerokich grup odbiorców.</p> <p><i>Cel strategiczny 3.</i> Rozwój zasobów ludzkich.</p> <p><i>Cel strategiczny 4.</i> Ochrona kultury i dziedzictwa kulturowego.</p> <p><i>Cel strategiczny 5.</i> Rozwój i unowocześnienie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska naturalnego.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategicznych i planistycznych

III. Charakterystyka obszaru funkcjonalnego

1. Położenie i powierzchnia

Miejski Obszar Funkcjonalny Krasnystaw PLUS tworzą trzy gminy położone w województwie lubelskim w powiecie krasnostawskim. Rdzeń obszaru stanowi Miasto Krasnystaw, graniczące od wschodu z Gminą Siennica Różana, a od zachodu, południa i północy z Gminą Krasnystaw.

Rysunek 1 Mapa Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnystaw PLUS

Źródło: Opracowanie własne

Całkowita powierzchnia MOF Krasnystaw PLUS wynosi 291 km². Największą gminą jest Gmina Krasnystaw (151 km²), następnie Siennica Różana (98 km²), a najmniejszym Partnerem pod względem powierzchni – Miasto Krasnystaw (42 km²). Dokładną powierzchnię terenu dla poszczególnych jednostek zamieszczono w tabeli 5.

Tabela 5 Powierzchnia terenu wybranych jednostek terytorialnych w 2013 r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia terenu w km ²
Powiat krasnostawski	1031
Miasto Krasnystaw	42
Gmina Krasnystaw	151
Gmina Siennica Różana	98
MOF Krasnystaw PLUS	291

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2. Demografia

2.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych

W tabeli 6 zamieszczono informacje o liczbie ludności w latach 2010–2013 w Polsce, województwie lubelskim, powiecie krasnostawskim, w MOF Krasnystaw PLUS, a także w każdej z trzech interesujących nas jednostek terytorialnych.

Tabela 6 Liczba ludności

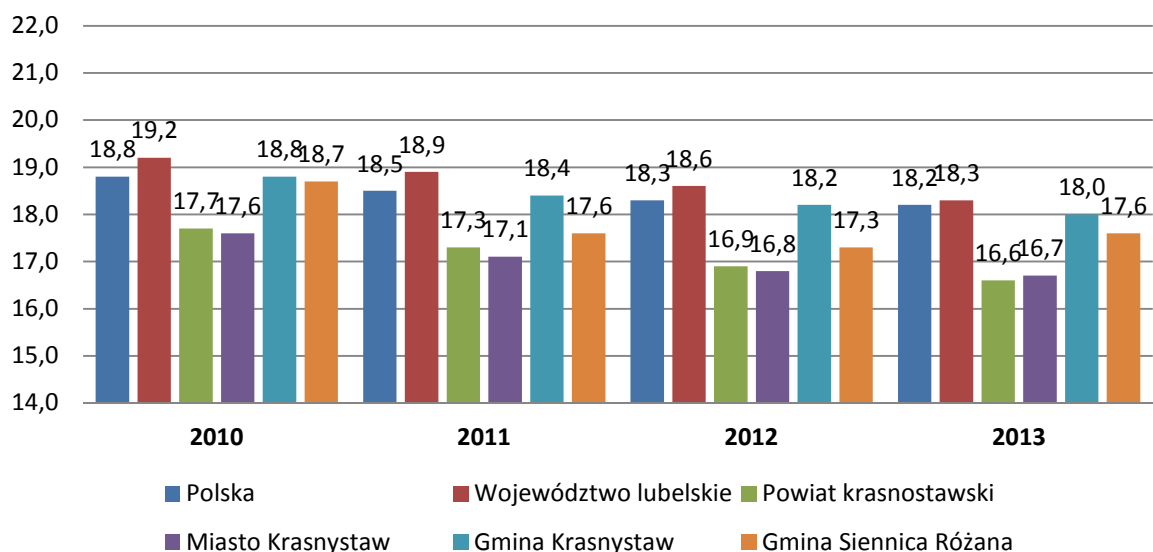
Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
Polska	38529866	38538447	38533299	38495659
Województwo lubelskie	2178611	2171857	2165651	2156150
Powiat krasnostawski	67838	67402	66896	66559
Miasto Krasnystaw	19663	19690	19588	19539
Gmina Krasnystaw	9019	8952	8899	8872
Gmina Siennica Różana	4273	4241	4206	4282
MOF Krasnystaw PLUS	32955	32883	32693	32693

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z tabeli 6, od 2010 roku jest notowana stała tendencja spadkowa mieszkańców, zarówno na poziomie Polski i województwa lubelskiego, jak i powiatu krasnostawskiego. Taki sam stan widoczny jest w Mieście i Gminie Krasnystaw oraz dla całego obszaru MOF Krasnystaw PLUS. Jedynie w Gminie Siennica Różana, w której również malała liczba ludności, między rokiem 2012 a 2013 zanotowano wzrost o 74 osoby.

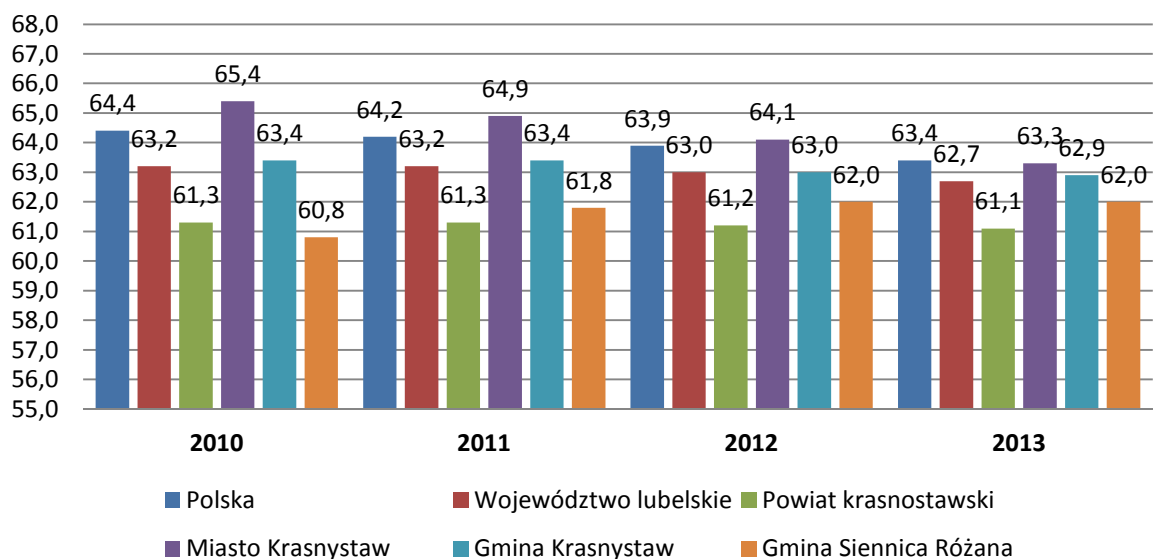
Analizując liczbę ludności należy zwrócić uwagę na udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (wykresy 1–3).

Wykres 1 Ludność w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem

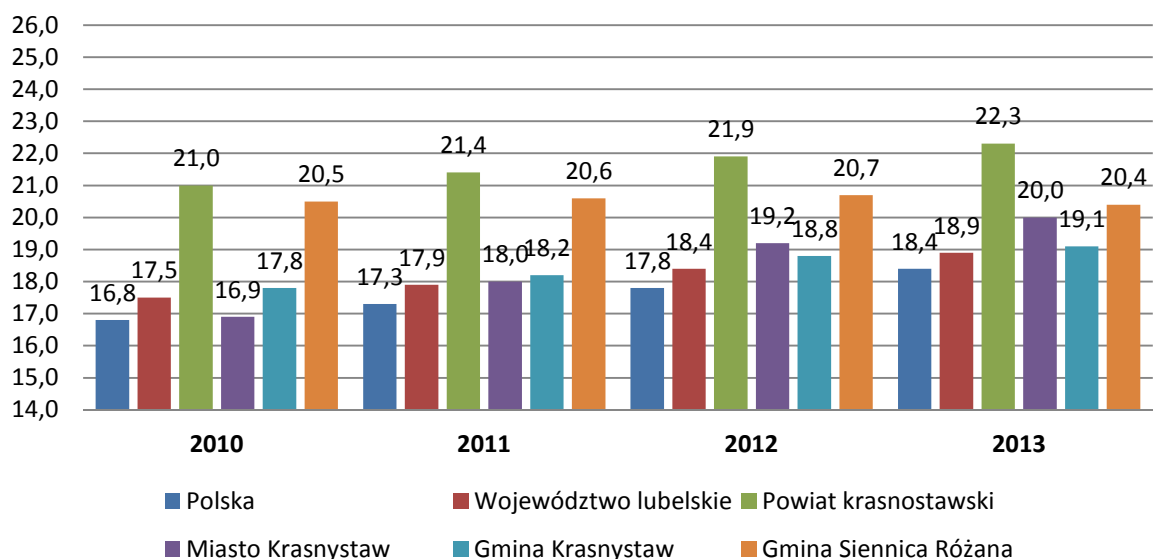
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 2 Ludność w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3 Ludność w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

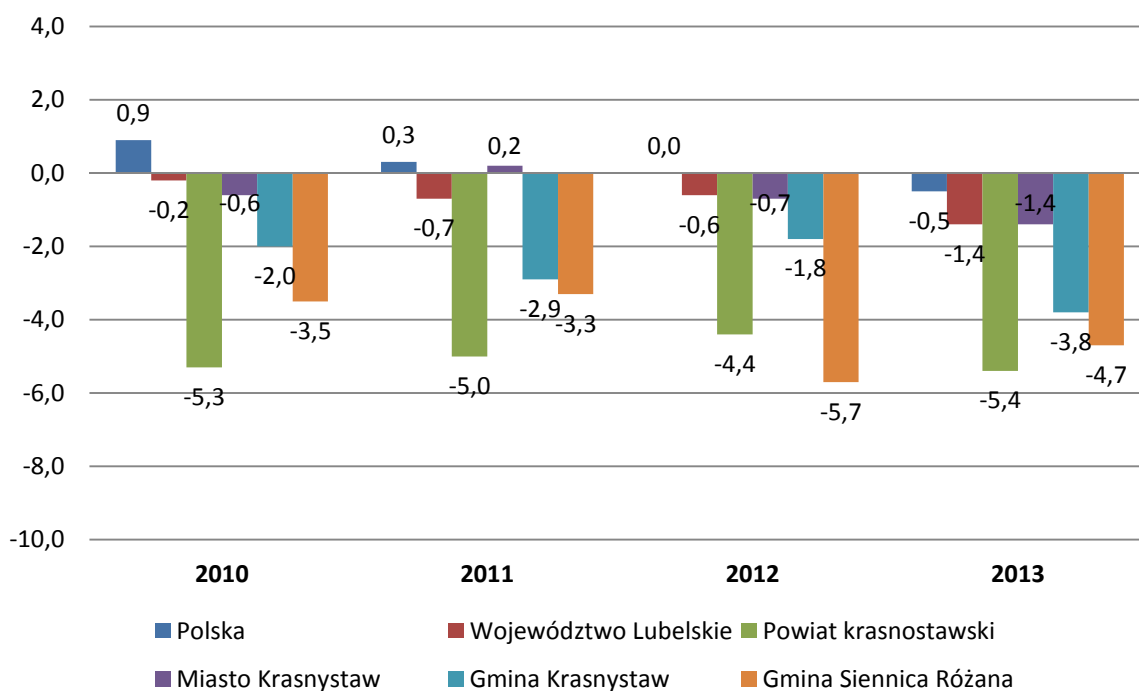
Wykres 1 przedstawia procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem. Widać malejący udział osób do 18. roku życia, zarówno w jednostkach samorządowych wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS, jak i na poziomie powiatowym, regionalnym i krajowym. Biorąc pod uwagę Partnerów MOF Krasnystaw PLUS najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje Miasto Krasnystaw, co pokrywa się z danymi dla powiatu krasnostawskiego.

Wykres 2 przedstawia procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem – ich uczestnictwo cały czas spada. Jedynie Gmina Siennica Różana zanotowała niewielki wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym w ciągu badanych 4 lat.

Niekorzystna tendencja zachodzi również w procentowym udziale ludności w wieku poprodukcyjnym (wykres 3), oznaczająca zwiększającą się liczbę osób będących na emeryturze. Ten trend obserwuje się na terenie całego kraju. Wyjątkiem jest Gmina Siennica Różana, w której w 2013 roku zanotowano niewielki spadek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. W gminach wchodzących w skład MOF Krasnystaw Plus liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższa niż średnia dla Polski, jak i województwa lubelskiego.

Na liczbę ludności ma wpływ przyrost naturalny oraz migracje zachodzące na terenie danej jednostki terytorialnej. Dane na temat przyrostu naturalnego zamieszczono na wykresie 4, a dane o wskaźnikach salda migracji – w tabeli 7.

Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców jest niekorzystny dla wszystkich trzech gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS, a także dla powiatu krasnostawskiego – wszędzie odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, który stale się powiększa.

Tabela 7 Saldo migracji na 1000 osób na pobyt stały

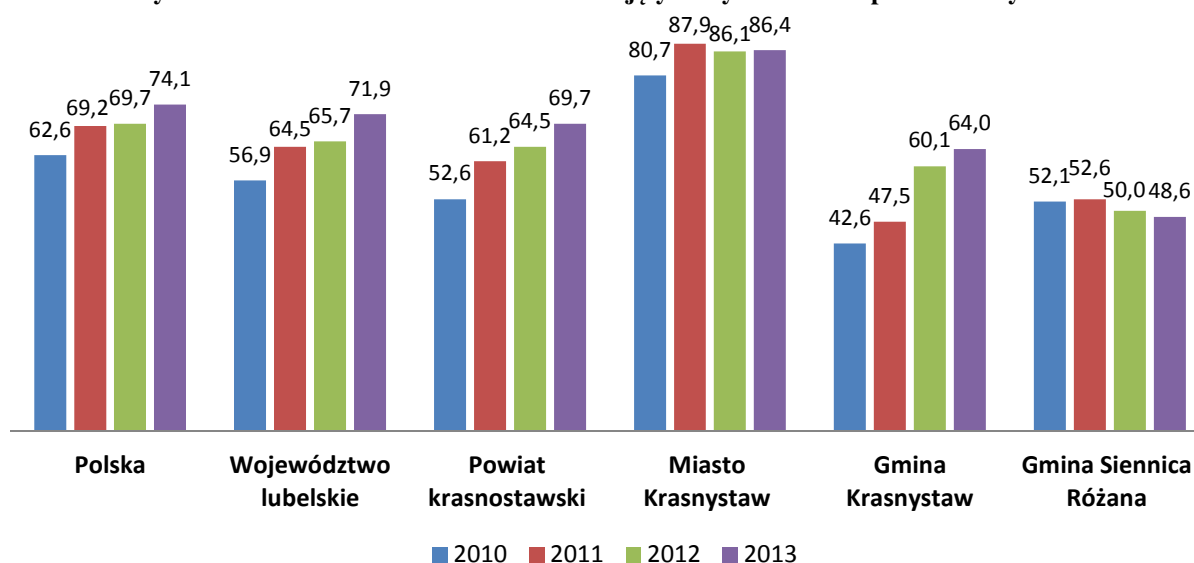
Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
Polska	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5
Województwo lubelskie	-2,2	-2,4	-2,4	-2,6
Powiat krasnostawski	-1,6	-1,4	-3,4	-2,9
Miasto Krasnystaw	-2,6	1,2	-4,6	-5,4
Gmina Krasnystaw	-4,4	-4,6	-2,5	-0,6
Gmina Siennica Różana	3,3	-4,2	-2,6	7,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik salda migracji na 1000 osób przyjmuje wartości ujemne na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz na terenie Miasta i Gminy Krasnystaw. Następuje stały powiększający się odpływ mieszkańców z Polski, województwa lubelskiego oraz Miasta Krasnystaw. Na terenie Gminy Krasnystaw można zauważyć stopniową poprawę sytuacji. Najkorzystniej na tym tle wypada Gmina Siennica Różana, odnotowująca dodatnie saldo migracji, co wskazuje na chęć osiedlania się na terenie gminy przez nowych mieszkańców. Dodatnie saldo migracji można połączyć także z rosnącą w Gminie Siennica Różana liczbą osób w wieku produkcyjnym.

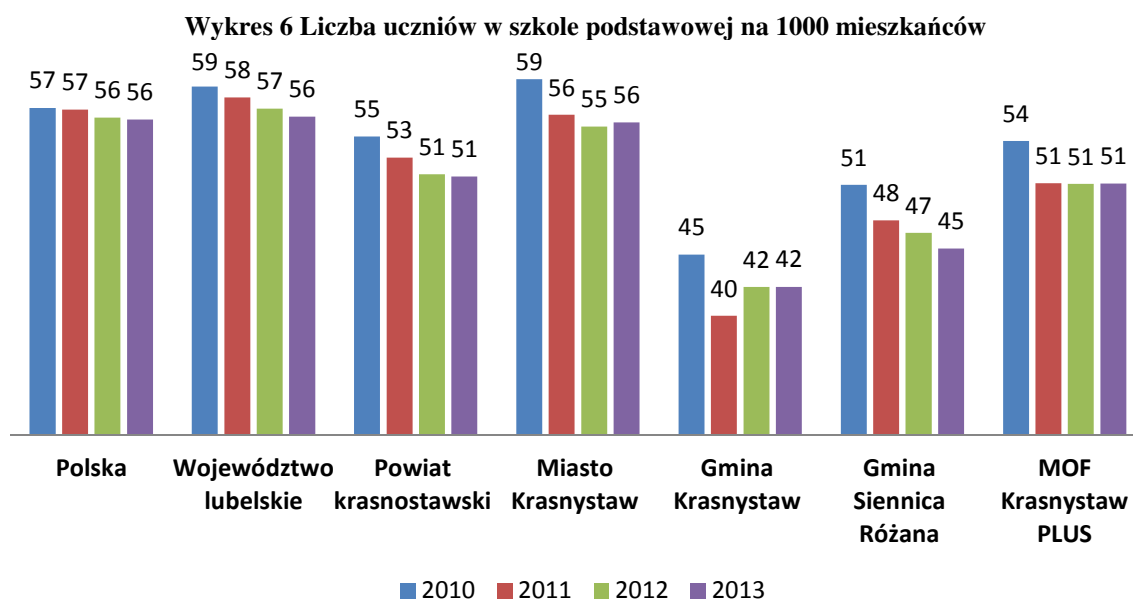
O stanie demografii świadczą także dane dotyczące liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz systemem szkolnictwa. Pierwszym wskaźnikiem jest odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (wykres 5), kolejne to liczba uczniów w szkole podstawowej (wykres 6) i gimnazjum (wykres 7).

Wykres 5 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

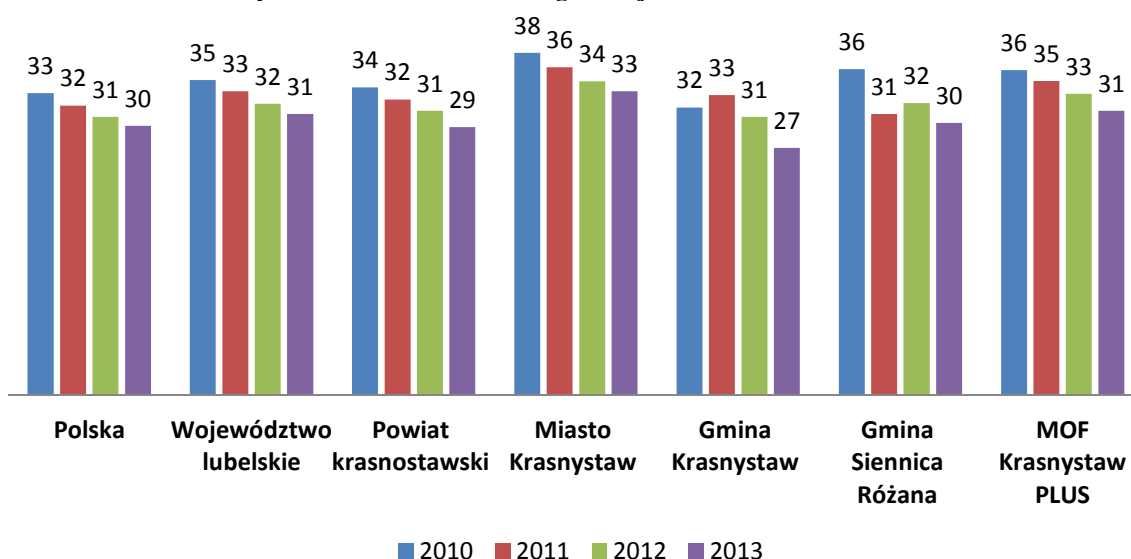
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Najlepszy system opieki dzieci wieku 3–5 lat posiada Miasto Krasnystaw. Odsetek dzieci uczęszczających do przedszkola w 2013 roku wyniósł 86,4%. Jest to wynik lepszy od średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Pozytywne zmiany nastąpiły także w Gminie Krasnystaw, gdzie w przeciągu 4 lat nastąpił wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym o ponad 20%. W Gminie Siennica Różana zmalała liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w badanym okresie, a procentowy ich udział jest o połowę niższy niż w Mieście Krasnystaw. Taka sytuacja może także świadczyć o tym, że część mieszkańców Gminy Siennica Różana pracuje w Mieście Krasnystaw i posyła dzieci do tamtejszych przedszkoli.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 7 Liczba uczniów w gimnazjum na 1000 mieszkańców

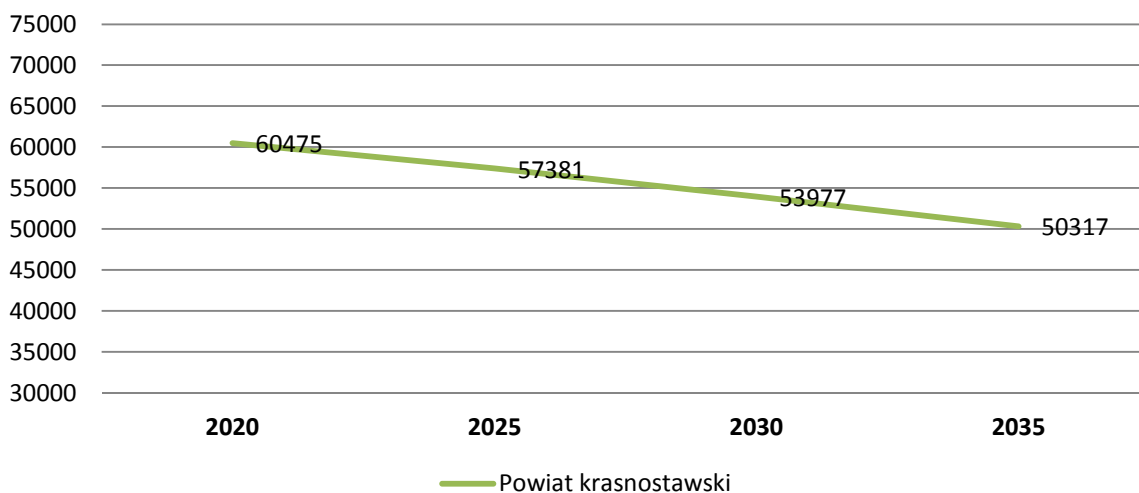
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Biorąc pod uwagę liczbę uczniów w szkole podstawowej na 1000 mieszkańców widać, że w badanym okresie średnia uczniów stale spada. Spadek odnotowuje Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana oraz cały MOF Krasnystaw PLUS, gdzie średnia liczba dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej na 1000 mieszkańców jest niższa od średniej dla Polski i województwa lubelskiego (56 dzieci w 2013 roku).

Niekorzystny trend zachodzi również we wskaźniku ukazującym liczbę uczniów w gimnazjum na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni 4 lat stale się ona zmniejsza. Wynik ten wraz z liczbą uczniów w szkole podstawowej wskazuje na coraz mniejszą liczbę dzieci, a tym samym starzenie się społeczeństwa. Potwierdza to także tabela 1 przedstawiająca procentowy stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiecie krasnostawskim.

Sytuację demograficzną pokazuje również prognoza ludności w powiecie krasnostawskim na podstawie stanu ludności z 2012 roku. Wykres 8 ukazuje negatywny kierunek zmian, jakie zajdą w liczbie mieszkańców powiatu krasnostawskiego – między 2020 a 2035 rokiem liczba mieszkańców powiatu zmniejszy się aż o 10 tysięcy osób.

Wykres 8 Prognoza ludności w powiecie krasnostawskim

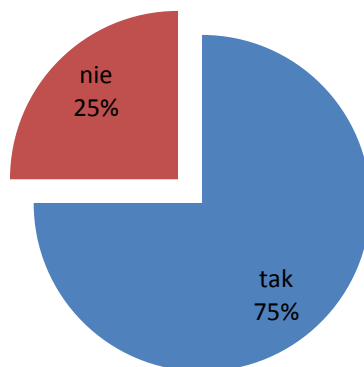
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

2.2 Analiza ankiet – demografia

Ankieta dotycząca sytuacji demograficznej obejmowała w swoim zakresie zebranie opinii mieszkańców na temat jakości i warunków życia na terenie MOF Krasnystaw PLUS. W tym celu przeprowadzono ponad 50 ankiet wśród mieszkańców trzech partnerskich gmin. Poniżej przedstawiono odpowiedzi na postawione pytania.

Wykres 9 Miejsce zamieszkania

Czy obecne miejsce zamieszkania jest Pana/i pierwszym miejscem zamieszkania?

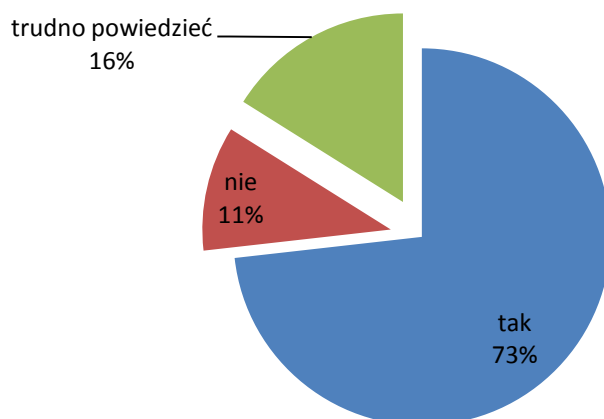

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 9 ukazuje, że dla 75% badanych obecne miejsce zamieszkania jest ich pierwszym miejscem zamieszkania, zatem trzy czwarte badanych osób to rdzenni mieszkańcy partnerskich gmin MOF Krasnystaw PLUS.

Wykres 10 Przywiązanie do miejsca zamieszkania

Czy czuje się Pan/i przywiązany do swojego miejsca zamieszkania?

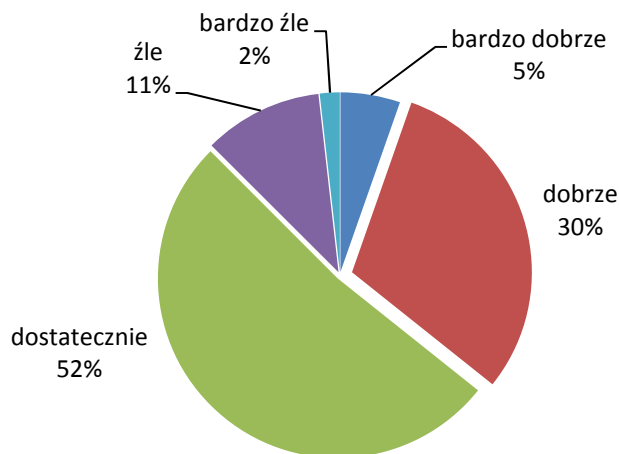

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Kolejnym pytaniem postawionym respondentom była kwestia przywiązania do miejsca zamieszkania. 73% ankietowanych jest przywiązanych do miejsca, na którym żyje. 16% ankietowanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a jedynie 11% nie czuje silnej więzi do miejsca zamieszkania.

Wykres 11 Ocena warunków życia

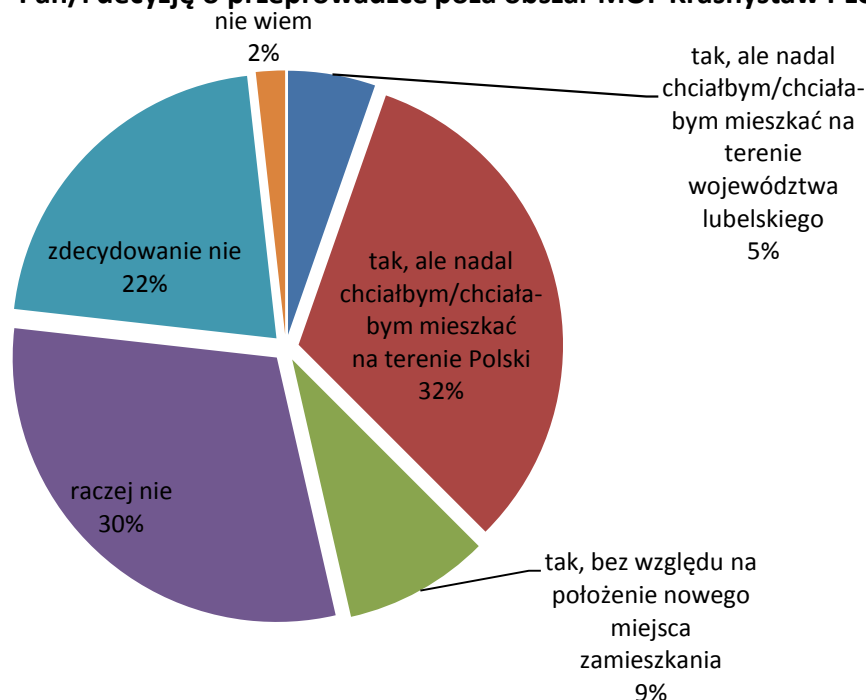
Jak ocenia Pan/i warunki życia mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ankietowani zostali zapytani również o warunki życia na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Dostatecznie oceniło je 52% respondentów, a 35% osób uważa, że warunki te są dobre (suma odpowiedzi: „dobrze” i „bardzo dobrze”). Pokazuje to, że mieszkańcom żyje się w miarę dobrze, ale należałoby dążyć do polepszenia ich jakości życia.

Wykres 12 Decyzja o przeprowadzce poza obszar MOF Krasnystaw PLUS
Czy mając perspektywę lepszych warunków życia podjąłby/podjęłaby Pan/i decyzję o przeprowadzce poza obszar MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 12 pokazuje, że ponad połowa ankietowanych nie zdecydowałaby się na przeprowadzkę poza obszar MOF nawet mając perspektywę lepszych warunków życia. „Zdecydowanie nie” odpowiedziało 22% respondentów, „raczej nie” – 30%. Kolejną często udzielaną odpowiedzią była: „tak, ale nadal chciałbym/chciałabym mieszkać na terenie Polski”. Tę opcję wybrała jedna trzecia badanych.

2.3 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Podsumowując dokonaną powyżej analizę danych statystycznych oraz wyniki przeprowadzonych badań ankietowych można postawić następujące wnioski obrazujące sytuację demograficzną na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Wnioski:

- stale zmniejszająca się liczba ludności na terenie MOF Krasnystaw PLUS jest niekorzystnym trendem dla analizowanego obszaru;
- starzenie się społeczeństwa: zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym do stale rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane dla gmin partnerstwa Krasnystaw PLUS są gorsze od średniej krajowej;
- ujemny przyrost naturalny we wszystkich gminach MOF Krasnystaw PLUS;
- zwiększające się ujemne saldo migracji dla Miasta Krasnystaw. Pozytywna tendencja wzrostowa w Gminie Krasnystaw oraz dodatnie saldo migracji w Gminie Siennica Różana, co wskazuje na chęć osiedlania się na terenie tych gmin;
- rosnący odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym świadczy o poprawiającej się polityce prorodzinnej;
- stale zmniejszająca się liczba uczniów w szkole podstawowej i gimnazjum świadczy o starzejącym się społeczeństwie. Taka sytuacja powiązana jest także z ujemnym przyrostem naturalnym i saldem migracji;
- mieszkańcy są przywiązani do swojego miejsca zamieszkania; zdecydowana większość, mimo lepszych perspektyw, nie chciałaby przeprowadzić się poza obszar MOF Krasnystaw PLUS;
- potrzeba podjęcia działań hamujących odpływ ludności i starzenie się społeczeństwa.

Powyższe wnioski obrazują niekorzystną sytuację demograficzną na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Jeśli nie zostaną podjęte działania mające na celu zatrzymanie osób młodych, będzie można zaobserwować na obszarze badanych gmin zjawisko depopulacji. Jest to bardzo niekorzystna perspektywa na przyszłość, którą należy spróbować odwrócić.

Wstępne propozycje działań:

- zatrzymanie niekorzystnych zmian demograficznych poprzez tworzenie warunków do osiedlania się nowych mieszkańców;
- rozwój polityki prorodzinnej w celu zatrzymania ujemnego przyrostu naturalnego;
- tworzenie przyjaznego środowiska zamieszkania poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych, a także funkcjonalnej oraz estetycznej przestrzeni publicznej.

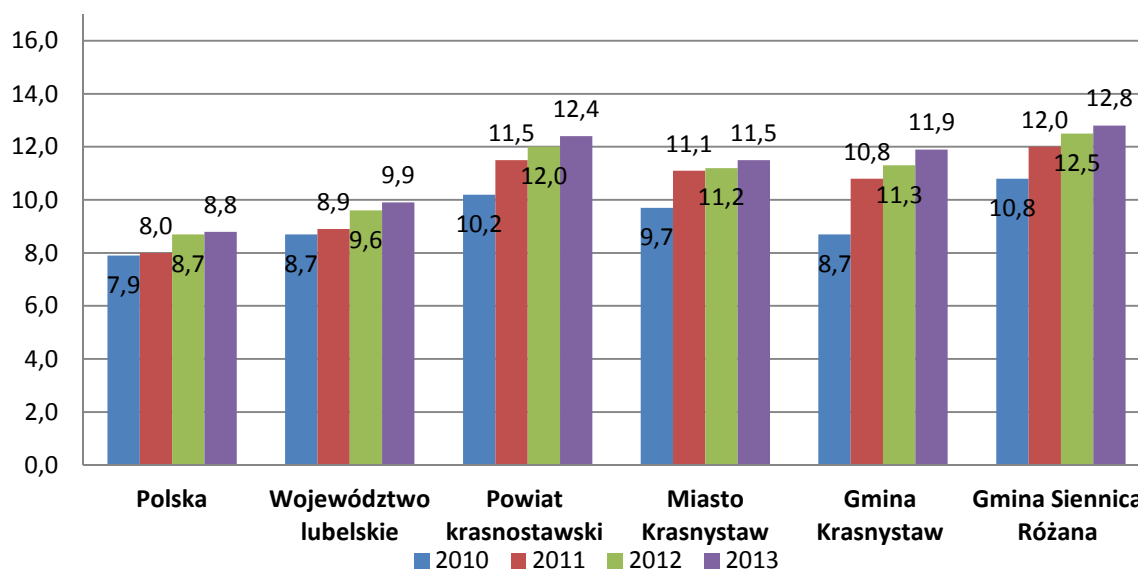

3. Zatrudnienie i rynek pracy

3.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych

Sytuację na danym obszarze obrazują także dane dotyczące zatrudnienia i rynku pracy. Pierwszym wskaźnikiem brany pod uwagę jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem w latach 2010–2013 (wykres 13).

Wykres 13 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem

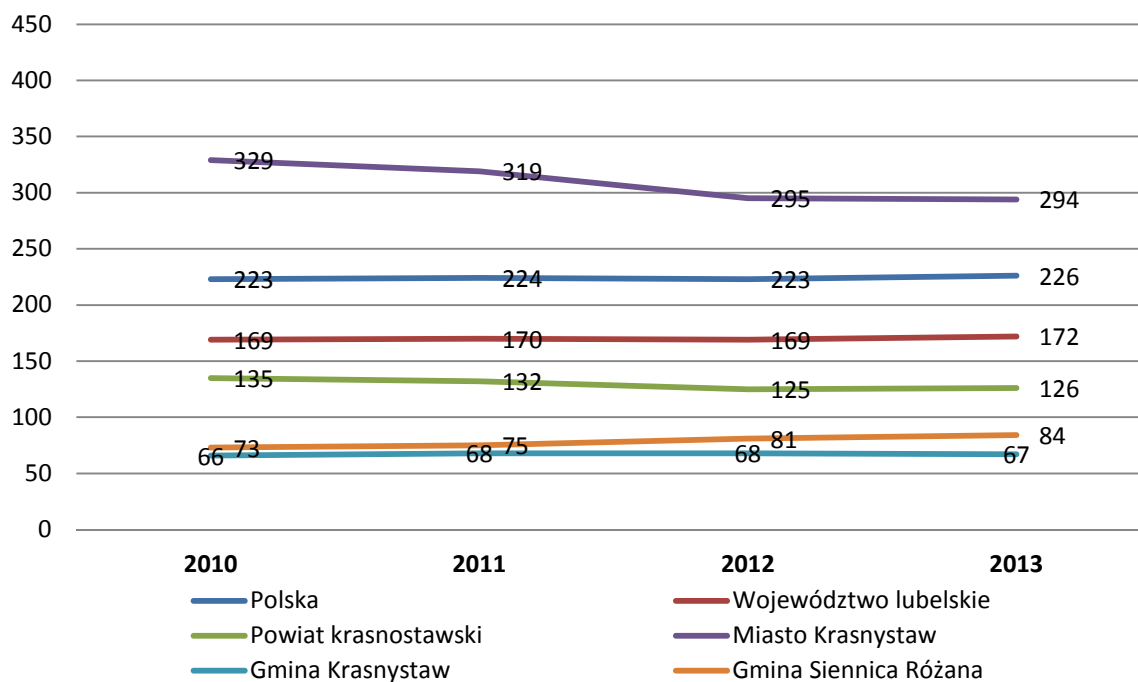

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Wykres 13 ukazuje negatywny trend, jakim jest wzrost udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Te negatywne zmiany zachodzą dla wszystkich jednostek podziału terytorialnego. Niestety wskaźniki dla gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS są o wiele wyższe, niż średnia dla Polski i województwa. W 2013 roku bezrobocie wyniosło 11,5% dla Miasta Krasnystaw, 11,9% dla Gminy Krasnystaw i aż 12,8% dla Gminy Siennica Różana, przy średniej dla województwa 9,9%, a dla Polski 8,8%.

Na wykresie 14 przedstawiono ilość osób pracujących ogółem na 1000 mieszkańców.

Wykres 14 Pracujący ogółem na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Najlepszy wynik w 2013 roku zanotowało Miasto Krasnystaw – 294. Co prawda na przestrzeni 4 badanych lat liczba osób pracujących w mieście zmniejszyła się, jednak jest to wynik bardzo wysoki w porównaniu ze średnią dla Polski (226) i średnią dla województwa lubelskiego (172). W Gminie Krasnystaw i Gminie Siennica Różana na 1000 mieszkańców pracowało odpowiednio tylko 67 i 84 osoby.

Sytuację na rynku pracy charakteryzuje również liczba osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach gospodarczych, zestawienie poszczególnych sektorów przedstawiono w tabeli 8 (dane zaokrąglono do pełnych wartości).

Tabela 8 Liczba osób pracujących wg sektorów

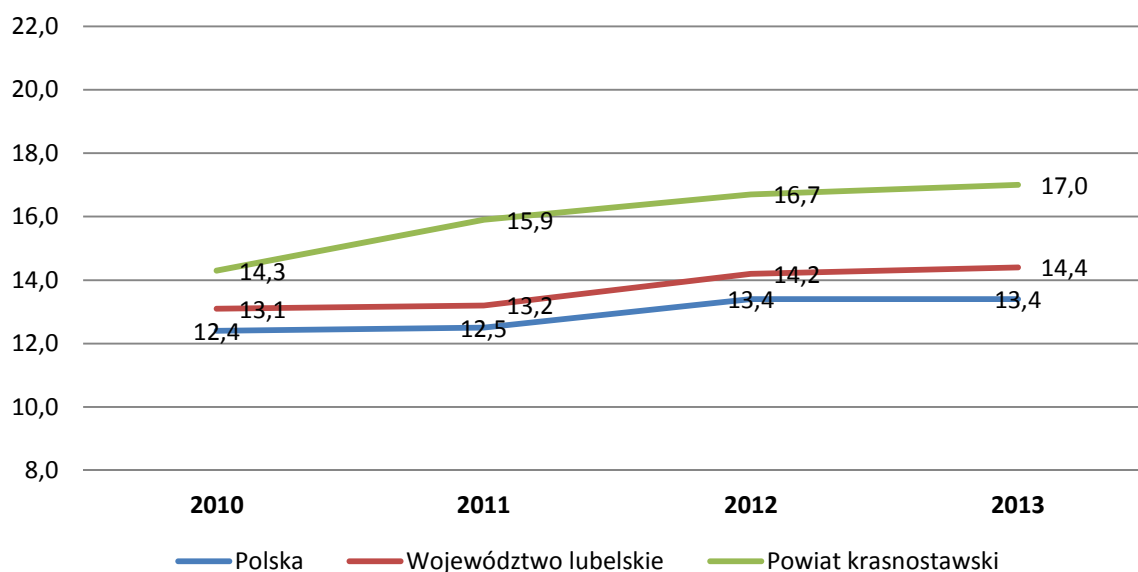
Sektor	Rok	Polska	Województwo lubelskie	Powiat krasnostawski
		%	%	%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	2010	22	46	61
	2011	22	46	61
	2012	22	46	63
przemysł i budownictwo	2010	28	17	15
	2011	28	17	15
	2012	28	16	14
handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	2010	18	12	5
	2011	18	12	5
	2012	19	12	5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	2010	4	2	2
	2011	4	2	2
	2012	4	2	2
pozostałe usługi	2010	28	24	17
	2011	28	23	17
	2012	28	24	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie krasnostawskim głównym sektorem zatrudnienia jest rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo zrzeszające 63% pracujących w 2012 roku. Jest to 17% więcej niż w województwie lubelskim, i aż 41% więcej w porównaniu z Polską. Kolejnym sektorem jest przemysł i budownictwo, w którym w 2012 r. pracowało 14% osób w powiecie krasnostawskim, gdzie z kolei wynik dla Polski wyniósł 28%. Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja to sektor dający zatrudnienie 5% osób w powiecie krasnostawskim, 12% w województwie lubelskim i 19% w Polsce. Powyższe dane wskazują jednoznacznie, że rozwój powiatu krasnostawskiego oparty jest na sektorze rolniczym.

Kolejnym wyznacznikiem sytuacji na rynku pracy jest stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek osób bezrobotnych do osób aktywnych zawodowo (wykres 15).

Wykres 15 Stopa bezrobocia

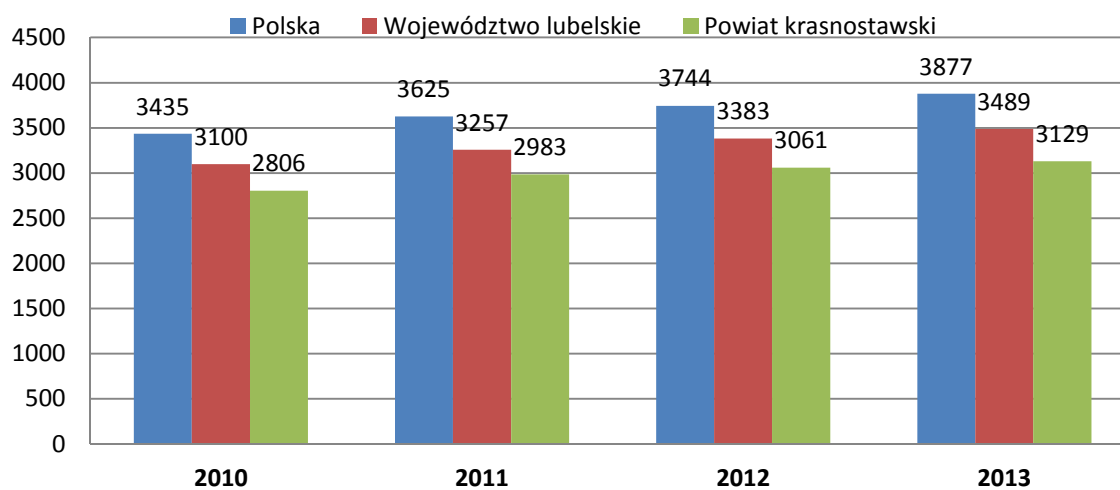

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 15 pokazuje rosnącą stopę bezrobocia dla kraju, województwa i powiatu. Wynik dla powiatu krasnostawskiego jest bardzo niepokojący. Stopa bezrobocia od 2010 do 2013 roku wzrosła o prawie 3 punkty procentowe i wyniosła 17%, przy wyniku dla Polski 13,4% (2013 r.).

Sytuację na rynku pracy opisuje także przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej, co przedstawiono na wykresach 16 i 17 (dane zaokrąglono do pełnych wartości).

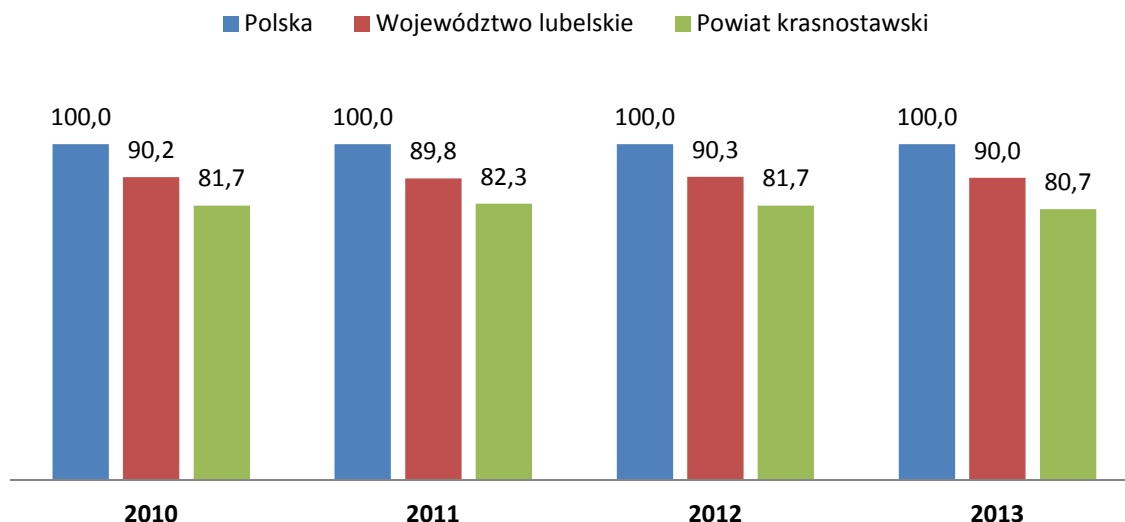
Wykres 16 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto rośnie w analizowanym okresie. Jednak uzyskiwana pensja w powiecie krasnostawskim jest znacznie niższa od średniej pensji w Polsce i województwie lubelskim, co świadczy o dużej rozpiętości płacowej.

Wykres 17 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska – 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 17 pokazuje, że wynagrodzenia w Polsce są zróżnicowane terytorialnie. W powiecie krasnostawskim uzyskiwane wynagrodzenie jest o 20% niższe niż wynik dla Polski i o 10% niższe niż średnia dla województwa lubelskiego. Co więcej, w porównaniu z poprzednimi latami, wynagrodzenie brutto w powiecie krasnostawskim maleje. Pokazuje to, że wykonywana praca przynosi niższy dochód niż w latach poprzednich.

3.2 Określenie zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych wskazuje w jakich branżach i w jakich dziedzinach gospodarki brakuje specjalistów, a w jakich jest ich nadmiar. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opublikowało w 2013 roku dokument *Zawody deficytowe i nadwyżkowe w 2012 roku (część I diagnostyczna)*³. W raporcie tym znalazł się ranking 15 najbardziej deficytowych zawodów wg wskaźnika deficytu w 2012 roku i 15 najbardziej nadwyżkowych grup zawodów wg wskaźnika intensywności nadwyżki w 2012 roku. Wśród brakujących specjalistów znalazł się m.in. archiwista zakładowy,

³ *Zawody deficytowe i nadwyżkowe w 2012 roku (część I diagnostyczna)*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2013.

sprzedawca uliczny żywności, operator maszyn do lakierowania i laminowania przetworów papierowych, urzędnik podatkowy, pracownik kancelaryjny, nauczyciel muzyki w szkole podstawowej, elektromonter telekomunikacyjnych urządzeń zasilających czy operator strugarek i frezarek drewna. Z kolei do nadwyżkowych zawodów zaliczono m.in. technika żywienia i gospodarstwa domowego, politologa, technika rolnego, technika ogrodnika, socjologa, technika ekonomistę, filologa obcojęzycznego czy rolnika produkcji roślinnej i zwierzęcej pracującego na własne potrzeby.

Określenie zawodów deficytowych i nadwyżkowych na terenie powiatu krasnostawskiego w opinii bezrobotnych znajdziemy w dokumencie *Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie lubelskim. Raport z badań 2013* opracowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie. Według bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy najbardziej deficytowym zawodem jest technik administracji oraz robotnik drogowy. Większość ankietowanych uznała, że przyczyną braku pracowników w zawodzie robotnik drogowy są niesatysfakcjonujące warunki zatrudnienia. Z kolei w przypadku technika administracji - mała liczba osób z odpowiednim wykształceniem, a także odpływ specjalistów do innych miast. Ankietowani wymienili także robotnika gospodarczego, technika prac biurowych, księgowego, przedstawiciela handlowego, nauczyciela języka angielskiego i nauczyciela plastyki. Natomiast wśród zawodów nadwyżkowych najwięcej odpowiedzi uzyskał zawód ekonomisty i technika ekonomisty. Według respondentów przyczyną takiej sytuacji jest posiadanie wymaganego wykształcenia przez zbyt dużą liczbę osób oraz – zbyt mała liczba miejsc pracy. Inne zawody, w których brakuje miejsc pracy to: specjalista administracji publicznej, kucharz małej gastronomii, hydraulik, stolarz budowlany, technik budownictwa, ślusarz, piekarz, frezer⁴.

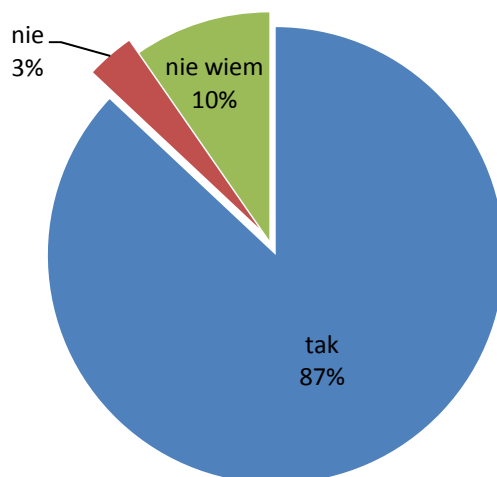
3.3 Analiza ankiet – zatrudnienia

Obraz sytuacji na rynku pracy na terenie MOF Krasnystaw PLUS dają wyniki przeprowadzonej ankiety zatrudnienia. Badanie ilościowe zatrudnienia obejmowało 300 sztuk ankiet, natomiast badanie jakościowe – 50.

⁴ *Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie lubelskim. Raport z badań 2013*, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.

1) Wyniki ankiety ilościowej rynku pracy:

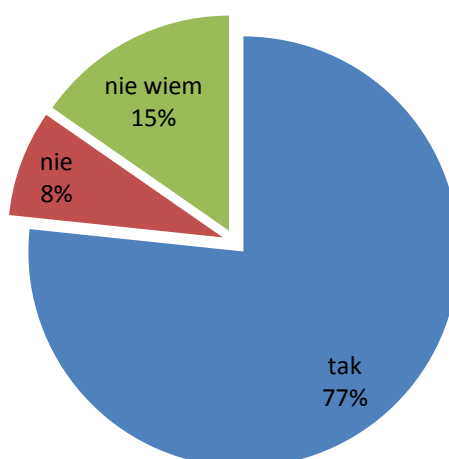
Wykres 18 Opinia na temat znalezienia pracy
Czy sądzi Pan/i, że trudno jest znaleźć pracę na obszarze MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Według 87% ankietowanych trudno jest znaleźć pracę na obszarze MOF Krasnystaw PLUS. Jest to bardzo niekorzystny wynik obrazujący sytuację na rynku pracy.

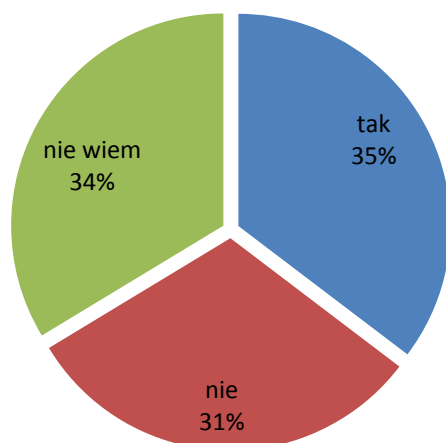
Wykres 19 Opinia na temat znalezienia lepszej pracy
Czy uważa Pan/i, że miałby/miałyby duże trudności, żeby zmienić pracę na lepszą?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Mieszkańcy poproszeni zostali także o wyrażenie opinii na temat trudności w znalezieniu lepszej pracy. Aż 77% z nich uważa, że ciężko by im było znaleźć lepszą pracę na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Wykres 20 Opinia na temat możliwości pokonania zjawiska bezrobocia
Czy uważa Pan/i, że zjawisko bezrobocia na obszarze MOF Krasnystaw PLUS można pokonać?

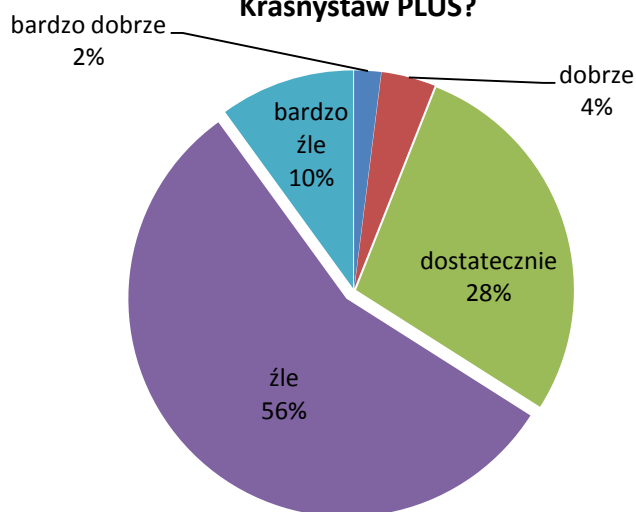

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Opinia na temat pokonania bezrobocia na obszarze MOF Krasnystaw PLUS jest niejednorodna. Z pośród przebadanych mieszkańców 35% uważa, że zjawisko bezrobocia można pokonać, 31% ma przeciwne zdanie, a 34% respondentów nie ma zdania.

2) Wyniki ankiety jakościowej rynku pracy:

Wykres 21 Ocena możliwości zatrudnienia
Jak ocenia Pan/i możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie MOF Krasnystaw PLUS?

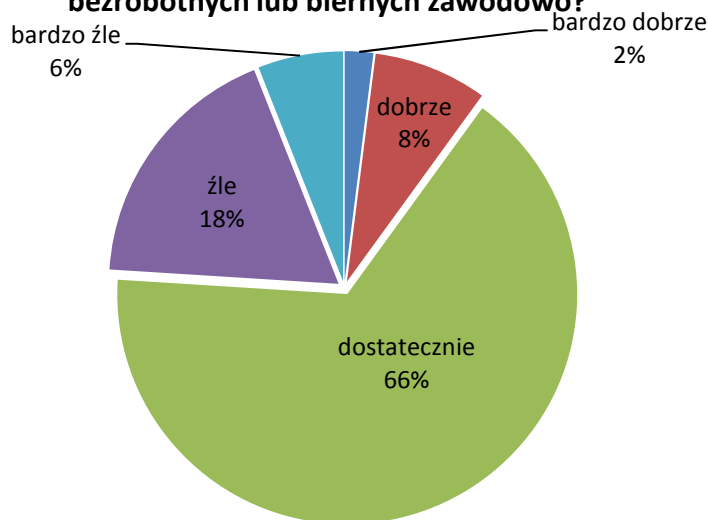

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 21 pokazuje ocenę możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Opinia mieszkańców w tej kwestii jest bardzo niepokojąca. Aż 56% badanych oceniło źle możliwość znalezienia pracy, a 10% bardzo źle. Łącznie daje to 66% negatywnych odczuć. Kolejną grupę odpowiedzi stanowiła ocena dostateczna – 28% osób. Jedynie 6% badanych ma pozytywną opinię na temat możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Wykres 22 Ocena wsparcia skierowanego do osób bezrobotnych lub biernych zawodowo

Jak ocenia Pan/i jakość wsparcia skierowanego do osób bezrobotnych lub biernych zawodowo?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Biorąc pod uwagę ocenę wsparcia skierowanego do osób bezrobotnych lub biernych zawodowo, aż 66% mieszkańców oceniło ją dostatecznie, z kolei dla 18% jest ona zła, a dla 6% – bardzo zła. Jedynie 8% osób oceniło ją dobrze, a 2% bardzo dobrze.

3.4 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Podsumowując dokonaną powyżej analizę danych statystycznych oraz wyniki przeprowadzonych badań ankietowych można postawić następujące wnioski obrazujące sytuację na rynku pracy na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Wnioski:

- wysoka i ciągle rosnąca liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na terenie wszystkich trzech gmin MOF Krasnystaw PLUS;
- bardzo wysoka stopa bezrobocia w powiecie krasnostawskim;
- rolniczy charakter powiatu krasnostawskiego;
- niskie i malejące przeciętne wynagrodzenie brutto na terenie powiatu krasnostawskiego w relacji do średniej krajowej;
- trudności w znalezieniu pracy na terenie MOF w opinii mieszkańców;
- słabe wsparcie dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo w opinii mieszkańców MOF.

Zaprezentowane dane i wyciągnięte wnioski pokazują negatywną sytuację panującą na terenie MOF Krasnystaw PLUS, które jednocześnie obrazują niekorzystną perspektywę na przyszłość w przypadku niepodjęcia stosownych działań naprawczych. Widać pogarszające się z roku na rok warunki na rynku pracy. Są to bardzo nieprzychylnie widoki na przyszłość dla wszystkich badanych gmin. Jeśli nie zostaną podjęte konkretne kroki poprawy sytuacji można przypuszczać, że obecny stan będzie stale ulegać pogorszeniu.

Wstępne propozycje działań:

- przeciwdziałanie bezrobociu poprzez tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości;
- aktywizacja zawodowa mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS;
- stworzenie programu wsparcia dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

4. Przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy

4.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych

Stan rozwoju gospodarki i przedsiębiorczość lokalna widoczne są na podstawie danych statystycznych obrazujących liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (tabela 9).

Tabela 9 Podmioty gospodarki narodowej

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności				jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Polska	1015	1004	1032	1057	104	90	93	95	158	156	162	167
Województwo lubelskie	753	746	767	787	81	67	72	72	119	118	122	126
Powiat krasnostawski	525	513	530	549	59	50	58	56	86	84	87	90
Miasto Krasnystaw	833	795	822	851	87	76	88	80	127	123	128	135
Gmina Krasnystaw	415	394	410	432	62	41	54	53	65	62	65	69
Gmina Siennica Różana	487	481	480	476	37	21	33	38	80	78	78	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności zauważa się stały wzrost liczby przedsiębiorstw na obszarze województwa lubelskiego, powiatu krasnostawskiego, Miasta oraz Gminy Krasnystaw. Odwrotna tendencja jest natomiast w Gminie Siennica Różana, w której w ciągu 4 lat zmniejszyła się liczba zarejestrowanych podmiotów. Niekorzystne zjawisko zachodzi w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów, gdzie nastąpił spadek w liczbie nowych przedsiębiorstw na rynku. Jedynie Gmina Siennica Różana zanotowała ich wzrost w badanym okresie, jednak wynik ten jest prawie dwukrotnie niższy od średniej dla województwa lubelskiego. Wskaźnikiem obrazującym przedsiębiorczość lokalną oraz rozwój gospodarczy jest także liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wysoki wynik osiągnęło Miasto Krasnystaw, na terenie którego w 2013 roku znajdowało się 135 przedsiębiorstw, podczas gdy średnia dla województwa lubelskiego wyniosła 126. Jednak w Gminie Krasnystaw i Gminie Siennica Różana średnia liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest o wiele niższa od średniej dla województwa i powiatu krasnostawskiego, w 2013 roku wynosiła odpowiednio 69 i 77.

Podmioty gospodarki narodowej dzielą się na sektor publiczny i sektor prywatny. W całym kraju przeważają podmioty prywatne. Jednak na terenie gmin wchodzących w skład

MOF Krasnystaw PLUS procentowy udział przedsiębiorstw prywatnych jest nieco niższy od średniej dla kraju i województwa lubelskiego (tabela 10). Strukturę sektora prywatnego według formy organizacyjno-prawnej przedstawiono w tabeli 11, a w tabeli 12 zestawiono liczbę podmiotów gospodarczych wg klas wielkości.

Tabela 10 Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w %

Jednostka terytorialna	sektor publiczny – ogółem				sektor prywatny - ogółem			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	%							
Polska	3,1	3,1	3,1	3,0	96,9	96,9	96,9	97,0
Województwo lubelskie	3,5	3,5	3,6	3,4	96,5	96,5	96,4	96,6
Powiat krasnostawski	5,9	6,1	6,0	5,6	94,1	93,9	94,0	94,4
Miasto Krasnystaw	5,5	5,8	5,7	5,6	94,5	94,2	94,3	94,4
Gmina Krasnystaw	4,8	5,1	4,7	4,4	95,2	94,9	95,3	95,6
Gmina Siennica Różana	6,3	6,4	6,9	6,9	93,8	93,6	93,1	93,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 11 Podział podmiotów sektora prywatnego w %

Sektor prywatny	Rok	Jednostka terytorialna					
		Polska	Województwo lubelskie	Powiat krasnostawski	Miasto Krasnystaw	Gmina Krasnystaw	Gmina Siennica Różana
		%					
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2010	77,7	80,5	82,6	83,3	84,3	83,1
	2011	76,6	79,8	81,3	81,1	83,3	82,2
	2012	75,7	79,0	81,3	80,7	83,3	83,0
	2013	75	78,6	81,2	80,9	83,6	82,6
spółki handlowe	2010	7,9	5,4	2,5	3,3	2,5	3,1
	2011	8,5	5,8	2,9	3,7	2,7	3,7
	2012	8,9	6,0	2,9	3,6	2,9	3,7
	2013	9,6	6,4	2,9	3,5	3,0	3,7
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2010	1,8	0,7	0,4	0,4	0,8	0,0
	2011	1,9	0,7	0,5	0,6	0,9	0,5
	2012	1,9	0,7	0,5	0,6	0,9	0,5
	2013	2	0,8	0,5	0,6	0,5	0,5
spółdzielnie	2010	0,5	0,7	1,4	1,1	0,8	1,5
	2011	0,5	0,7	1,4	1,2	0,9	1,6
	2012	0,4	0,7	1,3	1,2	0,9	1,6
	2013	0,4	0,7	1,3	1,0	0,8	1,6
fundacje	2010	0,3	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0
	2011	0,4	0,4	0,2	0,3	0,0	0,0
	2012	0,4	0,4	0,1	0,3	0,0	0,0
	2013	0,4	0,4	0,2	0,3	0,0	0,0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	2010	2,4	3,5	5,0	3,1	5,6	7,2
	2011	2,6	3,7	5,5	3,9	6,3	7,3
	2012	2,6	3,8	5,5	3,8	6,3	7,4
	2013	2,6	3,8	5,6	4,0	5,3	7,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 12 Liczba podmiotów wg klas wielkości

Liczba podmiotów wg klas wielkości	Jednostka terytorialna					
	Rok	Polska	Województwo lubelskie	Miasto Krasnystaw	Gmina Krasnystaw	Gmina Siennica Różana
ogółem	2010	3909802	164076	1638	374	208
	2011	3869897	162095	1566	353	204
	2012	3975334	166027	1610	365	202
	2013	3975334	169762	1662	383	202
0-9	2010	3713677	156188	1525	354	195
	2011	3674970	154257	1446	333	191
	2012	3794489	158855	1504	347	190
	2013	3890686	162669	1571	364	195
10-49	2010	161550	6576	92	19	11
	2011	160851	6534	98	19	11
	2012	146489	5766	82	17	9
	2013	145425	5701	69	18	4
50-249	2010	29731	1154	17	1	2
	2011	29340	1153	18	1	2
	2012	29787	1260	20	1	3
	2013	29637	1248	18	1	5
250-999	2010	4033	125	4	0	0
	2011	3922	120	4	0	0
	2012	3779	113	4	0	0
	2013	3736	112	4	0	0
1000 i więcej	2010	811	33	0	0	0
	2011	814	31	0	0	0
	2012	790	32	0	0	0
	2013	775	33	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyglądając się danym w tabeli 12 widać, że rozwój gospodarczy gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS opiera się na mikro przedsiębiorstwach stanowiących ponad 90% wszystkich podmiotów na terenie badanych gmin. Kolejną grupę stanowią małe przedsiębiorstwa, obserwuje się spadek ich liczby w ostatnich latach. W Mieście Krasnystaw w 2010 roku zarejestrowane były 92 małe przedsiębiorstwa, w 2013 roku ich liczba spadła do 69. Podobny trend można zauważyć w Gminie Siennica Różana, w której z 11 przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników (w 2010 roku) zostało 4 (w 2013). Biorąc pod uwagę średnie przedsiębiorstwa zatrudniające do 249 osób w Gminie Krasnystaw funkcjonuje tylko jedna firma tej wielkości. W Mieście Krasnystaw w 2013 roku było ich 18, a w Gminie Siennica Różana – 5. Na terenie gmin należących do MOF Krasnystaw PLUS działają 4 duże przedsiębiorstwa znajdujące się na terenie Miasta Krasnystaw.

Ostatnim wskaźnikiem ukazującym przedsiębiorczość jest liczba podmiotów według sekcji PKD 2007. Na podstawie danych z GUS największy udział procentowy na terenie gmin wchodzących w skład MOF miały podmioty zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G). W 2013 roku na terenie Miasta Krasnystaw podmioty te stanowiły 30,6%, na terenie Gminy Krasnystaw 24%, a na terenie Gminy Siennica Różana 30,9%. Kolejną przodującą działalnością było budownictwo (sekcja F). W roku 2013 w Mieście Krasnystaw działało 9,4% przedsiębiorstw budowlanych, w Gminie Krasnystaw 17%, a w Gminie Siennica Różana 17,2%. Wysoki udział na terenie wszystkich trzech gmin osiągnęły firmy zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę, powietrze do układów klimatyzacyjnych. Ponadto w gminach Krasnystaw i Siennica Różana duży odsetek stanowią firmy z zakresu transportu i gospodarki narodowej – odpowiednio 11,2% i 8,3% (2013 r.).

Wśród największych pracodawców na terenie MOF Krasnystaw PLUS trzeba wymienić:

- Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Krasnymstawie;
- Cersanit IV Sp. z o.o. – firma handlowo-usługowa produkująca ceramiczne wyroby sanitarne;
- „CORA-TEX“ S.A. – firma odzieżowa produkująca odzież wierzchnią;
- Kartonex Sp. z o.o. – firma produkująca opakowania tekturowe, worki papierowe, torby i torebki papierowe;
- Cukrownia „Krasnystaw” – oddział Krajowej Spółki Cukrowej S.A.;
- ENERGOREMONT Sp. z o.o. – firma specjalizująca się w remontach, modernizacji, wytwarzaniu i montażu rurowych wymienników ciepła dla energetyki zawodowej, przemysłu papierniczego, chemicznego oraz dla cukrownictwa, w oparciu o własną opatentowaną technologię;
- FTK Sp. z o.o. – firma z branży tytoniowej⁵;
- RSP Zagroda – spółdzielnia zajmująca się produkcją roślinną i zwierzęcą⁶.

O rozwoju społeczeństwa świadczy także poziom aktywności społecznej przejawiający się w liczbie organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców (tabela 13).

⁵ Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Krasnostawskiego na lata 2008–2020, Krasnystaw 2008.

⁶ Strona internetowa Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Zagrodzie, www.rsp-zagroda.info.pl.

Tabela 13 Organizacje pozarządowe

Jednostka terytorialna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców			
	2010	2011	2012	2013
Polska	27	28	30	32
Województwo lubelskie	28	29	31	32
Powiat krasnostawski	25	27	28	30
Miasto Krasnystaw	26	31	32	34
Gmina Krasnystaw	22	23	25	26
Gmina Siennica Różana	33	33	33	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważa się poprawę zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalnej społeczności, stale wzrastającą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w badanym okresie. Co ciekawe, Miasto Krasnystaw oraz Gmina Siennica Różana uzyskały lepszy wynik niż średnia dla Polski, województwa lubelskiego oraz powiatu krasnostawskiego – w 2013 roku liczba ta wynosiła odpowiednio 34 i 35 organizacji.

4.2 Analiza przedsiębiorczości w Unii Europejskiej

Rozwój przedsiębiorczości w Unii Europejskiej obrazuje wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych oraz nowo powstałych przedsiębiorstw w danym roku kalendarzowym.

Tabela 14 Liczba działających i nowo powstałych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej w latach 2010–2011

Liczba działających przedsiębiorstw	2010	2011
Unia Europejska (27 krajów)	24 052 852	25 159 092
Polska	1 957 113	1 983 731
Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw	2010	2011
Unia Europejska (27 krajów)	2 327 763	2 388 541
Polska	270 271	247 161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych europejskiego urzędu statystycznego Eurostat

Na podstawie danych z tabeli 14 widać, że między rokiem 2010 a 2011 wzrosła liczba działających przedsiębiorstw w Unii Europejskiej, jak i w samej Polsce. Z kolei biorąc pod uwagę ilość nowo powstałych firm, można zaobserwować tendencję wzrostową w krajach Unii Europejskiej, natomiast spadek nowo powstających podmiotów w Polsce.

Kolejnym wskaźnikiem przedsiębiorczości we Wspólnocie Europejskiej jest liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości. W Unii Europejskiej wyróżnia się mikro, małe oraz średnie przedsiębiorstwa, tworzące razem sektor małych i średnich przedsiębiorstw (skrót ang. *SMEs – small and medium sized enterprises*). Według kryteriów przynależności, mikro

przedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 10 pracowników, małe przedsiębiorstwa mniej niż 50 osób, a średnie – mniej niż 250. Liczbę przedsiębiorstw wg klas wielkości w 27 krajach Unii Europejskiej w 2012 roku oraz liczbę zatrudnionych w nich osób obrazuje tabela 15.

Tabela 15 Liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości w Unii Europejskiej w 2012 roku

	Mikro	Małe (Small)	Średnie (Medium)	SMEs	Duże (Large)	Ogółem
Liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości						
Liczba	18 783 480	1 349 730	222 628	20 355 839	43 454	20 399 291
Procent	92,1	6,6	1,1	99,8	0,2	100
Zatrudnienie						
Liczba	37 494 458	26 704 352	22 615 906	86 814 717	43 787 013	130 601 730
Procent	28,7	20,5	17,3	65,5	33,5	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania Komisji Europejskiej o małych i średnich przedsiębiorstwach w Unii Europejskiej: Annual report on european SMEs 2012/2013

Najwięcej firm w Unii Europejskiej stanowią mikro przedsiębiorstwa, których udział wyniósł 92,1%. Łącznie sektor średnich i małych przedsiębiorstw stanowił w 2012 roku 99,8%.

Przyglądając się przedsiębiorczości w Unii Europejskiej należy spojrzeć na liczbę podmiotów gospodarczych według Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej. Tabela 16 zawiera procentowy udział przedsiębiorstw z sektora usługowego, przemysłowego i budownictwa dla 27 krajów Unii Europejskiej w latach 2010–2011.

Tabela 16 Udział procentowy przedsiębiorstw według Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej w latach 2010–2011

Liczba przedsiębiorstw według Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej, dane dla 27 krajów Unii Europejskiej	2010	2011
	%	%
Górnictwo i wydobywanie (B)	0,1	0,1
Przetwórstwo przemysłowe (C)	9,8	9,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0,2	0,3
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	0,3	0,3
Budownictwo (F)	15,1	14,8
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (G)	28,5	28,4
Transport i gospodarka magazynowa(H)	5,1	5,2
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	8,2	8,2

Informacja i komunikacja (J)	4,0	4,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	5,2	5,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	16,9	17,2
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	5,6	5,6
Naprawa komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego (S95)	0,8	0,8
SUMA	100	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych europejskiego urzędu statystycznego Eurostat

Największy udział procentowy we wszystkich 27 krajach Unii Europejskiej miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych i motocykli. W 2011 roku firmy te stanowiły 28,4%. Kolejną grupę tworzą przedsiębiorstwa trudniące się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (17,2% w 2011 r.). Trzecie miejsce pod względem ilości podmiotów gospodarczych zajęły firmy działające w sektorze budowlanym (14,8% w 2011 r.). Wysoki udział procentowy miały również przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwa przemysłowego (9,6%) oraz oferujące usługi noclegowe i gastronomiczne (8,2%).

4.3 Instytucje otoczenia biznesu

Ważnym aspektem wspierającym rozwój przedsiębiorczości są Instytucje Otoczenia Biznesu. Na terenie MOF Krasnystaw PLUS działa Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw PLUS”, Agencja Rozwoju Lokalnego oraz Lubelska Fundacja Rozwoju⁷.

Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw PLUS” została powołana w 2008 roku. Zrzesza instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa. Działa na obszarze 9 gmin: Fajslawice, Gorzków, Izbica, Krasnystaw, Kraśniczyn, Łopiennik Górny, Rudnik, Siennica Różana i Żółkiewka. Członkiem Stowarzyszenia jest również powiat krasnostawski. Stowarzyszenie działa na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich⁸. Agencja Rozwoju Lokalnego powstała z inicjatywy Lubelskiej Federacji Rozwoju oraz 6 samorządów województwa lubelskiego, w tym Miasta Krasnystaw. Głównym

⁷ Ankiety diagnostyczne wypełnione przez Miasto Krasnystaw i Gminę Krasnystaw na potrzeby opracowania wniosku o dofinansowanie Projektu „Utworzenie obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS”.

⁸ Strona internetowa Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”, www.lgdkrasnystaw.pl.

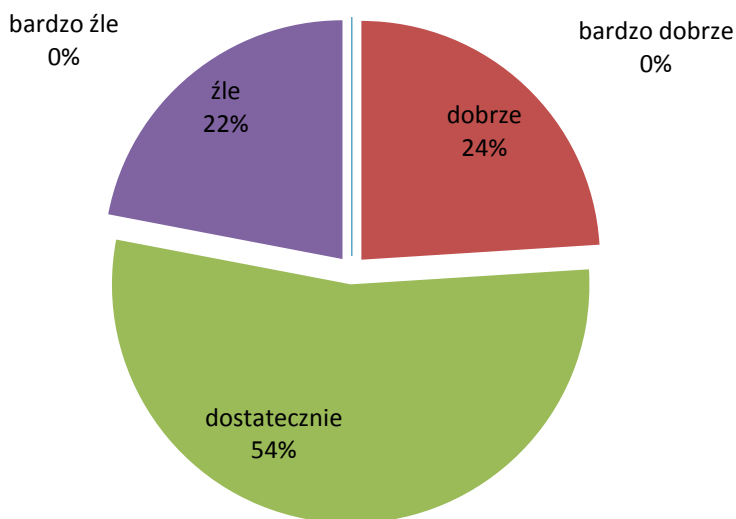
celem działalności ARL jest wspieranie rozwoju lokalnego poprzez realizację projektów finansowanych ze środków UE, doradztwo dla samorządów i przedsiębiorstw, podnoszenie wiedzy i aktywizacja społeczności lokalnej, a także promocja terenu i lokalnych osiągnięć⁹. Z kolei Lubelska Fundacja Rozwoju zajmuje się wspieraniem rozwoju gospodarczego regionu lubelskiego, w szczególności poprzez podejmowanie działań na rzecz sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Misja Fundacji jest realizowana poprzez pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych¹⁰.

4.4 Analiza ankiet – potrzeby przedsiębiorców

Diagnoza miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS miała na celu poznanie opinii przedsiębiorców na temat sytuacji gospodarczej oraz warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Przebadano łącznie 50 przedsiębiorców z partnerskich gmin. Ankieta zawierała 4 pytania, której zbiorcze wyniki przedstawiono poniżej.

Wykres 23 Ocena atrakcyjności inwestycyjnej

Jak ocenia Pan/i atrakcyjność inwestycyjną obszaru MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

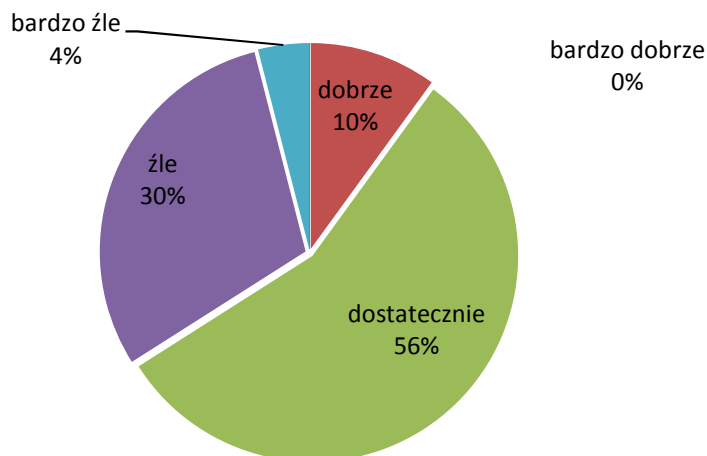
⁹ Strona internetowa Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o., www.arl.lublin.pl.

¹⁰ Strona internetowa Lubelskiej Fundacji Rozwoju www.lfr.lublin.pl.

Atrakcyjność inwestycyjna na obszarze MOF Krasnystaw PLUS została przez 54% ankietowanych przedsiębiorców oceniona dostatecznie, z kolei 24% oceniło ją dobrze, a 22% źle. Nikt nie udzielił najbardziej skrajnych odpowiedzi: bardzo dobrze, bardzo źle.

Wykres 24 Ocena warunków do prowadzenia działalności gospodarczej

Jak ocenia Pan/i warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze MOF?

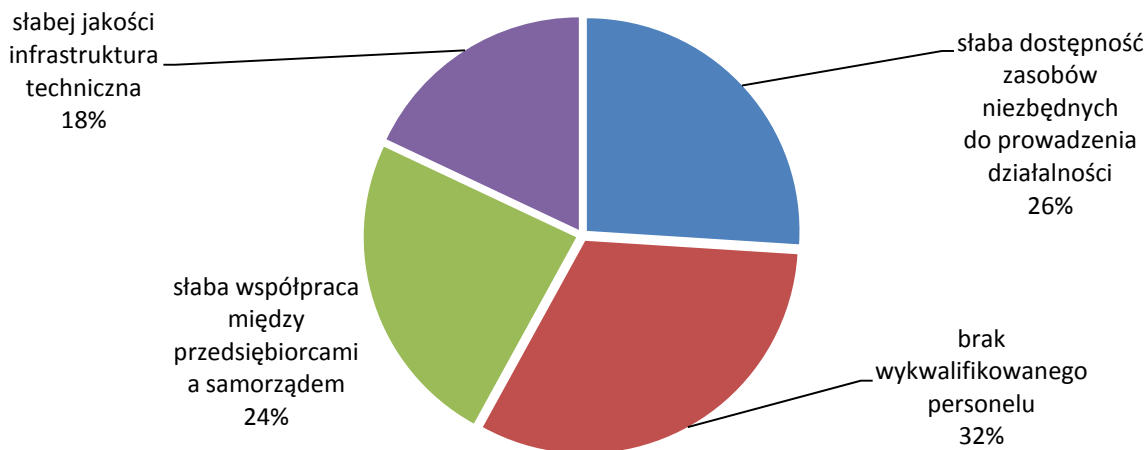

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze MOF Krasnystaw PLUS nie są oceniane najlepiej. 56% przebadanych przedsiębiorców uważa, że są one dostateczne, 30% oceniło je źle, a 4% – bardzo źle. Jedynie dla 10% osób są one dobre. Wskazuje to na potrzebę poprawy warunków do prowadzenia własnej firmy na obszarze MOF.

Wykres 25 Problemy w prowadzeniu własnej firmy

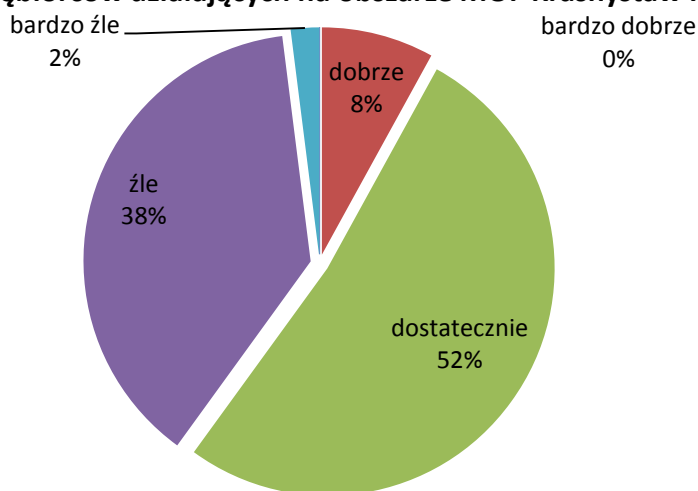
Jakie kwestie Pana/i zdaniem sprawiają największe problemy w prowadzeniu firmy na obszarze MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Przedsiębiorcy mają podzielone zdanie na temat kwestii, które sprawiają największe problemy w prowadzeniu firmy na obszarze MOF Krasnystaw PLUS. Dla 32% ankietowanych jest to brak wykwalifikowanego personelu. Drugą popularną odpowiedzią była słaba dostępność zasobów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej (26%) oraz słaba współpraca między przedsiębiorcami, a samorządem (24%). Wśród wymienianych odpowiedzi znalazła się także słabej jakości infrastruktura techniczna (18%).

Wykres 26 Ocena różnorodności i jakości form wsparcia dla przedsiębiorców
Jak ocenia Pan/i różnorodność i jakość form wsparcia skierowanych do przedsiębiorców działających na obszarze MOF Krasnystaw PLUS?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Biorąc pod uwagę różnorodność i jakość wsparcia skierowaną do przedsiębiorców, 52% z nich oceniło ją dostatecznie, 38% źle, a 2% bardzo źle. Pokazuje to, że w odczuciu osób prowadzących własną działalność gospodarczą na terenie MOF Krasnystaw PLUS nie mogą oni liczyć na pomoc zewnętrzną.

4.5 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Analizując przedstawione wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości na terenie MOF Krasnystaw PLUS oraz wyniki badań ankietowych można zauważyć, że przedsiębiorczość lokalna i rozwój gospodarczy są na bardzo niskim poziomie.

Wnioski:

- gospodarka regionu oparta na mikro i małych przedsiębiorstwach;
- spadająca liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób na przestrzeni lat 2010–2013;
- mała i spadająca liczba nowo zakładanych przedsiębiorstw;
- liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Krasnystaw i Gminie Siennica Różana znacznie niższa od średniej liczby dla województwa i powiatu;
- niesprzyjające w odczuciu przedsiębiorców warunki do prowadzenia działalności gospodarczej oraz słaba atrakcyjność inwestycyjna MOF Krasnystaw PLUS.

Wstępne propozycje działań:

- stworzenie systemu wsparcia do rozwoju sektora MŚP na terenie MOF Krasnystaw PLUS;
- stworzenie warunków przestrzennych do rozwoju przedsiębiorczości;
- tworzenie warunków do zakładania własnej działalności gospodarczej;
- utworzenie instytucji wspierających lokalną przedsiębiorczość.

4.6 Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości na terenie MOF Krasnystaw PLUS w formie scenariuszy

Na podstawie zebranych danych statystycznych, wyników badań ankietowych wśród mieszkańców oraz wstępnych propozycji działań jakie należy podjąć, można nakreślić trzy scenariusze obrazujące przyszłą sytuację gospodarczą na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Scenariusz pozytywny

Stworzenie warunków przestrzennych do zakładania działalności gospodarczej poprzez wydzielenie specjalnej strefy inwestycyjnej na obszarze trzech gmin wchodzących w skład MOF przyciągnie dużych inwestorów. Powstałe zakłady pracy będą zatrudniać okolicznych mieszkańców. Dodatkowo podjęte kroki do zakładania własnej działalności gospodarczej oraz utworzenie instytucji wspierającej lokalną przedsiębiorczość spowodują wzrost liczby nowo powstających firm. Inkubator Przedsiębiorczości będzie doskonałym miejscem pomagającym

na starcie w prowadzeniu własnego biznesu. Powzięte działania spowodują poprawę sytuacji na rynku pracy na obszarze MOF Krasnystaw PLUS. Nastąpi spadek bezrobocia, a młodzi ludzie mający perspektywę znalezienia pracy na terenie MOF oraz stworzone warunki do prowadzenia własnej działalności – będą chętnie zostawać w swoich rodzinnych stronach. Konsekwencją poprawy sytuacji na rynku pracy będzie także zatrzymanie procesu depopulacji na obszarze MOF Krasnystaw PLUS.

Scenariusz neutralny

Stan rozwoju gospodarki oraz lokalnej przedsiębiorczości nie ulegnie zmianie. Nie nastąpi ani poprawa, ani pogorszenie wskaźników dotyczących liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON oraz liczby nowo powstałych firm. Powstały Inkubator Przedsiębiorczości będzie skupiać kilka firm, jednak nie spowoduje on rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

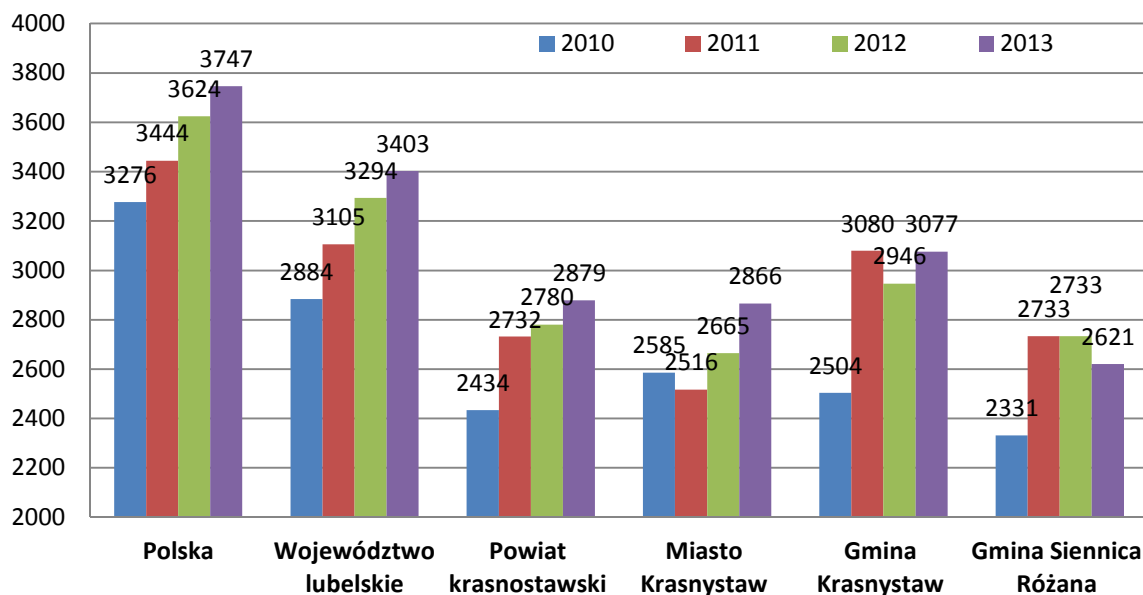
Scenariusz negatywny

Pomimo podjętych działań naprawczych, będzie się pogłębiać niekorzystna sytuacja gospodarcza na obszarze MOF Krasnystaw PLUS. Będzie następować ciągły spadek ilości podmiotów gospodarczych oraz nowo powstających przedsiębiorstw. Utworzone tereny inwestycyjne nie przyciągną żadnego inwestora, a Inkubator Przedsiębiorczości nie wyzwoli w mieszkańcach chęci do prowadzenia własnej firmy. Młodzi ludzie po szkole średniej wyjadą na studia i już nie wrócą do miejsca swego pochodzenia. Nastąpi spadek liczby mieszkańców, stale będzie zmniejszać się liczba dzieci w szkole podstawowej i gimnazjum. Mieszkańcy dalej będą się zmagać z rosnącym bezrobociem, a lokalni pracodawcy z brakiem wykwalifikowanej kadry. Jakość życia na obszarze MOF Krasnystaw PLUS będzie się stale pogarszać.

5. Analiza budżetów jednostek samorządu terytorialnego

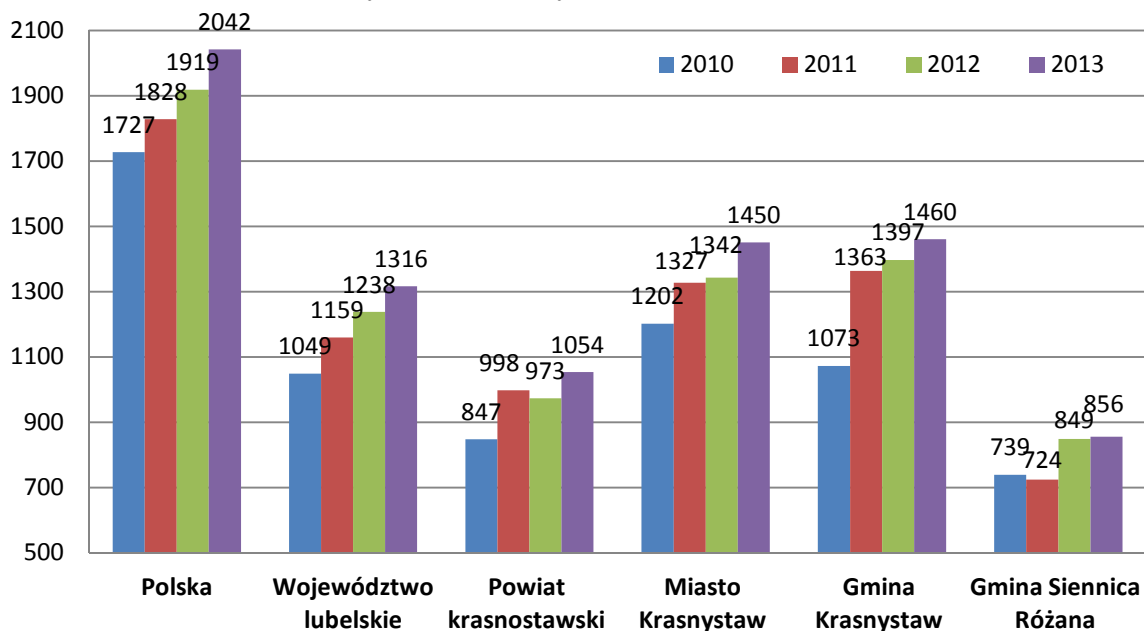
Dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca przedstawiono na wykresie 27, a dochody własne na 1 mieszkańca wszystkich analizowanych poziomów jednostek samorządowych – na wykresie 28. Dane zaokrąglono do pełnych wartości.

Wykres 27 Dochody budżetu na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 28 Dochody własne na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z wykresu 27 wynika, że dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca stale wzrastają dla Polski, województwa lubelskiego, powiatu krasnostawskiego i Miasta Krasnystaw. W przypadku wszystkich Partnerów MOF Krasnystaw PLUS uzyskane dochody są niższe w porównaniu do średniej dla Polski i województwa lubelskiego. Najgorzej wypada Gmina Siennica Różana odnotowująca od 2011 roku niższe dochody budżetu.

Dochody własne na 1 mieszkańca rosną dla wszystkich analizowanych poziomów jednostek samorządowych w Polsce. Co ciekawe, w Mieście i w Gminie Krasnystaw są one wyższe od średniej dla powiatu krasnostawskiego i województwa lubelskiego. Przeciwna sytuacja jest w Gminie Siennica Różana, w której dochody własne na 1 mieszkańca są znacznie niższe od średniej dla analizowanych jednostek terytorialnych. W tabeli 17 przedstawiono procentowy udział dochodów własnych w dochodach gminy.

Tabela 17 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem

Jednostka terytorialna	Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem			
	2010	2011	2012	2013
	%			
Polska	52,7	53,1	52,9	54,5
Województwo lubelskie	36,3	37,3	37,5	38,6
Powiat krasnostawski	34,7	36,4	34,9	36,6
Miasto Krasnystaw	46,4	52,7	50,3	50,7
Gmina Krasnystaw	42,7	44,2	47,3	47,3
Gmina Siennica Różana	31,7	26,4	30,9	33,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ciekawym wskaźnikiem obrazującym samodzielność danej jednostki terytorialnej jest udział % dochodów własnych w dochodach ogółem. W gminach wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS w 2013 r. najwyższy udział dochodów własnych posiadało Miasto Krasnystaw (prawie 51%) oraz Gmina Krasnystaw (ponad 47%). O wiele gorszy wynik miała Gmina Siennica Różana, dla której dochody własne stanowiły jedynie 33,2% wszystkich uzyskanych dochodów.

Poniżej w tabelach 18–21 przedstawiono uzyskane dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca z podatku od osób fizycznych, prawnych, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportu. Dane zaokrąglono do pełnych wartości.

Tabela 18 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych

Jednostka terytorialna	Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych			
	2010	2011	2012	2013
	zł	zł	zł	zł
Polska	603	658	687	724
Województwo lubelskie	378	434	467	487
Powiat krasnostawski	245	286	320	343
Miasto Krasnystaw	460	520	576	601
Gmina Krasnystaw	224	263	280	321
Gmina Siennica Różana	180	205	236	262

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 19 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych

Jednostka terytorialna	Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych			
	2010	2011	2012	2013
	zł	zł	zł	zł
Polska	53	59	58	54
Województwo lubelskie	21	26	28	30
Powiat krasnostawski	6	28	26	30
Miasto Krasnystaw	9	21	3	28
Gmina Krasnystaw	10	155	181	144
Gmina Siennica Różana	15	14	15	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 20 Dochody podatkowe – podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Dochody podatkowe - podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca			
	2010	2011	2012	2013
	zł	zł	zł	zł
Polska	392	422	457	487
Województwo lubelskie	250	270	296	324
Powiat krasnostawski	254	262	277	310
Miasto Krasnystaw	419	427	457	490
Gmina Krasnystaw	597	617	642	684
Gmina Siennica Różana	119	133	143	145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

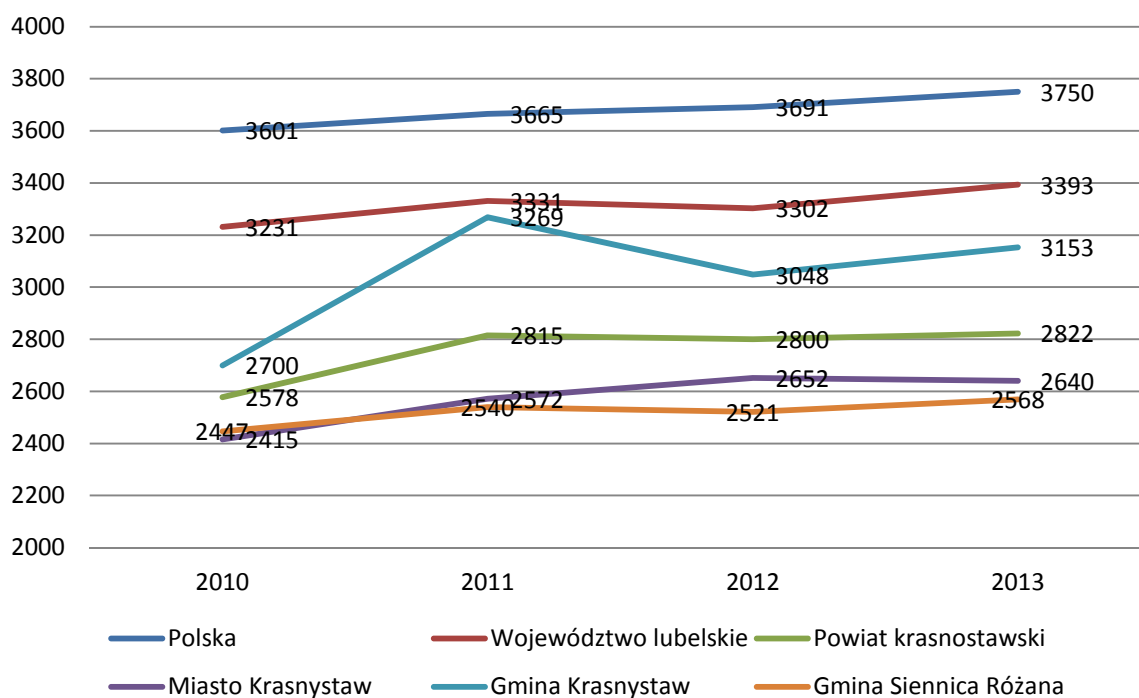
Tabela 21 Dochody podatkowe – podatek od środków transportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Dochody podatkowe - podatek od środków transportowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca			
	2010	2011	2012	2013
	zł	zł	zł	zł
Polska	22	23	24	24
Województwo lubelskie	19	20	21	23
Powiat krasnostawski	12	13	12	12
Miasto Krasnystaw	17	17	13	14
Gmina Krasnystaw	10	11	11	12
Gmina Siennica Różana	16	16	17	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na wykresach 29–31 przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca w latach 2010–2013 w analizowanych jednostkach samorządowych: wykres 29 – wydatki ogółem, wykres 30 – wydatki bieżące, wykres 31 – majątkowe. Dane zaokrąglono do pełnych wartości.

Wykres 29 Wydatki na 1 mieszkańca ogółem

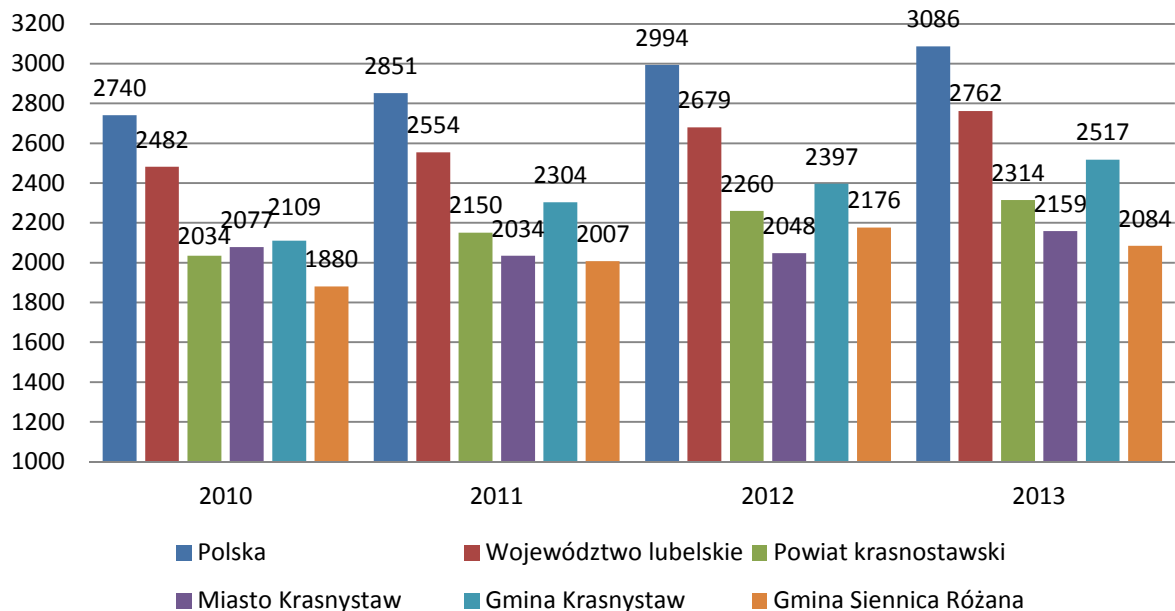

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2010–2013 nastąpił wzrost wydatków na 1 mieszkańca ogółem we wszystkich analizowanych w diagnozie jednostkach samorządowych. Dość duże wahania zanotowała jedynie Gmina Krasnystaw. Generalnie wśród Partnerów MOF Krasnystaw PLUS najlepiej wypadła Gmina Krasnystaw z wynikiem 3153 zł w 2013 roku. Był to wynik gorszy

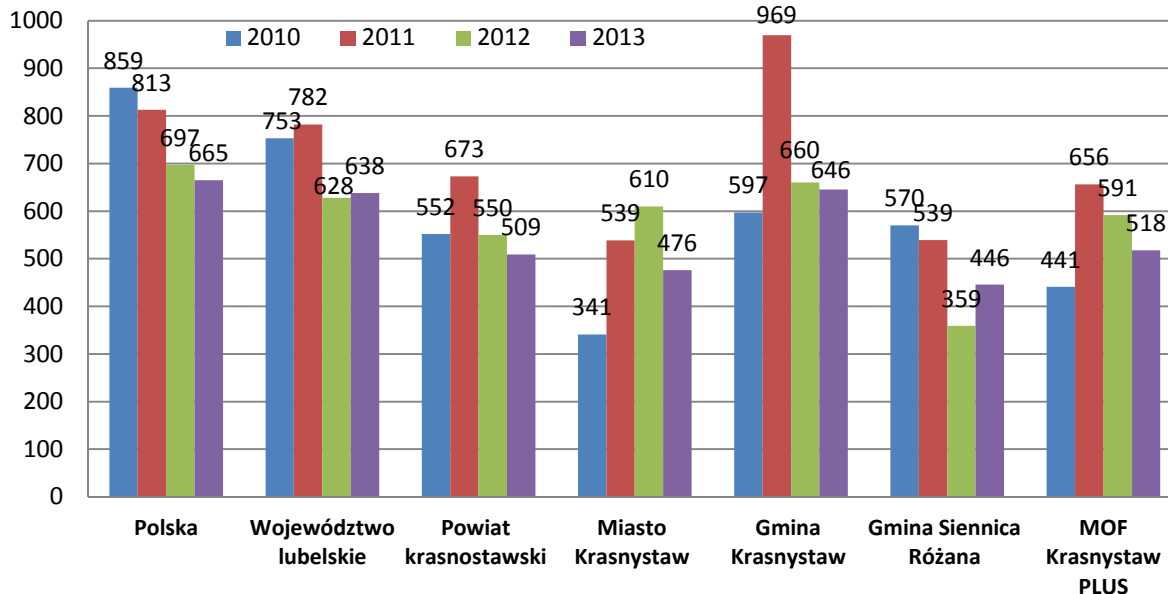
od średniej dla Polski i województwa lubelskiego, ale wyższy od średniej dla powiatu krasnostawskiego. O wiele gorzej wypadło Miasto Krasnystaw i Gmina Siennica Różana, gdzie wydatki na 1 mieszkańca są niższe od średniej dla kraju, województwa i powiatu.

Wykres 30 Wydatki bieżące na 1 mieszkańca ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 31 Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki bieżące w 2013 r. wśród jednostek wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS najlepiej przedstawiają się w Gminie Krasnystaw, uzyskując wynik 2517 zł na 1 mieszkańca. Najgorzej wypadła Gmina Siennica Różana, w której suma wydatków bieżących na 1 mieszkańca wyniosła 2084 zł. Generalnie wydatki bieżące na 1 mieszkańca we wszystkich gminach MOF Krasnystaw PLUS są niższe niż średnia dla kraju i dla województwa lubelskiego.

Wydatki majątkowe związane są głównie z nakładami inwestycyjnymi. Wydatki te w przeliczeniu na 1 mieszkańca maleją dla wszystkich poziomów jednostek samorządowych w badanym okresie.

Sytuacja finansowa w badanych gminach nie przestawia się zadowalająco. Na podstawie powyższych danych można wyciągnąć następujące wnioski:

- niski udział % dochodów własnych w dochodach ogółem;
- niskie dochody i wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do średniej dla kraju.

6. Komunikacja

6.1 Infrastruktura drogowa

Przez teren obszaru MOF Krasnystaw PLUS przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Jest to międzynarodowa trasa ekspresowa S17 Warszawa–Lublin–Krasnystaw–Zamość–Hrebenne–Lwów (oznaczenie europejskie E372). Istotne znaczenie ma też droga wojewódzka nr 812 Biała Podlaska–Włodawa–Chełm–Krasnystaw znajdująca się w pobliżu dróg stanowiących połączenie z przejściem granicznym w Terespolu, Sławatyczach i Dorohusku. Ponadto przez teren MOF biegnie droga wojewódzka nr 844 Krasnystaw–Gorzków–Wysokie–Rudnik Szlachecki, droga nr 843 relacji Chełm–Zamość oraz droga nr 846 Krasnystaw–Telatyn. Przez teren Gminy i Miasta Krasnystaw przebiega linia kolejowa nr 69 relacji Rejowiec–Hrebenne oraz linia kolejowa Warszawa–Lwów¹¹.

¹¹ *Zintegrowany Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Krasnystaw na lata 2007–2015, Aktualizacja, Krasnystaw 2010; Strategia Rozwoju Gminy Siennica Różana na lata 2008–2015, 2008; Strategia rozwoju gminy Krasnystaw 2007–2020, Aktualizacja, Warszawa 2007.*

Kategorie dróg, ich długość oraz rodzaj nawierzchni przedstawiono w tabeli 22. Natomiast w tabeli 23 zaprezentowano długości ścieżek rowerowych na terenie poszczególnych jednostek samorządowych.

Tabela 22 Stan infrastruktury drogowej

Drogi	Miasto Krasnystaw		Gmina Krasnystaw		Gmina Siennica Różana	
	Długość w km		Długość w km		Długość w km	
	utwardzone	nieutwardzone	utwardzone	nieutwardzone	utwardzone	nieutwardzone
krajowe	7,03	0,00	6,75	0,00	0,00	0,00
wojewódzkie	6,36	0,00	15,00	0,00	11,00	0,00
powiatowe	28,49	0,37	63,93	6,11	32,00	0,00
gminne	48,78	18,98	51,40	13,51	14,00	15,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z ankiet diagnostycznych wypełnionych przez Miasto Krasnystaw, Gminę Krasnystaw i Gminę Siennica Różana na potrzeby opracowania wniosku o dofinansowanie Projektu „Utworzenie obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS”

Tabela 23 Długość ścieżek rowerowych

Jednostka terytorialna	Ścieżki rowerowe ogółem			Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	km					
Polska	5782,8	6955,3	7726,0	1,5	1,8	2,0
Województwo lubelskie	252,3	285,2	350,7	1,2	1,3	1,6
Powiat krasnostawski	1,0	1,0	1,1	0,1	0,1	0,2
Miasto Krasnystaw	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	0,5
Gmina Krasnystaw	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych GUS

Badane gminy pod względem długości ścieżek rowerowych wypadają bardzo słabo. Przez teren Miasta Krasnystaw przebiega jedynie 1 kilometr ścieżki rowerowej, a w Gminie Krasnystaw – 100 m (2013 r.). Długość obydwu ścieżek jest równa długości ścieżek dla całego powiatu krasnostawskiego.

6.2 System transportu publicznego

Na terenie MOF Krasnystaw PLUS funkcjonuje komunikacja zbiorowa obsługiwana przez publicznych oraz prywatnych przewoźników. Najwięcej połączeń przebiega przez teren Miasta Krasnystaw. W Mieście Krasnystaw znajdują się aż trzy dworce obsługujące ruch pasażerski: przystanek przy ulicy Kościuszki oraz przystanki przy ulicy Poniatowskiego 15A i Poniatowskiego 6. Prowadzone są połączenia międzygminne, powiatowe oraz międzywojewódzkie. Połączenia komunikacyjne z Miastem Krasnystaw przedstawiono w tabeli 24.

Tabela 24 Połączenia komunikacyjne z Miasta Krasnystaw

Przystanki	Relacja
Przystanek przy ulicy Kościuszki	Chełm przez Siennicę Różaną
	Chełm przez Rejowiec
	Zamość
	Kanie
	Białka
	Siennica Nadolna
	Zagroda
	Warszawa
	Lublin
	Hrubieszów, Uchanie II, Teratyn
Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o.o. (przystanek przy ul. Poniatowskiego 6)	Krasnystaw – Krasnystaw przez Krasnystaw, Szk. Nr 5
	Krasnystaw – Kanie przez Łopiennik Nadrzeczny
	Krasnystaw – Latyczów przez Małochwiej Duży
	Krasnystaw – Widniówka przez Niemienice–Białka
	Krasnystaw – Krasnystaw przez Białkę
	Krasnystaw – Siennica Nadolna
Przystanek przy ul. Poniatowskiego 15A	Krasnystaw – Lublin (trzech przewoźników)
	Krasnystaw – Zamość przez Gorzków–Rudnik
	Krasnystaw – Zamość przez Rudnik–Płonkę
	Krasnystaw–Chełm przez Rejowiec Osada

Źródło: Opracowanie własne na podstawie strony internetowej Urzędu Miasta w Krasnymstawie, www.krasnystaw.pl

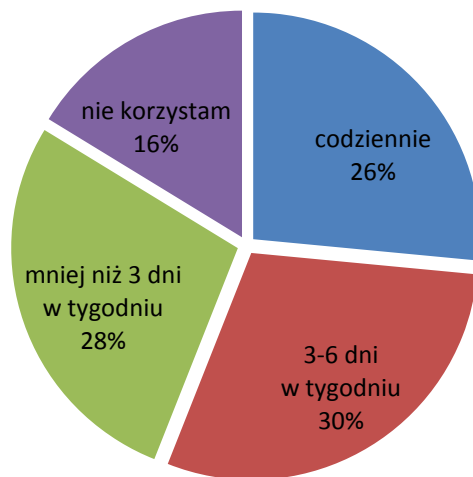
Dodatkowo, przy ulicy Lwowskiej w Mieście Krasnystaw znajduje się dworzec PKP. Odjeżdżają stamtąd pociągi do Lublina, Zamościa, Chełma, Rejowca czy Izbicy. Dworzec kolejowy w Gminie Krasnystaw znajduje się w miejscowości Krasnystaw Fabryczny.

6.3 Analiza ankiet – potoki pasażerskie

Analizę powiązań jednostek samorządu terytorialnego MOF Krasnystaw PLUS w zakresie przemieszczania się mieszkańców i ich potrzeb stanowiły badania ankietowe potoków pasażerskich. W ramach analizy opinii z zakresu usług komunikacji przeprowadzono ponad 150 ankiet ilościowych i ponad 30 ankiet jakościowych.

1) Wyniki ankiety ilościowej potoków pasażerskich:

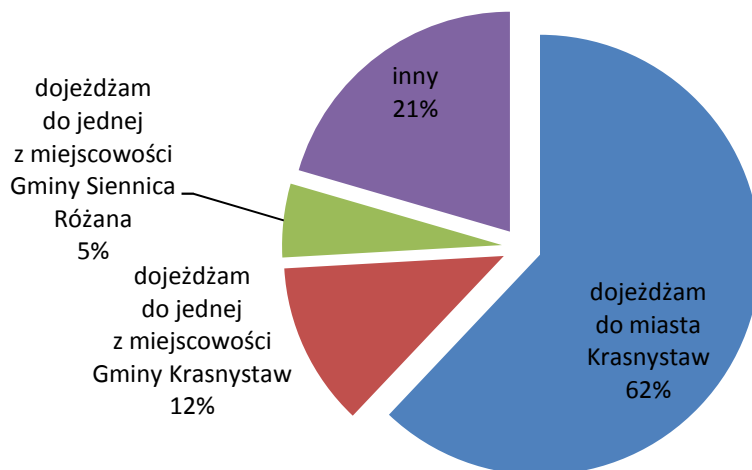
Wykres 32 Częstotliwość korzystania z komunikacji publicznej
Jak często korzysta Pan/i z komunikacji publicznej?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

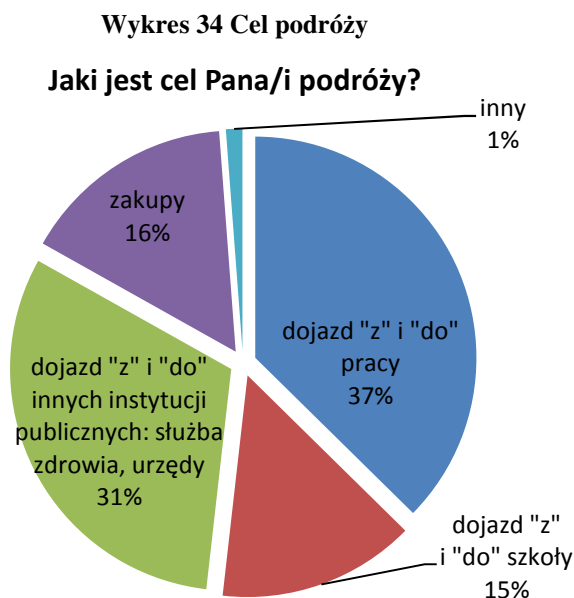
Częstotliwość korzystania z komunikacji publicznej wśród mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS jest zróżnicowana. Największa liczba respondentów – 30% osób podróżuje środkami komunikacji zbiorowej przez 3–6 dni w tygodniu. 28% korzysta z komunikacji mniej niż 3 razy w tygodniu. Codziennie podróżuje 26% ankietowanych, a 16% nie korzysta z komunikacji zbiorowej wcale. Wynika z tego, że aż 84% przebadanych mieszkańców korzysta ze środków transportu publicznego.

Wykres 33 Kierunek podróży
Jaki jest kierunek Pana/i podróży?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

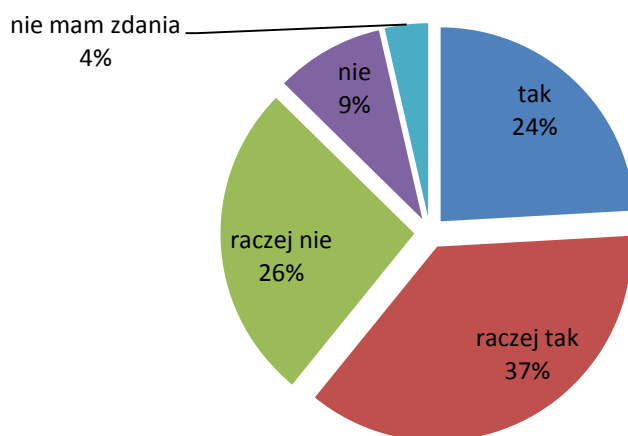
Zdecydowana większość ankietowanych korzystająca z transportu zbiorowego dojeżdża do Miasta Krasnystaw. Tę odpowiedź wybrało 62% badanych. Kolejną grupę stanowią osoby podróżujące do jednej z miejscowości w Gminie Krasnystaw (12% odpowiedzi) albo w Gminie Siennica Różana (5%). Do innych miejscowości, spoza obszaru MOF, przemieszcza się 21% badanych. Wśród najczęściej wymienianych kierunków znalazł się Lublin, Zamość, Chełm i Gorzków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Pytając o cel podróży, najwięcej odpowiedzi uzyskał dojazd „z” i „do” pracy. Tę opcję wybrało 37% ankietowanych. Drugie miejsce z 31% wynikiem uzyskał dojazd „z” i „do” instytucji publicznych. Poza tym 16% ankietowanych podróżuje w celu zakupowym, a 15% do szkoły.

Wykres 35 Opinia na temat usprawnienia komunikacji publicznej
Czy Pana/i zdaniem komunikacja publiczna na obszarze MOF Krasnystaw PLUS wymaga usprawnienia?

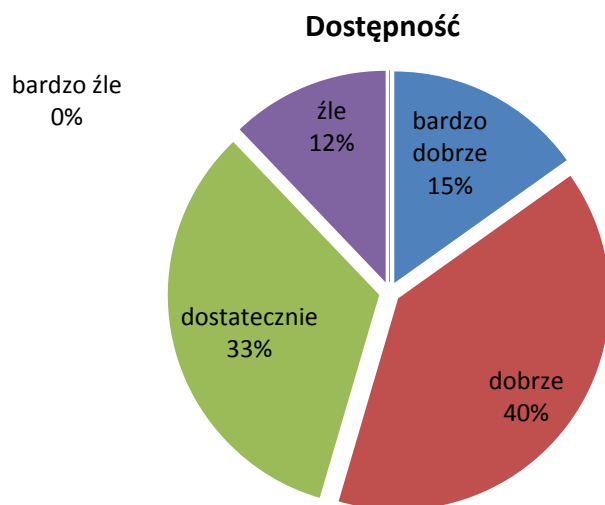
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Na pytanie czy komunikacja publiczna na obszarze MOF Krasnystaw PLUS wymaga usprawnienia, 37% ankietowanych odpowiedziało „raczej tak”, a 24% – „tak”. Wynika z tego, że łącznie aż 61% osób uważa, że potrzebne są zmiany w funkcjonowaniu komunikacji publicznej.

2) Wyniki ankiety jakościowej potoków pasażerskich:

Pytanie pierwsze: „*Jak ocenia Pan/i działalność komunikacji publicznej na obszarze MOF Krasnystaw PLUS? Proszę ocenić w skali od 1 do 5 (5 – bardzo dobrze, 4 – dobrze, 3 – dostatecznie, 2 – źle, 1 – bardzo źle).*”

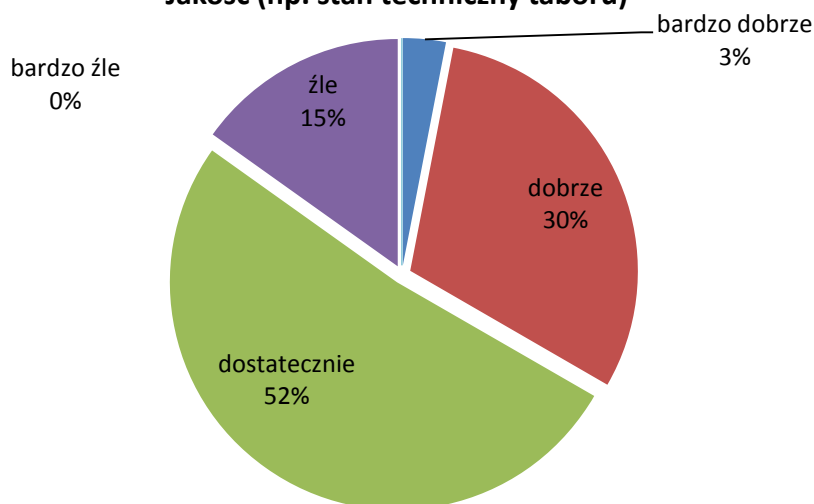
Wykres 36 Ocena dostępności komunikacji publicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Pierwszym ocenianym aspektem funkcjonowania komunikacji zbiorowej była jej dostępność. 40% ankietowanych ocenia ją dobrze, a 15 % bardzo dobrze. Daje to łącznie 55% zadowolonych użytkowników. 33% ocenia dostępność komunikacji dostatecznie, a jedynie 12% źle.

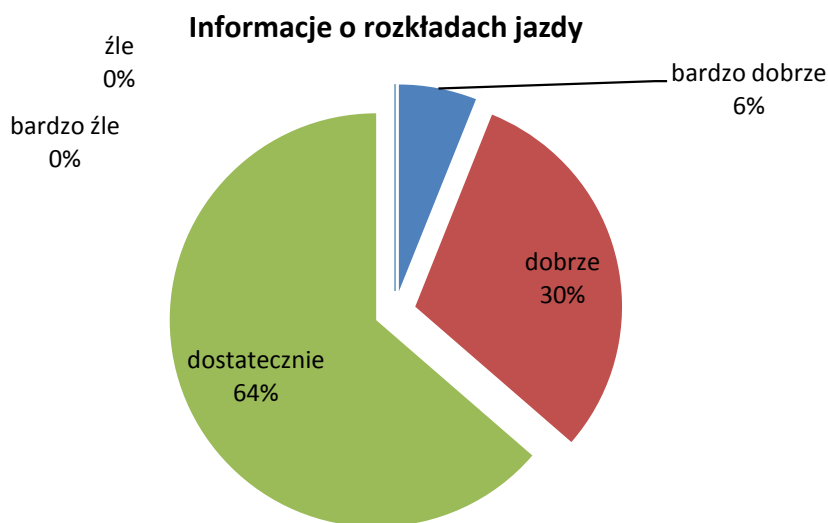
Wykres 37 Ocena jakości komunikacji
Jakość (np. stan techniczny taboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Biorąc pod uwagę jakość komunikacji, czyli stan techniczny taboru, aż 52% użytkowników oceniło ją dostatecznie. Jest to przeciętny wynik. 30% ankietowanych wybrało odpowiedź „dobrze”, 3% „bardzo dobrze, zaś 15% „źle”.

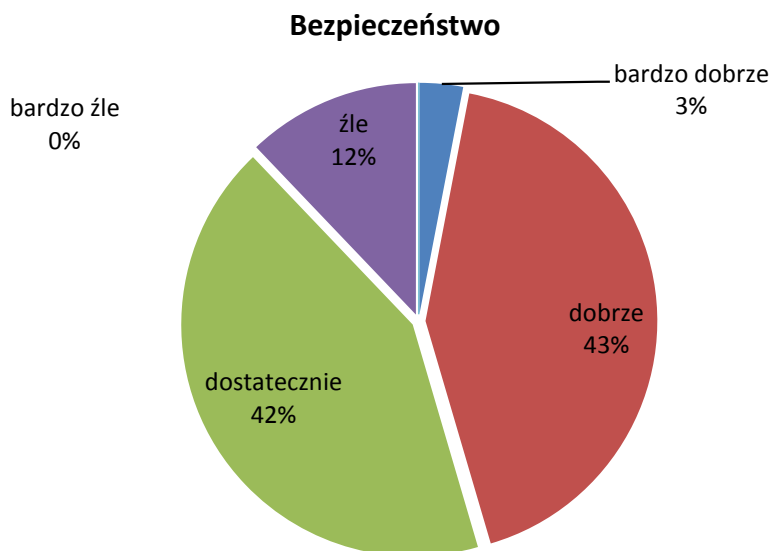
Wykres 38 Ocena informacji o rozkładach jazdy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Kolejnym aspektem funkcjonowania komunikacji była informacja o rozkładach jazdy. 64% ankietowanych uważa, że jest ona dostateczna. 30% oceniło ją dobrze, a 6% bardzo dobrze. Powyższy wykres pokazuje, że system informacji o rozkładach jazdy funkcjonuje dobrze, o czym świadczy brak negatywnych ocen.

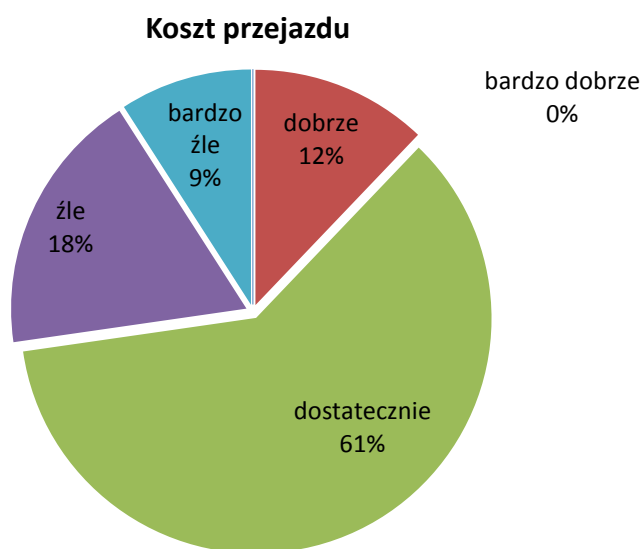
Wykres 39 Ocena bezpieczeństwa komunikacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

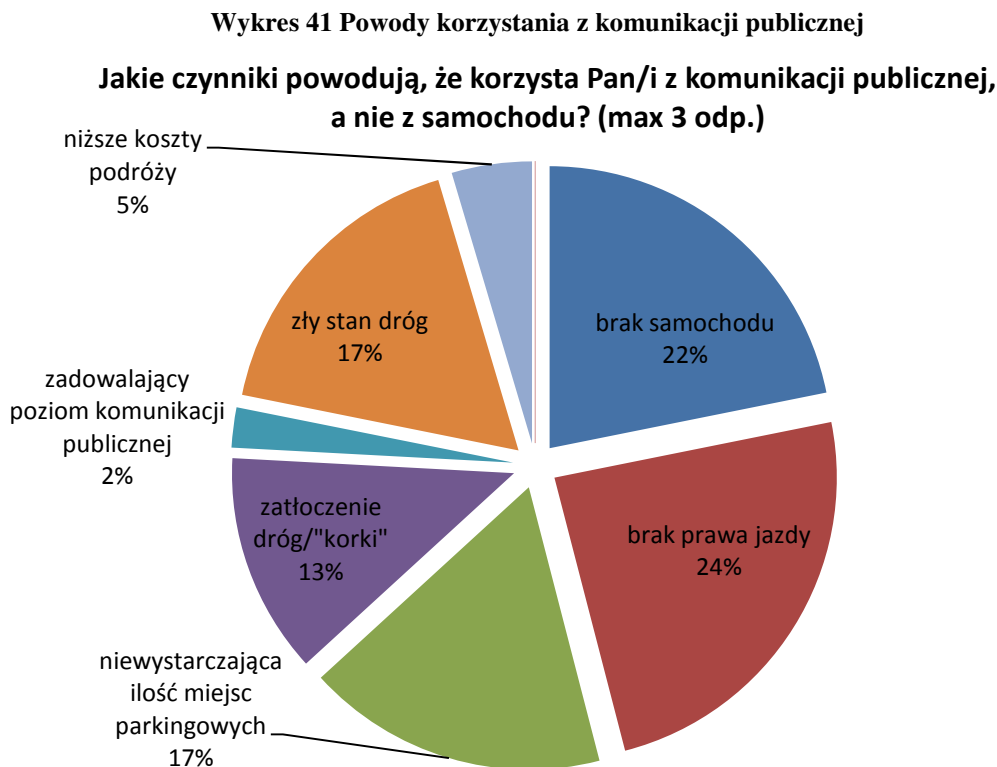
Ankietowani zostali poproszeni również o ocenę bezpieczeństwa komunikacji publicznej. 43% respondentów uważa, że jest ono dobre, a 42% wystawiło ocenę dostateczną.

Wykres 40 Ocena kosztów przejazdu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnim ocenianym czynnikiem był koszt przejazdu. Dla 61% badanych jest on dostateczny. Z kolei 18% wybrało odpowiedź „źle”, a 9% „bardzo źle”. Pokazuje to, że należałoby obniżyć, tam gdzie to możliwe, koszty transportu.

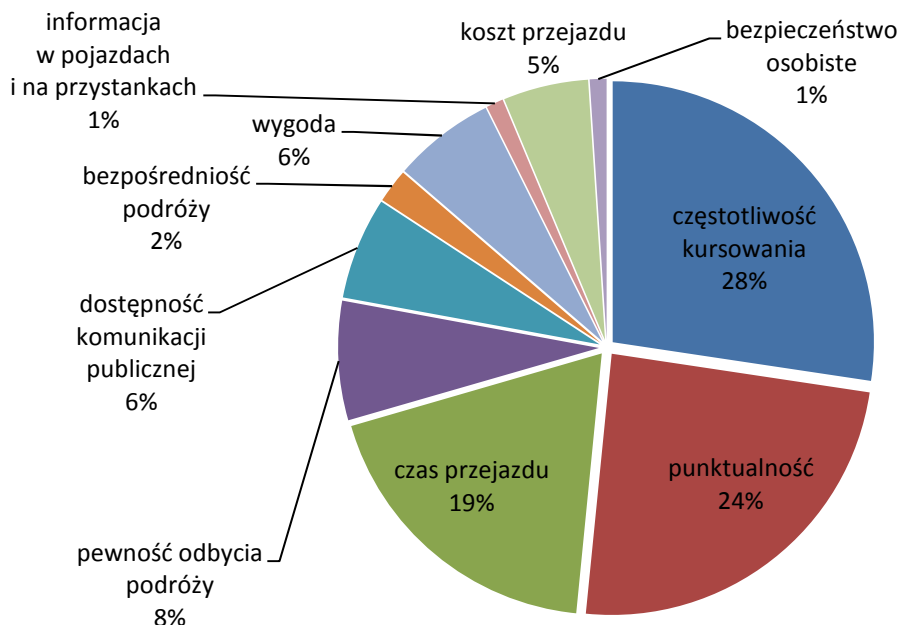

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Respondenci zostali poproszeni także o wybranie czynników, które powodują, że korzystają z komunikacji publicznej. Najwięcej odpowiedzi uzyskała opcja „brak prawa jazdy” – 24% oraz „brak samochodu” – 22%. Następnym powodem korzystania ze środków transportu zbiorowego był zły stan dróg oraz niewystarczająca ilość miejsc parkingowych. Kategorie te wybrało 17% ankietowanych.

Wykres 42 Aspekty funkcjonowania komunikacji publicznej

Które z podanych aspektów funkcjonowania komunikacji publicznej są dla Pana/i najistotniejsze? (max 3 odp.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Dla mieszkańców MOF najistotniejszymi aspektami funkcjonowania komunikacji publicznej była częstotliwość kursowania (28%), punktualność (24%) oraz czas przejazdu (19%).

6.4 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Analizując stan infrastruktury drogowej, system transportu publicznego oraz wyniki ankiet dotyczące potoków pasażerskich, można wysunąć następujące wnioski:

- dogodne położenie na drodze tranzytowej S17 (Warszawa–Lublin–Hrebenne–Lwów) stanowiące szansę rozwoju obszaru;
- drogi wojewódzkie znajdujące się w pobliżu z przejściami granicznymi z Ukrainą;
- słaba infrastruktura sieci ścieżek rowerowych na terenie MOF Krasnystaw PLUS;
- duża ilość połączeń komunikacji zbiorowej z okolicznymi gminami, powiatami, Warszawą i Lublinem;
- brak jednego miejsca przesiadkowego dla pasażerów korzystających z komunikacji kołowej;
- popularność komunikacji publicznej na terenie MOF Krasnystaw PLUS;

- korzystanie z środków transportu publicznego w celu podróży do pracy, szkoły i instytucji publicznych;
- najczęstszy kierunek przemieszczania do Miasta Krasnystaw.

Na podstawie przedstawionych wniosków można zauważyć luki w istniejącej infrastrukturze na obszarze MOF Krasnystaw PLUS, wśród których należy wymienić niedostateczną infrastrukturę sieci ścieżek rowerowych oraz brak jednego miejsca przesiadkowego dla pasażerów korzystających z komunikacji kołowej. Na podstawie przedstawionych wniosków można wysnuć także perspektywy w zakresie przemieszczania się mieszkańców. Wskazują one, że w najbliższych latach będzie utrzymywać się tendencja do przemieszczania się mieszkańców głównie do Miasta Krasnystaw, stanowiącego rdzeń MOF.

To wszystko wskazuje na potrzebę podjęcia następujących działań:

- wykorzystanie dogodnego położenia na drodze tranzytowej oraz na drogach prowadzących do przejść granicznych z Ukrainą poprzez utworzenie specjalnych stref inwestycyjnych;
- powstanie systemu bezpiecznej komunikacji rowerowej, sprzyjającej ograniczeniu niskiej emisji;
- powstanie jednego centrum przesiadkowego, łączącego komunikację prywatną kołową oraz komunikację kolejową;
- usprawnienie komunikacji publicznej: niższe koszty podróży, poprawa stanu technicznego taboru.

7. Infrastruktura komunalna i mieszkalnictwo

7.1 Analiza danych z Banku Danych Lokalnych

Wskaźnikiem rozwoju gospodarczego i poziomu życia, stanowiącym podstawę do rozwoju różnych form działalności ludności – jest infrastruktura techniczna. W tabeli 25 zestawiono procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej, gazowej i kanalizacji.

Tabela 25 Korzystający z instalacji w % ludności ogółem

Jednostka terytorialna	wodociąg				kanalizacja				gaz			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	%											
Polska	87,4	87,6	87,9	88,0	62,0	63,5	64,3	65,1	52,5	52,5	52,4	52,4
Województwo lubelskie	81,1	81,5	81,7	81,9	47,2	48,5	49,3	49,7	39,2	39,4	39,8	40,1
Powiat krasnostawski	79,2	79,5	79,6	80,1	31,8	33,1	32,9	33,7	30,8	31,0	30,9	31,5
Miasto Krasnystaw	89,1	89,2	89,2	89,3	73,0	73,1	73,2	73,5	73,0	72,9	71,9	73,2
Gmina Krasnystaw	79,6	79,8	80,0	80,0	14,1	14,1	14,1	14,1	43,2	43,4	44,1	44,3
Gmina Siennica Różana	77,4	77,4	77,3	77,3	19,5	19,5	19,2	19,2	32,3	32,5	34,0	34,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę instalację wodociągową w 2013 r., największy odsetek korzystających w % ludności ogółem odnotowało Miasto Krasnystaw. Aż 89,3% ludności w mieście jest podłączonych do sieci wodociągowej. Nieco niższy odsetek osób korzysta z wodociągu w gminach Krasnystaw i Siennica Różana (odpowiednio 80% i 77,3%). W przypadku Miasta Krasnystaw wynik ten jest wyższy od średniej dla kraju, województwa lubelskiego oraz powiatu krasnostawskiego, natomiast pozostałe gminy wchodzące w skład MOF stoją poniżej średniej dla wszystkich nadrzędnych jednostek terytorialnych.

W 2013 roku do instalacji kanalizacyjnej najwięcej osób było przyłączonych w Mieście Krasnystaw, korzystało z niej 73,5% ludności. W pozostałych dwóch gminach wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS niewielki odsetek ludności podłączony był do sieci kanalizacyjnej: w Gminie Krasnystaw 14,1% mieszkańców, a w Gminie Siennica Różana 19,2%.

Najwyższy odsetek osób korzystających z instalacji gazowej był w Mieście Krasnystaw. Natomiast gminy Krasnystaw i Siennica Różana odnotowują powolny wzrost liczby osób podłączonych do sieci gazowej, i jest to wynik wyższy od średniej dla powiatu krasnostawskiego.

W tabeli 26 zamieszczono długości wszystkich rodzajów instalacji technicznej, a ogólną długość czynnej sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na terenie badanych jednostek przedstawiono w tabelach 27–29.

Tabela 26 Sieć rozdzielcza na 100 km²

Jednostka terytorialna	sieć wodociągowa				sieć kanalizacyjna				sieć gazowa			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	km											
Polska	87,3	89,0	90,5	92,0	34,4	37,7	40,2	42,5	36,4	37,0	37,6	38,3
Województwo lubelskie	77,2	79,0	80,9	81,9	17,6	19,3	21,2	22,0	27,9	28,4	28,8	29,1
Powiat krasnostawski	83,3	84,9	85,5	87,0	14,7	15,9	17,4	18,3	34,9	35,0	35,0	35,1
Miasto Krasnystaw	187,5	187,5	189,9	189,9	87,8	87,8	123,9	126,3	217,9	219,1	220,2	221,7
Gmina Krasnystaw	100,8	100,9	100,9	102,6	4,2	4,2	4,2	4,2	96,6	96,9	96,9	96,9
Gmina Siennica Różana	51,6	51,6	51,6	51,6	18,2	18,2	18,2	18,2	51,3	51,3	51,3	51,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Korzystne zmiany w długości sieci rozdzielczej na 100 km² zachodzą w przypadku Miasta Krasnystaw. Jest to jedyna gmina wchodząca w skład partnerstwa MOF, na terenie której powiększyła się długość wszystkich rodzajów instalacji technicznej. Najgorsze wskaźniki dotyczące sieci kanalizacyjnej odnotowuje się na terenie Gminy Krasnystaw. Na jej obszarze jest tylko 4,2 km sieci kanalizacyjnej na 100 km², przy średniej dla powiatu wynoszącej 17,4 km i średniej dla kraju 40,2 km.

Tabela 27 Długość czynnej sieci wodociągowej

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
	km			
Polska	272888,0	278300,4	283102,5	287651,3
Województwo lubelskie	19402,8	19856,4	20325,4	20583,0
Powiat krasnostawski	859,2	875,2	882,0	897,6
Miasto Krasnystaw	79,0	79,0	80,0	80,0
Gmina Krasnystaw	152,2	152,2	152,2	154,7
Gmina Siennica Różana	50,8	50,8	50,8	50,8
MOF Krasnystaw PLUS	282,0	282,0	283,0	285,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 28 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
	km			
Polska	107509,1	117745,6	125580,6	132916,0
Województwo lubelskie	4432,1	4853,6	5323,9	5538,1
Powiat krasnostawski	151,2	163,5	179,9	189,0
Miasto Krasnystaw	37,0	37,0	52,2	53,2
Gmina Krasnystaw	6,3	6,3	6,3	6,3
Gmina Siennica Różana	17,9	17,9	17,9	17,9
MOF Krasnystaw PLUS	61,2	61,2	76,4	77,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

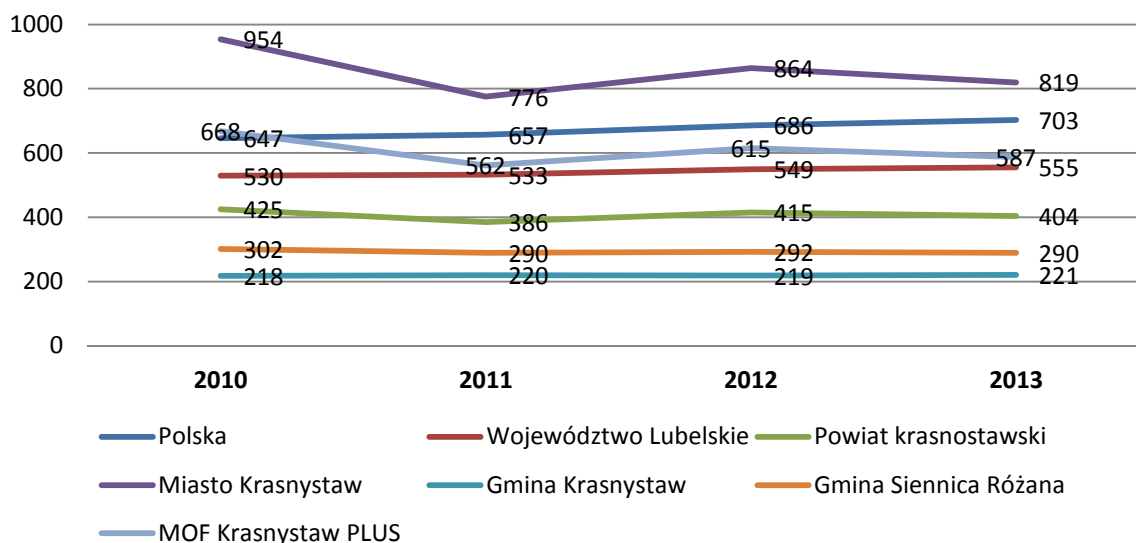
Tabela 29 Długość czynnej sieci gazowej

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
	km			
Polska	133127,4	135121,3	137371,4	139797,1
Województwo lubelskie	7988,4	8104,7	8203,8	8294
Powiat krasnostawski	423,2	424,0	424,4	425,1
Miasto Krasnystaw	95,6	96,1	96,6	97,2
Gmina Krasnystaw	169,5	169,7	169,7	169,7
Gmina Siennica Różana	50,6	50,6	50,6	50,6
MOF Krasnystaw PLUS	315,6	316,4	316,8	317,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejny wskaźnik obrazujący dostępność infrastruktury komunalnej przedstawiono na wykresie 43 – ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na 1000 mieszkańców (dane zaokrąglono do pełnych wartości).

Wykres 43 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej osób korzysta z oczyszczalni ścieków w Mieście Krasnystaw – 819 osób w 2013 r. Miasto wybija się znacznie ponad średnią dla Polski (703) czy województwa lubelskiego (555). Bardzo niski wskaźnik w przeliczeniu na 1000 mieszkańców posiadały Gmina Krasnystaw (221) i Gmina Siennica Różana (290). Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna w Gminie Krasnystaw może być spowodowana funkcjonowaniem na jej terenie oczyszczalni przydomowych (tabela 30). We wszystkich badanych gminach wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS stale wzrasta liczba tego sposobu usuwania nieczystości. Największy wzrost na przestrzeni analizowanych lat nastąpił w Gminie Siennica Różana.

Tabela 30 Liczba oczyszczalni przydomowych

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
	szt.			
Polska	80622	102926	126164	154944
Województwo lubelskie	11217	14188	16948	18458
Powiat krasnostawski	1165	1244	1420	1493
Miasto Krasnystaw	35	35	35	47
Gmina Krasnystaw	422	451	481	481
Gmina Siennica Różana	171	171	217	217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Informacje o systemie zaopatrzenia w energię ciepłą mieszkańców są dostępne głównie na poziomie powiatu krasnostawskiego w *Programie ochrony środowiska dla powiatu krasnostawskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017–2020*. Stan ciepłownictwa na terenie powiatu przedstawiono w tabeli 31.

Tabela 31. Ciepłownictwo

Jednostka terytorialna	Kotłownie ogółem				Długość sieci ciepłej przesyłowej			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	szt.				km			
Polska	14458	11877	12895	11473	15632,9	15795,3	15963,1	16144,5
Województwo lubelskie	561	509	598	561	737,8	759,3	771,4	793,7
Powiat krasnostawski	13	11	21	16	11,0	10,6	12,2	12,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od 2010 do 2013 roku można zaobserwować wahania w liczbie kotłowni na terenie powiatu krasnostawskiego. Między 2010 a 2012 rokiem ich ilość wzrosła z 13 do 21 sztuk, natomiast w 2013 roku spadła do 16. Natomiast biorąc pod uwagę długość sieci ciepłej przesyłowej widać jej powolny wzrost z niewielkimi wahaniami (z 11 km w 2010 roku do

12,0 km w 2013 roku). Z Programu ochrony środowiska dla powiatu krasnostawskiego na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020 oraz Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Krasnostaw wynika, że sposób zaopatrywania w energię ciepłą jest różnicowany dla poszczególnych gmin i zależy od rodzaju zabudowy i gęstości zaludnienia. Na terenie Miasta Krasnostaw funkcjonuje centralny system ciepłowniczy obsługiwany przez ciepłownię należącą do Krasnostawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Ciepłownia KSM posiada 4 kotły o zróżnicowanej mocy. Zadaniem ciepłowni jest ogrzanie wody użytkowej oraz system centralnego ogrzewania. Sieć ciepła działa na terenie Miasta i Gminy Krasnostaw. Tam gdzie nie dochodzi sieć ciepła na terenie miasta oraz w pozostałych gminach powiatu krasnostawskiego – źródłem energii są indywidualne systemy grzewcze, np. piece gazowe, piece węglowe, czy własne kotłownie na paliwo stałe. Energię ciepłą uzyskuje się głównie poprzez spalanie węgla, drewna, odpadów drzewnych i odpadów gospodarskich.

Mieszkalnictwo, a dokładniej liczba lokali socjalnych stanowi kolejny element pokazujący stopień zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych ludności przez władze danej jednostki terytorialnej (tabela 32, dane zaokrąglono do pełnych wartości).

Tabela 32 Mieszkania socjalne

Jednostka terytorialna	Mieszkania socjalne			Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej			Liczba mieszkań socjalnych na 1000 osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Polska	74731	78952	83219	3101405	3111064	3204830	24	25	26
Województwo lubelskie	1792	1883	1916	207696	207614	211310	9	9	9
Powiat krasnostawski	40	48	48	7098	7309	7556	6	7	6
Miasto Krasnostaw	31	32	32	1836	1996	1977	17	16	16
Gmina Krasnostaw	3	3	3	716	777	827	4	4	4
Gmina Siennica Różana	0	0	0	391	348	349	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie tabeli 32 widać, że ilość mieszkań socjalnych jest niewystarczająca na potrzeby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Rozwój budownictwa w gminie pokazuje liczba nowych budynków oddanych do użytkowania (tabela 33). Na terenie wszystkich trzech gmin badanego obszaru funkcjonalnego obserwuje się stały wzrost nowo oddanych budynków do użytkowania, w tym budynków o charakterze mieszkalnym.

Tabela 33 Liczba nowych budynków oddanych do użytkowania

Jednostka terytorialna	Ogółem (PKOB = 1)				Mieszkalne (PKOB = 11)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Polska	91459	92010	99908	99606	71018	71042	77279	77575
Województwo lubelskie	4428	5025	5378	5117	3404	3819	4017	3826
Powiat krasnostawski	91	86	108	127	62	61	57	73
Miasto Krasnystaw	37	38	32	47	27	28	24	29
Gmina Krasnystaw	13	14	24	26	11	10	12	17
Gmina Siennica Różana	5	4	12	14	4	2	8	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotnym wskaźnikiem obrazującym politykę przestrzenną gminy jest powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tabela 34).

Tabela 34 Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Jednostka terytorialna	Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego				Całkowita powierzchnia gmin ogółem w ha			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
	ha							
Miasto Krasnystaw	0	4213	4213	4213	4213	4213	4213	4213
Gmina Krasnystaw	0	0	0	15082	15105	15082	15082	15082
Gmina Siennica Różana	4416	4416	0	0	9840	9840	9840	9840

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 34 pokazuje, że cała powierzchnia Miasta i Gminy Krasnystaw została wskazana w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Natomiast w Gminie Siennica Różana jest to mniej niż połowa całkowitego obszaru. Z kolei obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania pokazują, że cały obszar Gminy Krasnystaw jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (tabela 35). W Gminie Siennica Różana brak takiego dokumentu, a w Mieście Krasnystaw jedynie 10,9% powierzchni miasta jest objęte planami zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 35 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
	%			
Polska	26,5	27,2	28,0	28,6
Województwo lubelskie	56,2	57,0	58,0	58,1
Powiat krasnostawski	53,2	52,1	52,2	52,4
Miasto Krasnystaw	4,9	4,9	6,1	10,9
Gmina Krasnystaw	99,9	100,0	100,0	100,0
Gmina Siennica Różana	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.2 Planowanie przestrzenne

Dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium ma na celu odpowiednie zużytkowanie przestrzeni danej jednostki terytorialnej.

Miasto Krasnystaw

W przypadku Miasta Krasnystaw kierunki zagospodarowania obszaru określa *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krasnystaw* uchwalone w 1999 roku, z wprowadzonymi zmianami w 2009 roku. Dokument wskazuje dwie strefy funkcjonalno-przestrzenne w mieście, charakteryzujące się różnymi zasadami zagospodarowania. Wyodrębniono strefę zagospodarowania centralnej jednostki strukturalnej oraz terenów położonych poza centralną jednostką strukturalną.

1) Kierunki zagospodarowania centralnej jednostki strukturalnej

Centralna jednostka strukturalna dotyczy najbardziej zurbanizowanych terenów miasta. Miasto Krasnystaw, jako stolica powiatu krasnostawskiego, pełni rolę obsługi mieszkańców w dziedzinie usług publicznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym. Znajdują się tu budynki administracji publicznej, obiekty zdrowia, oświaty, kultury, kultu religijnego oraz sportu i rekreacji. Na obszarze centralnej jednostki strukturalnej przeważa zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna oraz zabudowa usługowa powiązana często z zabudową mieszkaniową. Teren ten, z racji obecnego przeznaczenia, dalej predysponuje do funkcji mieszkaniowo-usługowej z zadaniem podnoszenia jakości i dostępności usług publicznych.

W studium wskazano dwa obszary przestrzeni publicznych:

- Plac 3 Maja wraz z przyległymi do niego kwartałami zabudowy;
- zespół sportowo-rekreacyjny w rejonie ulic Gawryłowa, Mostowej i rzeki Wieprz (teren istniejącego amfiteatru wraz z otoczeniem).

Wyodrębniono także tereny wymagające działań porządkujących w odniesieniu do jakości zabudowy i zagospodarowania:

- obszar w rejonie historycznego centrum miasta wraz z terenami przyległymi do rzeki Wieprz;
- zespół zabudowy produkcyjnej, usługowej i mieszkalnej wraz z zabytkowym cmentarzem i ogrodami działkowymi w rejonie ulic: Poniatowskiego, Szkolnej i Kościuszki.

Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe powinny bazować na uwarunkowaniach środowiska przyrodniczego i kulturowego. Miejscem przeznaczonym do pełnienia tej funkcji są błonia nadwieprzańskie. Teren powinien być urządzony zielenią oraz sprzętem i obiektami o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Możliwe jest też wybudowanie stawu rekreacyjnego.

2) Kierunki zagospodarowania terenów położonych poza centralną jednostką strukturalną

Tereny poza centralną jednostką strukturalną, czyli poza wskazanym centrum, to najczęściej obszary słabo zurbanizowane. Przewiduje tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przeplatana z zabudową zagrodową. Planuje się sukcesywną ekspansję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w kierunku wschodnim. Dodatkowo utrzymuje się wypieranie zabudowy siedliskowej. W zamian przewiduje się nieintensywny rozwój budownictwa jednorodzinnego. Miejsca zabudowy mieszkaniowej należy uzupełniać obiektami usługowymi nieuciążliwymi oraz usługami publicznymi, takimi jak budynki oświaty, zdrowia, tereny zieleni i sportowo-rekreacyjne.

W studium wyznaczono także tereny pod zabudowę inwestycji o charakterze produkcyjnym i usługowym, które ze względu na uwarunkowania nie mogą być realizowane w miejscach zabudowy mieszkaniowej. Funkcje przemysłowe i usługowe lokuje się w północnej części miasta przy ul. Gospodarczej, w południowej części miasta w obrębie Rońsko Kolonia oraz w okolicach ulicy Krakowskie Przedmieście.

Kierunki rozwoju pozostałych terenów wynikają z planowej realizacji drogi ekspresowej S17. Stanowić będzie ona impuls do rozwoju gospodarczego i zapotrzebowaniem na tereny inwestycyjne.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krasnystawu określa także inwestycje z zakresu komunikacji:

- system ścieżek rowerowych powinien przebiegać na trasach szlaków turystycznych, prowadzących przez miasto. Powinien łączyć obiekty użyteczności publicznej, usługowe oraz miejsca o walorach krajobrazowych i kulturowych. Główny szkielet komunikacji rowerowej powinien być spójny z ważniejszymi sieciami dróg o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- proponuje się wyznaczenie trasy turystyki wodnej na rzece Wieprz, z infrastrukturą dla turystów;
- wskazuje się, by utworzyć dworzec autobusowy przy nieruchomości zlokalizowanej przy ul. Lwowskiej – ta inwestycja pozwoli na połączenie w jednym miejscu punktu obsługi pasażerów ruchu autobusowego i kolejowego. Adaptacja dworca kolejowego pozwoli na podniesienie wartości przestrzennej tej części miasta. Dopuszcza się jednak rozdzielenie funkcji ruchu autobusowego i kolejowego ze wskazaniem innej lokalizacji.

Gmina Krasnystaw

Politykę przestrzenną Gminy Krasnystaw określa *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasnystaw* z 1999 roku, ze zmianami uchwalonymi w 2007, 2012 i 2013 roku.

Sieć osadnicza w zasadniczej większości posiada układ liniowy tzw. uliczny. Skoncentrowane formy osadnictwa znajdują się natomiast w miejscowościach Siennica Nadolna – Osiedle Cukrowni, Wincentów i Białka.

Studium określa obszary przeznaczone pod zabudowę z wyznaczeniem pełnionych przez nie funkcji:

- 1) Tereny potencjalnego rozwoju funkcji przemysłowej (przemysł, składy, budownictwo, usługi: Siennica Nadolna – Wincentów, Zakręcie, Krupie):

- Tereny zlokalizowane w Siennicy Nadolnej i Wincentowie posiadają odpowiednie powiązania komunikacyjne (ruch kołowy i kolejowy), położenie wokół terenów o przewidywanej funkcji mieszkaniowej, gleby o niskiej klasie bonitacyjnej.

- Tereny w Zakręcie są miejscem skupienia działalności usługowej i inwestycji, z przyzwoleniem osadnictwa mieszkalnego. Na niektórych terenach zezwala się budowanie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Teren związany komunikacyjnie drogami zbiorczymi z dostępem do drogi ekspresowej S17 na odcinku wylotowym z Miasta Krasnegostawu w kierunku na Lublin.

- Tereny położone w Krupie w pobliżu zespołu dworsko-parkowego wymagają uporządkowania i organizacji przestrzennej w celu uwydatnienia walorów widokowych i wyróżnienia zespołu zabytkowego.

2) Tereny potencjalnego rozwoju funkcji mieszkaniowej (zabudowa wielorodzinna, jednorodzinna, zagrodowa):

- Siennica Nadolna, Białka, Krupie: niskie nasilenie zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej, z dopuszczeniem zabudowy wielorodzinnej.

- Jednym z kierunków działania w planach miejscowych, związanym z istniejącą zabudową, powinny być działania renowacyjne w stosunku do starej zabudowy; działania te mają na celu modernizację i renowację istniejącej zabudowy:

- przeprowadzenie niezbędnych rozbiórek i wyburzeń obiektów w złym stanie technicznym,
- odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę budynków nadających się do renowacji,
- zmniejszenie energochłonności budynków związane z poprawą ich stanu technicznego,
- podniesienie standardów wyposażenia w instalacje i urządzenia oraz poprawę ich stanu technicznego,
- poprawę jakości otoczenia budynków i zagospodarowania nieruchomości.

- W terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów.

- Dopuszcza się w obrębie zabudowy mieszkaniowej wprowadzenie usług, jako funkcję z zakresu przeznaczenia uzupełniającego lub dopuszczalnego, bądź jako podstawową funkcję terenu na pojedynczych działkach, w zależności od potrzeb i programu zagospodarowania jednostek osadniczych.

3) Tereny zabudowy mieszkaniowej ekstensywnej (zabudowa zagrodowa, jednorodzinna):

- Umieszczenie na obszarze całej gminy w obrębie komunikacji drogowej oraz istniejącej i projektowanej infrastruktury technicznej.
- Zezwala się na tworzenie siedlisk zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usług i drobnego przemysłu, które nie są szczególnie szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzkiego.
- Jednym z kierunków działania w planach miejscowych, związanym z istniejącą zabudową, powinny być działania renowacyjne w stosunku do starej zabudowy; działania te mają na celu modernizację i renowację istniejącej zabudowy (takie same, jak wymienione przy funkcji mieszkaniowej).
- W terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów.
- Na terenach zabudowy zagrodowej możliwe jest zakładanie gospodarstw agroturystycznych oraz niewielkich pensjonatów i zabudowy letniskowej.
- Dopuszcza się w obrębie zabudowy mieszkaniowej wprowadzenie usług, jako funkcję z zakresu przeznaczenia uzupełniającego lub dopuszczalnego, bądź jako podstawową funkcję terenu na pojedynczych działkach, w zależności od potrzeb i programu zagospodarowania jednostek osadniczych.

4) Tereny usług ponadlokalnych:

- Tuligłowy, Białka, Ostrów Krupski, Krupie – preferowane usługi z zakresu zdrowia i opieki socjalnej, turystyki i rekreacji. Realizacja usług w Krupem możliwa po likwidacji zagrożenia wywołanego istniejącym mogiłnikiem.
- Siennica Nadolna – lokalizowane usługi ponadlokalne związane z przetwórstwem rolno-spożywczym.
- Dopuszcza się lokalizację usług na działkach nie mniejszych niż 1000m² z zachowaniem powierzchni zabudowy oraz zasad dla gabarytów i architektury obiektów określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

5) Obszary koncentracji usług i mieszkalnictwa:

- Przede wszystkim siedziby sołectw z podkreśleniem miejscowości: Krupie, Siennica Nadolna – Wincentów, Małochwiej Duży, Stężyca Nadwieprzańska, Zakręcie, Białka, Jaślików.

6) Miejsca wypoczynku i rekreacji:

- Usytuowanie w sołectwach: Białka, Krupie, Krynica, Jaślików, Małochwiej Duży, Wincentów, Zażółkiew. Pozwolenie na realizację zabudowy typu zagrodowego, jednorodzinnej, z przewagą funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej (agroturystyka). Obszary położone w pobliżu lasów i zbiorników wodnych, z wygodnym dojazdem drogami utwardzonymi.

- Zachowanie istniejących pieszych szlaków turystycznych (żółty i niebieski) z dopuszczeniem wykorzystania szlaków dla potrzeb turystyki rowerowej.

7) Tereny wymagające przekształceń lub rehabilitacji:

- mogilnik w Krupem;

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa położona po zachodniej stronie drogi międzyregionalnej Chełm–Krasnystaw, w rejonie rzeki Siennicy;

- obszary załadowania ścieków powstałych przy produkcji cukru w cukrowni „Krasnystaw” w Siennicy Nadolnej (obecnie w trakcie rekultywacji).

Siennica Różana

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siennica Różana z 2004 roku określa, jako cel generalny rozwoju przestrzennego – dążenie do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój ekonomiczno-gospodarczy obszaru.

Główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Siennica Różana:

- a. Ośrodek gminny – rozbudowany i modernizowany. Na nowych rozwojowych terenach zakłada się możliwość lokalizacji większych obiektów handlowo-usługowych, wymagających obsługi parkingowej oraz lokalizacji budownictwa mieszkaniowego. Centrum administracyjno-usługowe gminy powinno uzyskać nową atrakcyjną formę, aby mogło spełniać funkcje obsługi mieszkańców gminy i przybywających turystów.
- b. Rozwój sieci osadniczej w oparciu o istniejące rezerwy terenowe z możliwością realizacji funkcji agroturystycznej i letniskowej.
- c. Tereny i obiekty rekreacji obejmujące dolinę rzeki Siennicy, ośrodki rekreacyjne i letniskowe wokół istniejących i projektowanych zbiorników retencyjnych w Siennicy Różanej i Zagrodzie.
- d. Tereny produkcyjno-składowe powinny rozwijać się głównie na bazie istniejących rezerw terenowych funkcjonujących i nieczynnych obiektów przemysłowych, ośrodków

produkcyjnych i obsługi rolnictwa oraz proponowanych w studium stref rozwoju działalności gospodarczych i biznesowych.

- e. Obszary chronione – rozwój funkcji turystycznych i gospodarczych zgodny z zasadami ochrony środowiska.
- f. Zmodernizowany i rozbudowany system komunikacyjny gminy, obejmujący:
 - zmodernizowany układ drogowy (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne);
 - układ ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy:

1) Rozwój funkcji mieszkaniowych

Utrzymuje się obecne formy osadnictwa i zabudowy mieszkaniowej – zabudowę zagrodową i jednorodziną na terenie całej gminy oraz istniejącą zabudowę wielorodzinną w miejscowości gminnej, a także w miejscowości Zagroda. W ramach rozwoju funkcji mieszkaniowej zakłada się m.in.:

- koncentrację zabudowy w obecnych granicach miejscowości ze wskazaniem zwiększenia zwartości układu mającego na celu ograniczenie tendencji rozpraszania zabudowy mieszkaniowej;
- harmonijny rozwój układów zabudowy mieszkaniowej z walorami krajobrazowymi;
- dopuszcza się (w granicach miejscowości) nową zabudowę zagrodową i jednorodziną wraz z usługami i miejscami pracy – niekolizyjnymi z otoczeniem oraz z zielenią towarzyszącą;
- rozwój agroturystyki i ekoturystyki w istniejących terenach zabudowy zagrodowej.

2) Rozwój funkcji usługowych

Sieć istniejących w gminie podstawowych usług handlu i rzemiosła powinna być uzupełniona przez nowe, przystosowane dla tych funkcji obiekty zlokalizowane na terenach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w poszczególnych wsiach gminy. Obiekty istniejące powinny być modernizowane i rozbudowywane.

Istniejące w gminie obiekty usług publicznych o znaczeniu lokalnym, dotyczące administracji samorządowej, oświaty, kultury, zdrowia i pomocy społecznej, zabezpieczają obecne potrzeby mieszkańców. Rozwój tej grupy usług powinien polegać na modernizacji i ewentualnej rozbudowie. Uzupełnienia wymagają placówki kultury oraz usługi sportu i rekreacji (boiska i urządzenia ogólnodostępne).

3) Rozwój funkcji rolniczych

Celem strategicznym rozwoju rolnictwa jest poprawa opłacalności produkcji rolnej, a w konsekwencji – wzrost standardu życia ludności rolniczej. Rolnictwo pozostanie nadal jednym z podstawowych działów gospodarki, równoległe z funkcją turystyki i rekreacji, i będzie decydowało o rozwoju społeczno-gospodarczym dla mieszkańców gminy. Głównym zadaniem na rzecz rozwoju rolnictwa będzie jego gruntowna restrukturyzacja i modernizacja, prowadząca do wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich.

W ramach rozwoju funkcji rolniczej zakłada się m.in. ochronę gleb o wysokiej jakości (kl. II–IV), gdzie inne formy zagospodarowania poza rolnictwem nie powinny być realizowane. Na obszarach gleb podlegających ochronie należy ograniczyć rozwój zabudowy nie związanej z produkcją rolną i agroturystyką. Ochrona gleb najlepszych powinna być prowadzona poprzez zahamowanie procesów degradacji gleb zagrożonych erozją poprzez polepszenie kultury uprawy gleb, lepsze wykorzystanie nawozów organicznych, a także zagospodarowanie ekologiczne terenów wypadających z użytkowania rolniczego poprzez zalesienia.

4) Rozwój funkcji produkcyjnych-pozarolniczych

Do zachowania przeznaczają się istniejące zakłady usługowe i przetwórcze przemysłu spożywczego. Ustala się rozwój funkcji produkcyjnych w gminie w zakresie przemysłu rolno-spożywczego i przetwórczego, drobnej wytwórczości, składów i budownictwa. Z uwagi na nieskażone środowisko przyrodnicze, lokalizacją obiektów na terenie gminy należy zainteresować w pierwszym rzędzie inwestorów zakładów produkcyjnych wymagających nieskażonego środowiska. Uzupełnieniem funkcji produkcyjnych pozarolniczych w gminie powinny być drobne zakłady produkcyjne i działalności gospodarcze zakładów indywidualnych osób fizycznych, które mogą być realizowane na terenach zabudowy mieszkaniowej. Ważnym czynnikiem, który może znacząco wpłynąć na rozwój funkcji produkcyjnych – jest promocja gminy. Tereny rozwoju funkcji produkcyjnych nie powinny powodować degradacji środowiska naturalnego.

5) Rozwój funkcji turystyki i rekreacji

Wskazuje się na obszarze Gminy Siennica Różana strefy rozwoju funkcji rekreacyjnych oraz tereny projektowanej zabudowy letniskowej. Skupiają się one głównie na obszarach przylegających do istniejących i projektowanych zbiorników retencyjnych w miejscowościach Siennica Różana i Zagroda. Funkcje rekreacyjne na tych obszarach można rozwijać w oparciu o istniejące i projektowane zbiorniki wodne.

Studium określa też tereny, dla których konieczne jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje się obszary leżące w strefach zwartej zabudowy rolno-osadniczej oraz w strefach rozwoju funkcji rekreacyjnych i letniskowych. W studium wyznaczono następujące obszary do objęcia obowiązkiem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

1. Obszar centrum usługowo-administracyjnego Gminy Siennica Różana, obejmujący tereny zwarte centrum miejscowości gminnej oraz położonych w jego bezpośrednim sąsiedztwie stref rozwoju funkcji rekreacyjnych i rozwoju działalności gospodarczych i biznesowych.
2. Obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej i strefy rozwoju funkcji gospodarczych i biznesowych w miejscowości Rudka.
3. Obszar nowo wyznaczonej zabudowy mieszkaniowej i letniskowej oraz strefy rozwoju funkcji gospodarczych i biznesowych w miejscowości Siennica Królewska Mała.
4. Obszar zabudowy zagrodowej, przemysłu i zabudowy letniskowej w miejscowości Stójło.
5. Obszar centrum usługowo-gospodarczego oraz stref rozwoju funkcji gospodarczych i biznesowych w miejscowości Zagroda.
6. Obszar strefy rozwoju funkcji rekreacyjnych i zbiornika retencyjnego w Kozieńcu.

7.3 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Podsumowując zaprezentowane dane statystyczne GUS, zwraca uwagę bardzo niski poziom rozwinięcia infrastruktury dla Gminy Krasnystaw i Gminy Siennica Różana. Odzwierciedla się to we wskaźnikach długości sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej oraz procentowym udziale osób korzystających z instalacji.

Z analizy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika natomiast, że każda gmina wyznacza na swoim obszarze tereny przeznaczone na usługi o charakterze produkcyjnym, tereny pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny przeznaczone pod rekreację.

Wnioski:

- bardzo niski stopień rozwinięcia sieci kanalizacyjnej, liczby osób korzystających z kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków w Gminie Krasnystaw i Gminie Siennica

Różana; pozytywną tendencją jest wzrastająca liczba oczyszczalni przydomowych na terenie gmin MOF Krasnystaw PLUS;

- sieć ciepłownicza funkcjonuje jedynie na terenie Miasta Krasnystaw, w pozostałych gminach źródłem ciepła są indywidualne systemy grzewcze;
- mała liczba mieszkań socjalnych w przeliczeniu na 1000 osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Wstępne propozycje działań:

- uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje w sieć wodociągową i kanalizacyjną, w celu zwiększenie atrakcyjności terenu pod względem inwestycyjnym oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

8. Turystyka

Na atrakcyjność danego obszaru ma wpływ kilka czynników, wśród których wymienić należy walory przyrodnicze, kulturowe oraz zagospodarowanie turystyczne.

8.1 Walory przyrodnicze

Według podziału fizyczno-geograficznego Jerzego Kondrackiego obszar MOF Krasnystaw PLUS położony jest na terenie dwóch makroregionów: Wyżyny Lubelskiej z mezoregionami Wyniosłość Giełczewska i Działy Grabowieckie oraz Polesia Wołyńskiego z obszarem Pagórów Chełmskich. Sprzyja to zróżnicowanemu krajobrazowi na obszarze MOF. Wyniosłość Giełczewska charakteryzuje się szerokimi wzniesieniami o łagodnych zboczach, które przecinają liczne strome lessowe wąwozy. Krajobraz Działów Grabowieckich to głębokie wąwozy i jary porośnięte lasami. Z kolei Pagóry Chełmskie to wyspowe wzniesienia z margli kredowych, a w ich obniżeniach występują równiny torfowe¹².

Obszar MOF Krasnystaw PLUS przecina szeroka, przełomowa dolina rzeki Wieprz z dopływami Żółkiewki, Siennicy, Wojsławski i Bzdurki¹³.

Na terenie MOF Krasnystaw PLUS znajdują się obszary przyrodnicze objęte ochroną. Należą do nich:

¹² Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie, www.krasnystaw-powiat.pl.

¹³ *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Krasnystaw*, 2014.

- Rezerwat „Wodny Dół” w miejscowości Niemienice – ochroną objęty jest krajobraz Wyniosłości Giełczewskiej. Znajdziemy tu m.in. lessowe rozcięcia erozyjne.
- Skierbieszowski Park Krajobrazowy – utworzony w celu ochrony mezoregionu Działy Grabowieckie. Park charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Z jednej strony znajdziemy nizinny krajobraz dolin rzecznych Wojsławki i Wolicy, a z drugiej – najwyższą część Wyżyny Lubelskiej.
- Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje zasięgiem całą południową część Gminy Krasnystaw oraz północny obszar gminy z doliną rzeki Wieprz. Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi Wyniosłości Giełczewskiej oraz Działów Grabowieckich, z urozmaiconą rzeźbą terenu¹⁴.
- Natura 2000 Izbicki Przełom Wieprza – obszar obejmujący fragment naturalnej doliny Wieprza ważny dla zachowania siedlisk podmokłych i okresowo podtapianych łąk¹⁵.
- Pomniki przyrody¹⁶.

Do walorów przyrodniczych Miasta Krasnystaw należy zaliczyć Las Borek, który pełni funkcję ochronną przed zanieczyszczeniami emitowanymi z okolicznych zakładów produkcyjnych. Na terenie miasta znajduje się także fragment Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a odcinek rzeki Wieprz został wpisany do Izbickiego Przełomu Wieprza¹⁷.

8.2 Walory kulturowe

Gminy wchodzące w skład MOF Krasnystaw PLUS posiadają na swoim terenie wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Ich obecność świadczy o bogatej historii tego obszaru, a część z nich może stać się rozpoznawalnym produktem turystycznym MOF

¹⁴ Strona internetowa Urzędu Gminy Krasnystaw, www.krasnystaw.ug.gov.pl.

¹⁵ *Program ochrony środowiska dla Miasta Krasnystaw na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021*, Warszawa 2014.

¹⁶ Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl>.

¹⁷ *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Krasnystaw*, 2014.

Krasnystaw PLUS. Zabytki znajdujące się na terenie analizowanego obszaru przedstawiono w tabeli 36.

Tabela 36 Lista zabytków na terenie gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS

Jednostka terytorialna	Zabytki
Miasto Krasnystaw	<ul style="list-style-type: none"> układ urbanistyczny (nr rej.: A./628 z 18.08.1972);
	<ul style="list-style-type: none"> zespół klasztorny augustianów „nowy”, ul. Okrzei (nr rej.: A./382 z 2.06.1969): <ul style="list-style-type: none"> - kościół, ob. par. pw. Trójcy Świętej, 1837–39; - klasztor, ob. dom dziecka, 1826; - dzwonnica, 1837–39; - cmentarz kościelny; - ogrodzenie z kaplicami, 1837–39;
	<ul style="list-style-type: none"> zespół klasztorny augustianów „stary”, ob. szkoła z internatem, ul. Zamkowa (nr rej.: A./383 z 26.02.1958 i z 17.04.1969): <ul style="list-style-type: none"> - kościół (XVI w.) 1826, 1951; - klasztor, 2 poł. XVII w., 1826, 1951;
	<ul style="list-style-type: none"> zespół klasztorny jezuitów, ul. Piłsudskiego 3, 5 (nr rej.: A./147 z 10.10.1956 i z 16.01.1967): <ul style="list-style-type: none"> - kościół, ob. par. pw. św. Franciszka Ksawerego, 1695–1717, 1730–41, 1879–81; - klasztor, 1 poł. XVIII w.; - pałac biskupi, ob. dom zakonny, 2 poł. XVIII w., 1958; - d. seminarium, 1739, XIX/XX w.; - d. wikariat, 1 poł. XVIII w.; - kapliczka przed kościołem; - cmentarz kościelny;
	<ul style="list-style-type: none"> cmentarz rzym.-kat. i prawosławny, z nagrobkami i grobowcami, ul. Poniatowskiego, pocz. XIX w. (nr rej.: A./1147 z 27.08.1985 i z 3.12.2013); kaplica grobowa, ob. cmentarna, z rzeźbami żałobnic, XIX w. (nr rej.: jw.);
	<ul style="list-style-type: none"> dom, pl. 3 Maja 1, 1889 (nr rej.: A./376 z 20.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 2, XIX w. (nr rej.: A./375 z 17.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 3, 1 poł. XIX w. (nr rej.: A./369 z 17.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 4, XVIII w., XIX w. (nr rej.: A./368 z 17.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 5, XIX w. (nr rej.: A./367 z 20.10.1991); dom, pl. 3 Maja 6, 1850 (nr rej.: A./366 z 20.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 7, XVIII/XIX w. (nr rej.: A./365 z 20.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 8, XIX w. (nr rej.: A./364 z 20.10.1991); kamienica, pl. 3 Maja 11, 1878 (nr rej.: A./363 z 5.12.1991); d., „Dom Sejmikowy”, ul. 3 Maja 29, 1928 (nr rej.: A./231 z 9.12.1992); dwór „Starościński”, ul. Sikorskiego 10, 1 poł. XIX w. (nr rej.: A./88 z 15.06.1998); jatki miejskie, ul. Poniatowskiego 8, 1930 (nr rej.: A./241 z 1.09.1993); spichrz, ul. M. Konopnickiej, 1 poł. XIX w. (nr rej.: A./453 z 12.1956 i z 13.03.1970).
	Gmina Krasnystaw
Krupe	<ul style="list-style-type: none"> cerkiew prawosławna, ob. kościół rzym.-kat. pw. MB Częstochowskiej, 1900–05 (nr rej.: A./136/42 z 13.07.1998); zespół zamkowy (nr rej.: A./309 z 24.05.1956, z 7.04.1967 i z 26.03.1991): <ul style="list-style-type: none"> - ruiny zamku, XVI–XVIII w.; - fortyfikacje, ziem.-mur., XVI–XVII w.; - dwór, 4 ćw. XVIII w., 1840; - brama wjazdowa, XVIII/XIX w.;

	<ul style="list-style-type: none"> - park, XVIII–XIX w.; - wozownia, XIX w. (nr rej.: A./194 z 13.11.1996);
Krynica	<ul style="list-style-type: none"> • kaplica grobowa „Grobisko”, wraz z wzniesieniem, 1 poł. XVIII w. (nr rej.: A./455 z 12.03.1970);
Tuligłowy	<ul style="list-style-type: none"> • wiatrak koźlak, 2 poł. XIX w. (nr rej.: A./138/44 z 17.09.1987).
Gmina Siennica Różana	Zabytki
Siennica Różana	<ul style="list-style-type: none"> • kościół par. pw. Najświętszej Marii Panny, 1840, 1910 (nr rej.: A./394 z 11.02.1969): <ul style="list-style-type: none"> - cmentarz kościelny; - ogrodzenie, mur z kapliczkami, poł. XIX w.; • zespół dworski, 2 poł. XIX w. (nr rej.: A./100/6 z 5.01.1981): <ul style="list-style-type: none"> - dwór; - park; - zajazd, 1830 (nr rej.: A./446 z 4.08.1969);
Wierzchowiny	<ul style="list-style-type: none"> • park dworski, 1922 (nr rej.: A./102/8 z 5.01.1981);
Zagroda	<ul style="list-style-type: none"> • park dworski, k. XVIII–XIX w. (nr rej.: A./124/30 z 27.08.1985); • d. zajazd, 1790 (nr rej.: A./117/23 z 14.02.1984);
Żdżanne	<ul style="list-style-type: none"> • zespół d. cerkwi unickiej, ob. kościoła par. (nr rej.: A./397 z 12.02.1969): <ul style="list-style-type: none"> - kościół pw. św. Michała Archanioła, 1806; - dzwonnica, drewniana, XIX w.; - cmentarz kościelny; - plebania, 1840.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wykazu zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stan na 30 września 2014 roku

Spośród wymienionych zabytków warto zwrócić uwagę na kilka, które mogą stać się wizytówką charakteryzowanego obszaru i stanowić magnes przyciągający turystów na teren MOF.

Pierwszym walorem Miasta Krasnystaw jest jego historia – początki miasta datuje się na IX–X wiek, prawa miejskie Krasnystaw uzyskał w 1394 roku. W mieście zachował się zabytkowy układ urbanistyczny, a otaczające go kamienice pochodzą głównie XVIII i XIX wieku. W okolicach Rynku znajduje się stary zespół pojezuicki. Składał się z kościoła pw. św. Franciszka Ksawerego, klasztoru, pałacu biskupiego, seminarium i wikariatu. Kościół wraz z klasztorem powstał na przełomie XVII i XVIII wieku, wnętrze kościoła ma charakter barokowy – udekorowane jest freskami Adama Swacha z 1723 roku, przedstawiającymi życie św. Franciszka Ksawerego oraz bogato zdobioną sztukaterią. Zespół pojezuicki znajduje się

w obrębie starych murów miejskich. Obecnie w budynkach kolegium ma swoją siedzibę Muzeum Regionalne¹⁸.

Kolejnym obiektem wartym uwagi jest dawny „poaugustiański” kościół i klasztor w południowo-wschodniej części miasta, przy ulicy Zamkowej. Kościół został ufundowany przez Władysława Jagiełłę pod koniec XIV wieku, był kilkakrotnie niszczone i odbudowywany¹⁹. Jednak najbardziej okazałą budowlą na terenie Gminy Krasnystaw są ruiny zamku w Krupie. Początkowo we wsi istniał dwór obronny, którego właścicielami byli Krupscy herbu Korczak. Kolejny właściciel Paweł Orzechowski na miejscu starego dworu wybudował nowy dwór obronny (pod koniec XVI wieku), który z czasem przeistoczył się w ogromny dwuskrzydłowy zamek z przedzamczem ufortyfikowanym murowanymi bastionami. Zamek otaczał staw, a dostępu do niego broniła fosa. Niestety, w wyniku najazdu Kozaków oraz potopu szwedzkiego, budowla zaczęła popadać w ruinę. Pod koniec XVIII wieku w okolicach ruin założono park krajobrazowy²⁰.

Innym ciekawym, wartym uwagi obiektem na terenie Gminy Krasnystaw jest Wieża Ariańska we wsi Krynica. Jest to budowla o dachu w kształcie piramidy, powstała najprawdopodobniej jako kaplica grobowa dla Pawła Orzechowskiego. Znajduje się na szczycie Góry Ariańskiej²¹.

W Gminie Siennica Różana, we wsiach Zagroda, Wierzchowiny oraz Siennica Różana zachowało się kilka starych parków dworskich z okazałymi drzewami.

Ciekawym wydarzeniem kulturalnym w Mieście Krasnystaw są coroczne dożynki chmielowe tzw. Chmielaki, odbywające się od 1971 roku. Jest to Ogólnopolskie Święto Chmielarzy i Piwowarów, na które zjeżdżają smakosze piwa i przedstawiciele browarów. Impreza związana jest z tradycją chmielarstwa na tym terenie, sięgającą początków XX wieku. Festiwalowi towarzyszy degustacja różnych marek piw, a imprezę umilają koncerty i konkursy²².

¹⁸ Strona internetowa Urzędu Miasta Krasnystaw, www.krasnystaw.pl

¹⁹ jw.

²⁰ Strona internetowa Gazety Wyborczej, www.lublin.gazeta.pl/lublin/1,85539,6880029,Zamczysko_w_Krupem.html

²¹ Strona internetowa Urzędu Miasta Krasnystaw, www.krasnystaw.pl

²² jw.

8.3 Zagospodarowanie turystyczne

O stanie turystyki na danym obszarze świadczyć mogą dane obrazujące liczbę obiektów hotelowych wraz z ilością miejsc noclegowych (tabela 37). Jest to ważny wskaźnik ukazujący stopień zagospodarowania turystycznego na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Tabela 37 Obiekty hotelowe wraz liczbą miejsc noclegowych

Jednostka terytorialna	Liczba obiektów hotelowych ogółem				Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Polska	3223	3285	3414	3485	240967	252511	264145	274297
Województwo lubelskie	117	108	130	133	6940	6994	7475	7488
Powiat krasnostawski	3	3	4	4	113	113	140	137
Miasto Krasnystaw	2	2	3	3	43	43	66	63
Gmina Krasnystaw	1	1	1	1	70	70	74	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Mieście Krasnystaw w latach 2010–2013 przybył jeden obiekt hotelowy. W 2013 roku funkcjonowały 3 obiekty o łącznej liczbie 63 miejsc noclegowych. W Gminie Krasnystaw w 2013 roku był 1 taki budynek. Co ciekawe, obiekty hotelowe w Mieście i Gminie Krasnystaw stanowią sumę wszystkich obiektów hotelowych dla powiatu krasnostawskiego.

Kolejnym wskaźnikiem pokazującym rozwój turystyki jest liczba osób korzystających z obiektów hotelowych (tabela 38) oraz liczba udzielonych noclegów (tabela 39).

Tabela 38 Rezydenci (Polacy) korzystający z obiektów hotelowych

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
Polska	10686787	11578068	11721039	12428807
Województwo lubelskie	366092	371016	391085	427072
Powiat krasnostawski	7483	8130	7472	6817
Miasto Krasnystaw	3236	3104	3659	3480
Gmina Krasnystaw	4247	5026	3813	3337

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 39 Liczba udzielonych noclegów rezydentom (Polakom) w obiektach hotelowych

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013
Polska	19111555	20784952	21466114	22604694
Województwo lubelskie	556725	562425	590115	649270
Powiat krasnostawski	9669	10919	10060	11156
Miasto Krasnystaw	4704	4873	5156	5961
Gmina Krasnystaw	4965	6046	4904	5195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych z tabel widać, że w ciągu 4 lat zmniejszyła się liczba turystów polskich korzystających z usług noclegowych na terenie Miasta i Gminy Krasnystaw. Jest to bardzo niekorzystny trend, biorąc pod uwagę fakt, że w województwie lubelskim oraz na terenie całego kraju odnotowuje się stały wzrost osób korzystających z obiektów hotelowych. Wzrost liczby udzielanych noclegów w Mieście Krasnystaw można wytłumaczyć faktem, że zwiększyła się liczba miejsc noclegowych w istniejących już obiektach noclegowych.

Na terenie gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS funkcjonują także gospodarstwa agroturystyczne należące do Krasnostawskiego Związku Gospodarstw Turystycznych. W Gminie Krasnystaw zarejestrowanych jest sześć takich gospodarstw, a w Gminie Siennica Różana – jedno²³.

Przez obszar MOF Krasnystaw PLUS przebiegają szlaki piesze i rowerowe, których trasa często obejmuje swym zasięgiem inne gminy z powiatu krasnostawskiego oraz powiatu chełmskiego.

Szlaki turystyczne piesze:

- Szlak niebieski Tadeusza Kościuszki – łączna długość około 120,5 km

Szlak ten przebiega m.in. przez teren Gminy Krasnystaw oraz przez północną część Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Biegnie obok zbiornika wodnego i wiatraka koźlaka w Tuligłowach, wzdłuż rzeki Wieprz, miejscowości Rońsko i centrum Krasnegostawu.

Przebieg szlaku: Uchańka PKS (kopiec Kościuszki) – Dubienka – Starosiele – Maziarnia Strzelecka – Raciborowice – Kurmanów – Buśno – Jarosławiec – Wojsławice – Majdan Nowy – Bończa – Zastawie – Surhów – Topola – Wólka Orłowska – Tuligłowy zalew – Krasnystaw PKS.

- Szlak żółty Ariański – łączna długość około 64 km

Szlak przecina Pagóry Chełmskie i Działy Grabowieckie. Na obszarze Gminy Krasnystaw przebiega przez miejscowość Krynica z Wieżą Ariańską, a także obok ruin zamku w Krupem.

Przebieg szlaku: Rejowiec Fabryczny PKP – Rejowiec – Krynica – Krupie – Siennica Nadolna – Krasnystaw – Surhów – Zawada – Skierbieszów PKS.

²³ Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie, www.krasnystaw-powiat.pl.

- Szlak Nadwieprzański po Wyniosłości Giełczewskiej
Przebieg szlaku: Krasnystaw Fabryczny PKP – Wincentów – Borowica – Łopiennik Górny – Olszanka – Kol. Jaślików – rezerwat Wodny Dół – Białka – Rońsko – dworzec PKP w Krasnymstawie.
- Szlak Mikołaja Reja
Przebieg szlaku: Rejowiec Fabryczny – Rejowiec – Adamów – Popówka – Kobyle – Wzgórze Ariańskie – Krynica – Krupę – Kol. Siennica Nadolna – Siennica Nadolna – Lubańki – dworzec PKP w Krasnymstawie²⁴.

Przez obszar Miasta i Gminy Krasnystaw wytyczono 14-kilometrową ścieżkę turystyczną o charakterze edukacyjno-rekreacyjnym. Znajdują się na niej 4 punkty dydaktyczno-informacyjne oraz punkt widokowy. Trasa wyznaczona została m.in. na obrzeżach rezerwatu „Wodny Dół” oraz przez obszar chronionego krajobrazu²⁵.

8.4 Opinie co do perspektyw i wstępne propozycje działań

Podsumowując zebrane informacje o stanie turystyki na terenie gmin MOF Krasnystaw PLUS można wyciągnąć następujące wnioski:

- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe MOF Krasnystaw PLUS (dolina rzeki Wieprz, Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu, Skierbieszowski Park Krajobrazowy);
- ciekawe walory kulturowe (ruiny zamku w Krupem, parki podworskie, zespół pojezuicki w Krasnymstawie);
- brak produktów turystycznych przyciągających turystów;
- mała ilość obiektów hotelowych oraz gospodarstw agroturystycznych na terenie MOF Krasnystaw PLUS;
- malejąca liczba osób korzystających z noclegów na terenie MOF Krasnystaw PLUS.

Na podstawie zebranych informacji można zauważyć, że wszyscy Partnerzy Projektu posiadają potencjał turystyczny w postaci ciekawych walorów przyrodniczych i kulturowych.

²⁴ jw.

²⁵ Strona internetowa Urzędu Gminy Krasnystaw, www.krasnystaw.ug.gov.pl.

W parze z walorami przyrodniczymi oraz kulturowymi nie idzie jednak zagospodarowanie turystyczne obszaru oraz wykorzystanie istniejącego dziedzictwa w celu przyciągnięcia turystów. Obecna sytuacja wskazuje niekorzystną perspektywę na przyszłość w zakresie rozwoju turystyki, co wiązać się może z malejącą liczbą turystów przybywającą na teren MOF Krasnystaw PLUS.

Na bazie wyciągniętych wniosków wysuwają się wstępne propozycje działań, jakie należy podjąć w celu zahamowania niekorzystnej perspektywy i przyciągnięcia turystów na teren MOF Krasnystaw PLUS:

- wykorzystanie tradycji chmielowej do stworzenia markowego, prozdrowotnego produktu turystycznego;
- wykreowanie rozpoznawalnych, unikatowych produktów turystycznych na bazie posiadanych walorów kulturowych (np. zagospodarowanie ruin zamku w Krupem);
- wykorzystanie doliny rzeki Wieprz w celu stworzenia przyjaznego miejsca do rekreacji;
- przystosowanie obszaru do przyjęcia większej liczby turystów poprzez zwiększenie ilości gospodarstw agroturystycznych i obiektów hotelowych.

9. Jakość usług publicznych świadczonych na terenie MOF według mieszkańców

9.1 Analiza ankiet – subiektywna ocena jakości usług publicznych

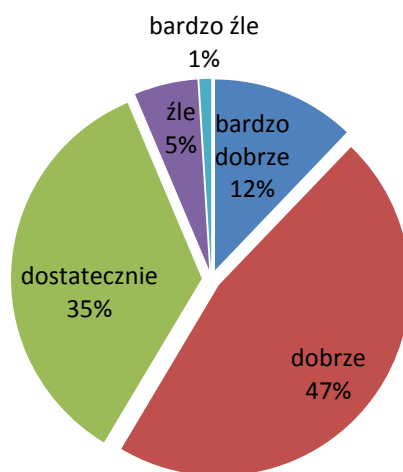
Ankieta – subiektywna ocena jakości usług publicznych była największym badaniem pozwalającym na zebranie opinii mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS. Procesem badawczym objęto próbę ponad 500 osób. Dobór jednostek do próby zapewnił reprezentatywność próby w populacji mieszkańców obszaru gmin wchodzących w skład partnerstwa w zakresie kryteriów płci, wieku i zamieszkania na terenie poszczególnych gmin. Celem badania było poznanie opinii na temat jakości usług publicznych oraz postrzegania powiązań na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnystaw PLUS. Ankietowani poproszeni zostali o udzielenie odpowiedzi na dwa pytania.

Pierwsze z nich brzmiało: *Proszę ocenić w skali od 1 do 5 poszczególne dziedziny funkcjonowania MOF Krasnystaw PLUS (5 – bardzo dobrze, 4 – dobrze, 3 – dostatecznie, 2 – źle, 1 – bardzo źle)*. Ankietowani oceniali m.in.: stan środowiska naturalnego, walory turystyczno-krajobrazowe, dostępność i jakość świadczeń medycznych, bezpieczeństwo publiczne, skuteczność władz lokalnych, ofertę spędzania wolnego czasu.

Poniżej przedstawiono procentowe wyniki uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 44 Ocena stanu środowiska naturalnego

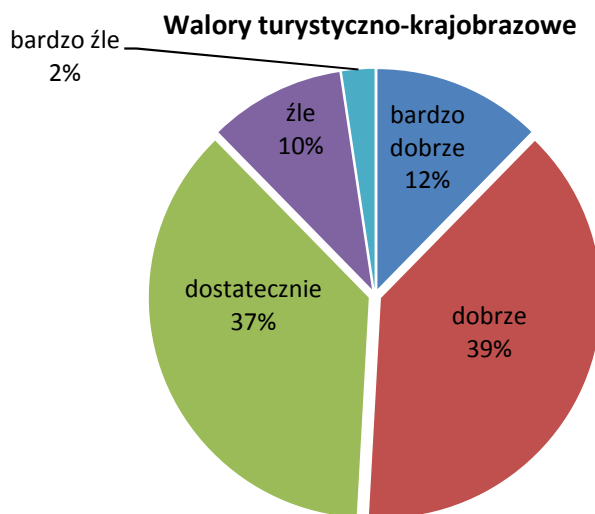
Stan środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Prawie połowa respondentów – 47%, ocenia dobrze stan środowiska naturalnego, a 12% bardzo dobrze. Daje to wynik 59% oceniających pozytywnie otaczające środowisko naturalne. 35% ankietowanych oceniło dostatecznie stan środowiska naturalnego. Respondentów mających negatywne zdanie było jedynie 6%, z czego 5% wybrało odpowiedź „źle”, a 1% „bardzo źle”. Uzyskane wyniki pokazują, że generalnie mieszkańcy MOF są zadowoleni z otaczającego środowiska naturalnego.

Wykres 45 Ocena walorów turystyczno-krajobrazowych

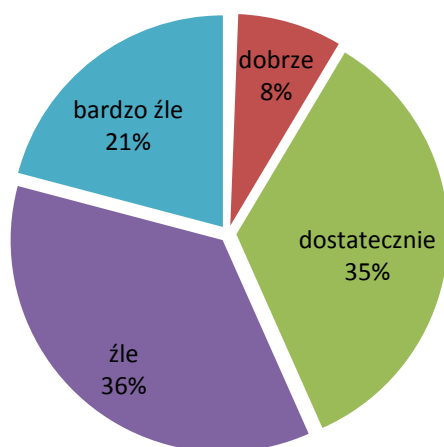

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Na pytanie jak ocenia Pan/i walory turystyczno-krajobrazowe MOF Krasnystaw PLUS, aż 39% udzieliło odpowiedzi „dobrze”, a 12% „bardzo dobrze”, co daje łącznie 51% odpowiedzi pozytywnych. 37% ankietowanych ocenia walory turystyczno-krajobrazowe „dostatecznie”, natomiast 10% osób „źle”, a 2% „bardzo źle”.

Wykres 46 Ocena jakości i dostępności świadczeń medycznych

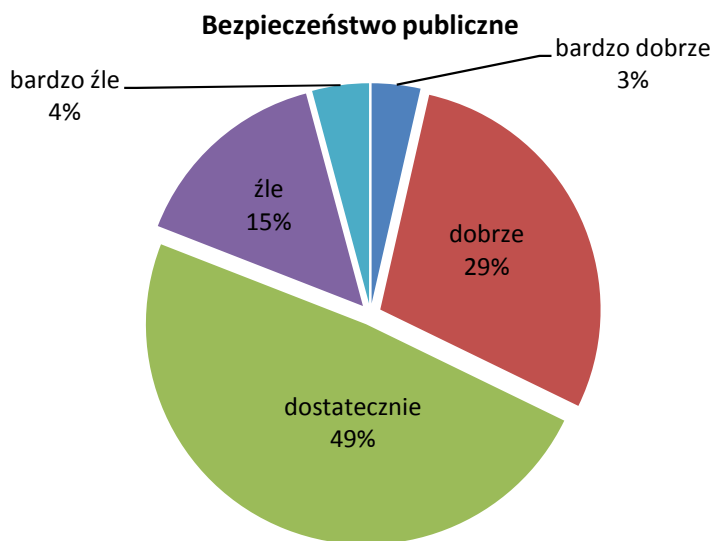
Jakość i dostępność świadczeń medycznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 46 pokazuje, że respondenci nie są zadowoleni z jakości i dostępności świadczeń medycznych na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Jednie 8% osób ocenia je dobrze, a 35% dostatecznie. Pozostałe 57% odpowiedzi stanowi opcja „źle” (36%) i „bardzo źle” (21%).

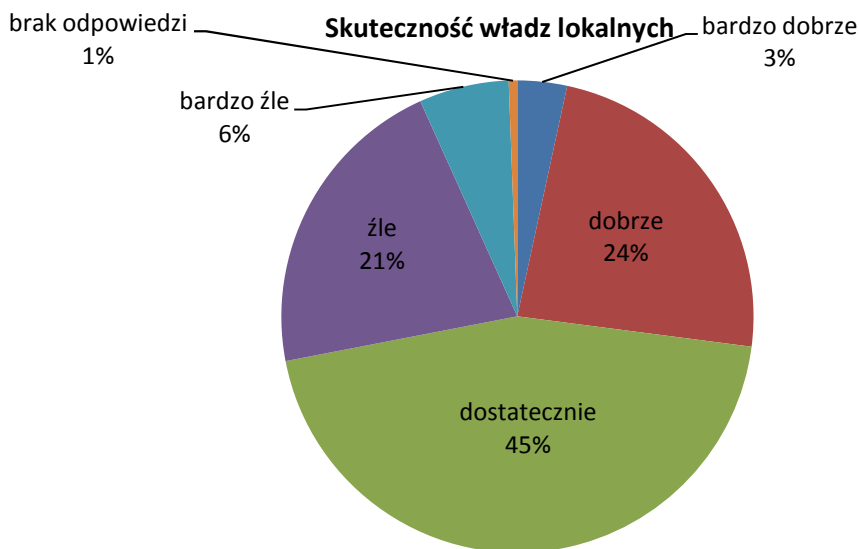
Wykres 47 Ocena bezpieczeństwa publicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Mieszkańcy MOF w 49% ocenili bezpieczeństwo publiczne dostatecznie. Prawie połowa respondentów uważa więc, że poziom bezpieczeństwa na terenie MOF Krasnystaw PLUS jest średni, 29% ankietowanych ocenia bezpieczeństwo publiczne dobrze, a 15% – źle.

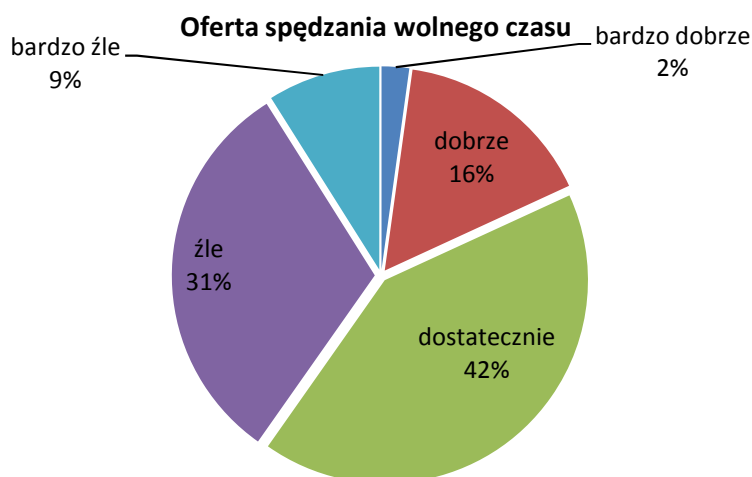
Wykres 48 Ocena skuteczności władz lokalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Kolejną dziedziną, którą oceniali mieszkańcy, była skuteczność władz lokalnych. Prawie połowa ankietowanych (45%) ocenia działania władz dostatecznie. Pozostałe głosy rozkładają się równomiernie między ocenę pozytywną i negatywną. 27% uzyskały odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” i dokładnie tyle samo (27%) odpowiedzi „bardzo źle” i „źle”.

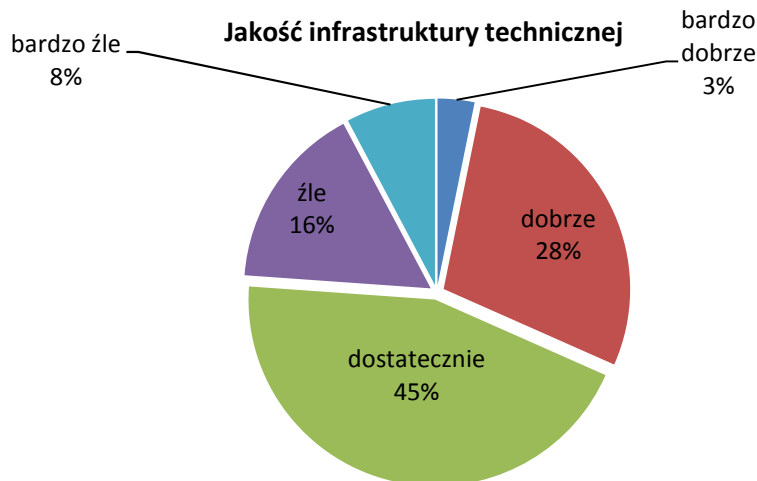
Wykres 49 Ocena oferty spędzania wolnego czasu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Według uzyskanych opinii na obszarze MOF Krasnystaw PLUS jest bardzo słaba oferta możliwości spędzania wolnego czasu. 42% osób ocenia ją dostatecznie. Niezadowolonych respondentów jest aż 40%, z czego 31% to oceny „źle”, a 9% „bardzo źle”. Tylko 18% przebadanych osób jest zadowolonych z dostępnych atrakcji wypełniających czas wolny.

Wykres 50 Ocena jakości infrastruktury technicznej

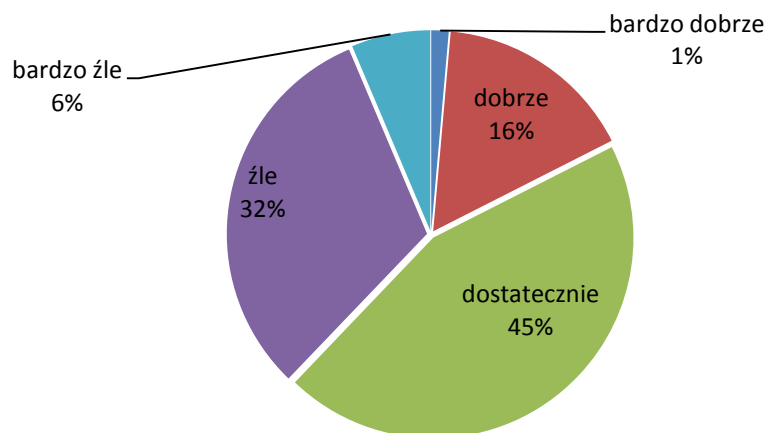

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Zebrane stanowisko odnośnie jakości infrastruktury technicznej pokazuje, że dla 31% ankietowanych jest ona dobra (suma odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”), 45% osób ocenia jej stan jako dostateczny, a dla 24% ankietowanych jest zły (suma odpowiedzi „źle” i „bardzo źle”).

Wykres 51 Ocena oferty usług noclegowych i gastronomicznych

Oferta usług noclegowych i gastronomicznych

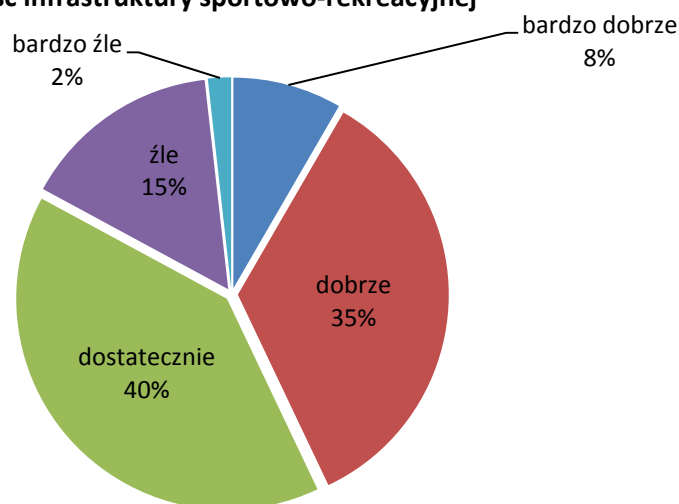

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Zagospodarowanie turystyczne jest oceniane przez większość ankietowanych dostatecznie (45%). Przyglądając się wykresowi 51 zwraca uwagę to, że 38% osób ma złe zdanie na temat jakości usług noclegowych i gastronomicznych na terenie MOF (suma odpowiedzi „źle” i „bardzo źle”). Wskazuje to na potrzebę poprawy oferty obiektów noclegowych i gastronomicznych.

Wykres 52 Ocena jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

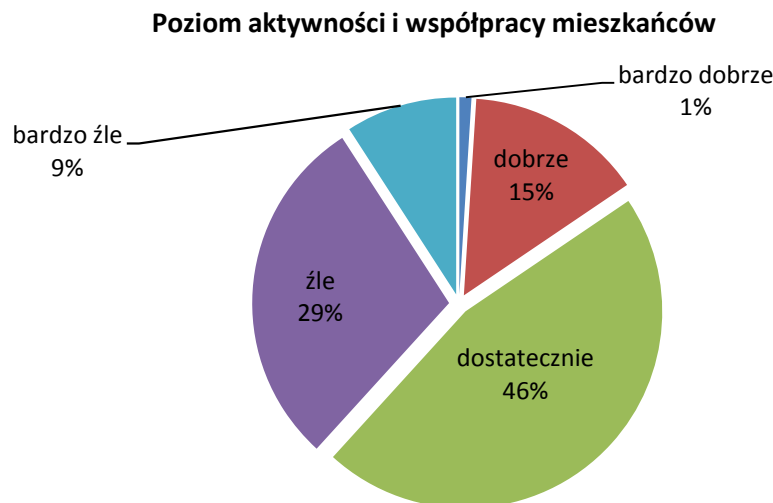
Jakość infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Na podstawie wykresu 52 możemy zauważyć, że infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest w 35% oceniana dobrze, a w 8% bardzo dobrze. Daje to 43% zadowolonych respondentów. Kolejną grupę odpowiedzi stanowiła ocena dostateczna jakości obiektów sportowo-rekreacyjnych. Stanowisko takie posiada 40% ankietowanych. Uzyskane wyniki pokazują, że teren MOF Krasnystaw PLUS jest dość dobrze wyposażony w infrastrukturę sportową.

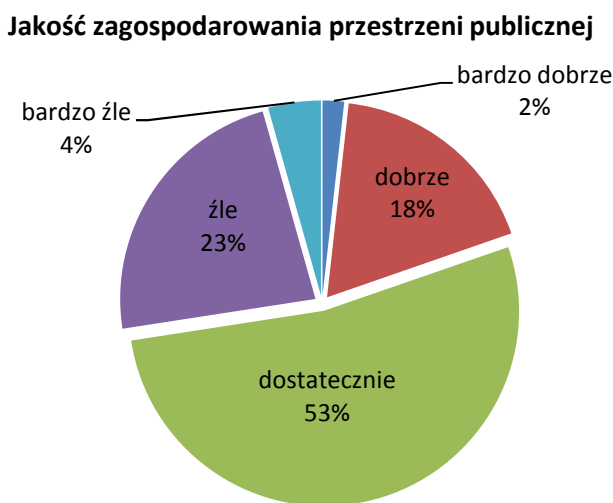
Wykres 53 Ocena poziomu aktywności i współpracy mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Według opinii mieszkańców MOF Krasnystaw PLUS poziom aktywności i współpracy mieszkańców nie przedstawia się zadowalająco. 46% ankietowanych oceniło ją dostatecznie, a ponad jedna trzecia respondentów – źle (29% źle, a 9% bardzo źle).

Wykres 54 Ocena jakości zagospodarowania przestrzeni publicznej

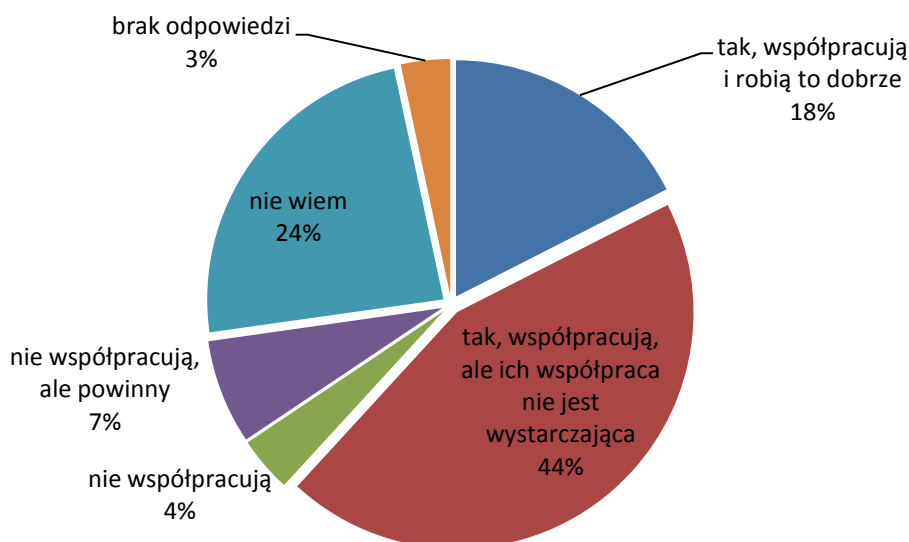
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnią badaną dziedziną była jakość zagospodarowania przestrzeni publicznej. Aż 53% ankietowanych ocenia ją dostatecznie. Z kolei 27% respondentów uważa, że przestrzeń publiczna jest źle zagospodarowana (23% źle, 4% bardzo źle), a 20% ma przeciwne zdanie i ocenia ją dobrze (18% dobrze, 2% bardzo dobrze).

Drugie pytanie, jakie zadano mieszkańcom brzmiało: *Czy Pana/i zdaniem Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana współpracują ze sobą w celu zapewnienia wyższego poziomu świadczonych usług publicznych?*

Wykres 55 Opinia na temat współpracy Partnerów MOF Krasnystaw PLUS

Czy Pana/i zdaniem Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana współpracują ze sobą w celu zapewnienia wyższego poziomu świadczonych usług publicznych?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Opinie mieszkańców na temat współpracy rozkładają się nierównomiernie. Najwięcej, bo aż 44% badanych uważa, że Partnerzy MOF Krasnystaw PLUS współpracują ze sobą, ale ich współpraca nie jest wystarczająca. 18% respondentów wybrało stanowisko, że współpracują i robią to dobrze. Natomiast 24% badanych nie wie nic na temat współpracy Miasta Krasnystaw oraz gmin Krasnystaw i Siennica Różana.

Na podstawie uzyskanych wyników badań z zakresu oceny jakości usług publicznych oraz postrzegania powiązań w MOF Krasnystaw PLUS można zauważyć, że w większości przypadków respondenci oceniali te dziedziny funkcjonowania MOF dostatecznie. Jest to przeciętna ocena. Wynika z niej, że należy dążyć do podniesienia jakości badanych usług

publicznych. Przede wszystkim należy skupić się na poprawie jakości i dostępności świadczeń medycznych, zwiększenia oferty spędzania wolnego czasu oraz usług noclegowych i gastronomicznych. Ważnym aspektem jest także dążenie do zwiększenia współpracy mieszkańców, wyzwolenie czynnika społecznego w budowaniu przyszłości MOF.

10. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS

Przeprowadzona diagnoza miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS pokazuje niekorzystne tendencje, problemy i potrzeby mieszkańców.

Wnioski:

1. Wysoki i rosnący poziom bezrobocia oraz trudność w znalezieniu pracy wpływają na depopulację mieszkańców. W konsekwencji wiele osób migruje poza obszar MOF w celu znalezienia pracy i poprawy swoich warunków życia. Niewystarczająca liczba miejsc pracy oraz zmniejszające się średnie wynagrodzenie wpływa negatywnie na ilość pieniądza w obiegu lokalnym oraz dochody własne uzyskiwane przez samorządy. Zmniejszająca się liczba nowo powstających przedsiębiorstw świadczy o małej aktywności gospodarczej mieszkańców i jednocześnie o niewystarczających działaniach wspierających przedsiębiorczość – na co jednoznacznie w badaniu ankietowym wskazują przedsiębiorcy.
2. Należy tworzyć warunki do pobudzania przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców oraz zacieśniać współpracę gmin MOF Krasnystaw PLUS. Zaangażowanie mieszkańców i organizacji pozarządowych w rozwój obszaru to korzyści dla mieszkańców. Efektem działań powinno być zapewnianie wyższego poziomu świadczenia usług publicznych. Zbudowanie rzeczywistego partnerstwa trójsektorowego pozwoli na bardzo efektywne wykorzystanie szans stojących przed MOF.
3. Pogarszająca się sytuacja demograficzna przejawiająca się zmniejszającą się liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, a rosnącą w wieku poprodukcyjnym. Niezbędne są działania dostosowujące usługi publiczne do zmieniającej się struktury wiekowej mieszkańców.
4. Mała liczba bezpiecznych ścieżek rowerowych na terenie MOF Krasnystaw PLUS to ograniczone możliwości w zakresie rekreacji jak i korzystania z roweru jako codziennego środka transportu.

5. Brak jednego Centrum Przesiadkowego dla osób podróżujących komunikacją zbiorową, to znaczne utrudnienie komunikacyjne dla mieszkańców.
6. Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń to wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca do zamieszkania i rekreacji. Stosowanie Odnawialnych Źródeł Energii oraz realizacja działań ograniczających zapotrzebowanie na energię, to nowe możliwości podjęcia lub rozszerzenia działalności gospodarczej, a jednocześnie ograniczenia bieżących kosztów utrzymania.
7. MOF posiada zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego, które w bardzo niewielkim stopniu są wykorzystywane do rozwoju turystyki. Podjęcie działań w tym obszarze powinno doprowadzić do powstania unikatowego ponadregionalnego produktu turystycznego MOF Krasnystaw PLUS.

IV. Delimitacja miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS

1. Zasady delimitacji

Obszar funkcjonalny MOF Krasnystaw PLUS wyznaczono w oparciu o:

- Analizę dokumentów strategicznych (*Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Krasnostawskiego, Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Krasnystaw PLUS, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego*).
- Szczegółową analizę danych statystycznych i danych w zakresie przemieszczania się gospodarki oraz dotyczącą kwestii infrastruktury technicznej, zatrudnienia, możliwości finansowych i planów rozwojowych (WPI) wskazującą na podobieństwa i podobne problemy oraz funkcjonalne powiązanie obszaru.
- Analizę dotychczasowej działalności samorządów w zakresie współpracy, integracji działań, potencjału i kierunków rozwoju, powiązań obszaru i diagnozy tych powiązań wraz ze wskazaniem proponowanych obszarów działań prorozwojowych i zasad delimitacji obszaru – opracowanie eksperckie powiązań.
- Deklaracje udziału w projekcie JST (Miasto Krasnystaw, Gmina Krasnystaw, Gmina Siennica Różana).
- Przeprowadzonych spotkań roboczych w okresie od 3.12.2012 do 13.09.2013. Spotkania te odbyły się w dniach 3.12.2012, 2.01.2013, 14.05.2013, 13.08.2013 i 13.09.2013.
- Badania ankietowe jakościowe stanowiące podstawę do przeprowadzenia wyznaczenia obszaru MOF (badanie nie miało charakteru ilościowego, nie wyznaczano więc statystycznej próby, ankiety zostały rozesłane i wypełnione przez NGOs – organizacje pozarządowe, przedsiębiorców i JST z terenu powiatu krasnostawskiego).

2. Zdiagnozowane powiązania

Na podstawie powyższych zasad delimitacji wyciągnięto szereg wniosków określających zdiagnozowane powiązania.

- I. Wyznaczony obszar powinien dotyczyć obszaru trzech gmin: Miasta Krasnystaw, Gminy Krasnystaw i Gminy Siennica Różana przy założeniu, że Miasto Krasnystaw stanowi rdzeń MOF, a gminy Krasnystaw i Siennica Różana stanowiąc będą strefę zewnętrzną. Jako kryteria delimitacji obszaru przyjęto:

Czynniki funkcjonalne:

- Powiązania infrastrukturalne i występujące wspólne problemy planistyczne dla lokalizowanych inwestycji.

Obszar MOF jest połączony ze sobą siecią dróg, które jednocześnie stanowią podstawowe korytarze transportowe w gminach i mieście. Miasto pełni funkcję centrum administracyjnego, edukacyjnego, ważnego ośrodka kulturalnego i węzła komunikacyjnego. W ostatnich latach następuje znaczna urbanizacja terenów podmiejskich gmin Siennica Różana i Krasnystaw przy jednoczesnym wyludnianiu się terenów bezpośrednio nie graniczących z miastem. Analizy przeprowadzone przez gminy w sprawie przemieszczania się mieszkańców wskazują, jako główne kierunki migracji – tereny miasta dla gmin wiejskich i tereny przylegające do miasta zlokalizowane na obszarze gmin wiejskich dla miasta. Na podstawie przeprowadzonych ankiet, stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru MOF, respondenci wskazali:

- powiązanie gmin z Miastem Krasnystaw w zakresie bliskości położenia w stosunku do miasta, oraz powiązania komunikacyjne;
- umiejscowienie w Krasnymstawie najważniejszych zakładów przemysłowych będących najważniejszymi pracodawcami dla mieszkańców gmin;
- pełnienie funkcji centrum administracyjnego i usługowego Miasta Krasnystaw;
- wzajemne powiązania w zakresie zamieszkania i pracy (w obydwu kierunkach: miasto-gminy, gminy-miasto);
- wspólna oferta turystyczna i gospodarcza;
- powiązanie w zakresie infrastruktury komunalnej, drogowej i transportowej.
- wzajemne przemieszczanie się do pracy między JST.

Czynniki społeczno-gospodarcze:

- Podobny stan rozwoju gospodarczego (wskaźniki liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i występowanie istotnych dla MOF pracodawców na terenie gminy).
- Podobny stan rozwoju infrastruktury.

Czynniki morfologiczne:

- Bezpośrednie sąsiedztwo rdzenia przez gminy strefy zewnętrznej.
Gminami wyłącznie sąsiadującymi z terenem Miasta Krasnystaw są Gmina Krasnystaw i Gmina Siennica Różana. Przeciętny rozmiar ośrodka miejskiego powoduje, że problemy i potrzeby wynikające z funkcji miejskich dotyczą najbliższych terytorialnie obszarów.
- Podobny wskaźnik gęstości zaludnienia w mieście i przylegających do niego przedmieściach zlokalizowanych w gminach wiejskich.
Wiejski charakter gmin dotyczy przede wszystkim obszarów oddalonych od miasta. Zauważa się znaczny stopień urbanizacji i koncentracji funkcji miejskich przez tereny podmiejskie.

Założenia związane z powiązaniem gmin MOF Krasnystaw Plus, przyjęte na etapie tworzenia partnerstwa i wnioskowania o przyznanie dotacji w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych”, znajdują potwierdzenie w opracowywanej *Diagnozie miejskiego obszaru funkcjonalnego Krasnystaw PLUS*.

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnystaw PLUS	18
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności zamieszkująca MOF na koniec 2013 roku	8
Tabela 2 Ludność zamieszkująca poszczególne gminy – udział % w całej populacji w podziale na płeć	8
Tabela 3 Liczba osób/respondentów koniecznych do przebadania w poszczególnych grupach	8
Tabela 4 Dokumenty europejskie, krajowe, regionalne, subregionalne, lokalne	10
Tabela 5 Powierzchnia terenu wybranych jednostek terytorialnych w 2013 r.	18
Tabela 6 Liczba ludności	19
Tabela 7 Saldo migracji na 1000 osób na pobyt stały	22
Tabela 8 Liczba osób pracujących wg sektorów	31
Tabela 9 Podmioty gospodarki narodowej	39
Tabela 10 Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w %	40
Tabela 11 Podział podmiotów sektora prywatnego w %	40
Tabela 12 Liczba podmiotów wg klas wielkości	41
Tabela 13 Organizacje pozarządowe	43
Tabela 14 Liczba działających i nowo powstałych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej w latach 2010–2011	43
Tabela 15 Liczba przedsiębiorstw wg klas wielkości w Unii Europejskiej w 2012 roku	44
Tabela 16 Udział procentowy przedsiębiorstw według Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej w latach 2010–2011	44
Tabela 17 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem	52
Tabela 18 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych	53
Tabela 19 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych	53
Tabela 20 Dochody podatkowe – podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	53

Tabela 21 Dochody podatkowe – podatek od środków transportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	54
Tabela 22 Stan infrastruktury drogowej.....	57
Tabela 23 Długość ścieżek rowerowych.....	57
Tabela 24 Połączenia komunikacyjne z Miasta Krasnystaw	58
Tabela 25 Korzystający z instalacji w % ludności ogółem.....	67
Tabela 26 Sieć rozdzielcza na 100 km ²	68
Tabela 27 Długość czynnej sieci wodociągowej.....	68
Tabela 28 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej.....	69
Tabela 29 Długość czynnej sieci gazowej.....	69
Tabela 30 Liczba oczyszczalni przydomowych.....	70
Tabela 31. Ciepłownictwo.....	70
Tabela 32 Mieszkania socjalne	71
Tabela 33 Liczba nowych budynków oddanych do użytkowania.....	72
Tabela 34 Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	72
Tabela 35 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	73
Tabela 36 Lista zabytków na terenie gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS ..	84
Tabela 37 Obiekty hotelowe wraz liczbą miejsc noclegowych	87
Tabela 38 Rezydenci (Polacy) korzystający z obiektów hotelowych	87
Tabela 39 Liczba udzielonych noclegów rezydentom (Polakom) w obiektach hotelowych ...	87

Spis wykresów

Wykres 1 Ludność w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	19
Wykres 2 Ludność w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.....	20
Wykres 3 Ludność w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem.....	20
Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców.....	21
Wykres 5 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym.....	22
Wykres 6 Liczba uczniów w szkole podstawowej na 1000 mieszkańców	23
Wykres 7 Liczba uczniów w gimnazjum na 1000 mieszkańców.....	24
Wykres 8 Prognoza ludności w powiecie krasnostawskim.....	25

Wykres 9 Miejsce zamieszkania	25
Wykres 10 Przywiązanie do miejsca zamieszkania	26
Wykres 11 Ocena warunków życia	26
Wykres 12 Decyzja o przeprowadzce poza obszar MOF Krasnystaw PLUS	27
Wykres 13 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem.....	29
Wykres 14 Pracujący ogółem na 1000 mieszkańców	30
Wykres 15 Stopa bezrobocia.....	32
Wykres 16 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	32
Wykres 17 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska – 100%)	33
Wykres 18 Opinia na temat znalezienia pracy	35
Wykres 19 Opinia na temat znalezienia lepszej pracy	35
Wykres 20 Opinia na temat możliwości pokonania zjawiska bezrobocia	36
Wykres 21 Ocena możliwości zatrudnienia	36
Wykres 22 Ocena wsparcia skierowanego do osób bezrobotnych lub biernych zawodowo ...	37
Wykres 23 Ocena atrakcyjności inwestycyjnej.....	46
Wykres 24 Ocena warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.....	47
Wykres 25 Problemy w prowadzeniu własnej firmy	47
Wykres 26 Ocena różnorodności i jakości form wsparcia dla przedsiębiorców.....	48
Wykres 27 Dochody budżetu na 1 mieszkańca.....	51
Wykres 28 Dochody własne na 1 mieszkańca	51
Wykres 29 Wydatki na 1 mieszkańca ogółem	54
Wykres 30 Wydatki bieżące na 1 mieszkańca ogółem	55
Wykres 31 Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca ogółem.....	55
Wykres 32 Częstotliwość korzystania z komunikacji publicznej	59
Wykres 33 Kierunek podróży	59
Wykres 34 Cel podróży.....	60
Wykres 35 Opinia na temat usprawnienia komunikacji publicznej.....	61
Wykres 36 Ocena dostępności komunikacji publicznej.....	61
Wykres 37 Ocena jakości komunikacji.....	62
Wykres 38 Ocena informacji o rozkładach jazdy	62
Wykres 39 Ocena bezpieczeństwa komunikacji	63

Wykres 40 Ocena kosztów przejazdu	63
Wykres 41 Powody korzystania z komunikacji publicznej	64
Wykres 42 Aspekty funkcjonowania komunikacji publicznej.....	65
Wykres 43 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na 1000 mieszkańców	69
Wykres 44 Ocena stanu środowiska naturalnego.....	91
Wykres 45 Ocena walorów turystyczno-krajobrazowych	92
Wykres 46 Ocena jakości i dostępności świadczeń medycznych	92
Wykres 47 Ocena bezpieczeństwa publicznego.....	93
Wykres 48 Ocena skuteczności władz lokalnych	93
Wykres 49 Ocena oferty spędzania wolnego czasu	94
Wykres 50 Ocena jakości infrastruktury technicznej.....	94
Wykres 51 Ocena oferty usług noclegowych i gastronomicznych	95
Wykres 52 Ocena jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.....	95
Wykres 53 Ocena poziomu aktywności i współpracy mieszkańców.....	96
Wykres 54 Ocena jakości zagospodarowania przestrzeni publicznej.....	96
Wykres 55 Opinia na temat współpracy Partnerów MOF Krasnystaw PLUS.....	97

Bibliografia

1. *Annual report on european SMEs 2012/2013*, Komisja Europejska, Bruksela 2013.
2. *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komisja Europejska, Bruksela 2010.
3. Eurostat, portal informacyjny Europejskiego Urzędu Statystycznego (*European Statistical Office*), <http://ec.europa.eu/eurostat>.
4. Formularz wniosku o przyznanie dotacji w ramach Konkursu Dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych organizowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej. Formularz wypełniony przez Miasto Krasnystaw 13.09.2013.
5. *Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie lubelskim. Raport z badań 2013*, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.
6. *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
7. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta, Obszary miejskie 2010–2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.
8. *Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Krasnystaw PLUS*.
9. *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Krasnystaw*, 2014.
10. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego*, Biuro Planowania Przestrzennego, Lublin 2002, 2009, 2011, 2012.
11. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013.
12. Portal informacyjny Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych, <http://stat.gov.pl>.
13. *Program ochrony środowiska dla Miasta Krasnystaw na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021*, Warszawa 2014.
14. *Program ochrony środowiska dla powiatu krasnostawskiego na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020*, Warszawa 2013.
15. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.*, Warszawa 2014.
16. *Strategia Rozwoju Gminy Krasnystaw 2007–2020. Aktualizacja*, Warszawa 2007.

17. *Strategia Rozwoju Gminy Siennica Różana na lata 2008–2015*, 2008.
18. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Warszawa 2013.
19. *Strategia Rozwoju Kraju 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
20. *Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Krasnostawskiego na lata 2008–2020*, Krasnystaw 2008.
21. *Strategia Rozwoju Miasta Krasnystaw na lata 2007–2015 z długookresową prognozą do roku 2020*, 2007.
22. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Aktualizacja*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2013.
23. *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2014.
24. Strona internetowa Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o., www.arl.lublin.pl.
25. Strona internetowa Gazety Wyborczej,
www.lublin.gazeta.pl/lublin/1,85539,6880029,Zamczysko_w_Krupem.html.
26. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl>.
27. Strona internetowa Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”,
www.lgdkrasnystaw.pl.
28. Strona internetowa Lubelskiej Fundacji Rozwoju, www.lfr.lublin.pl.
29. Strona internetowa Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Zagrodzie,
www.rsp-zagroda.info.pl.
30. Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Krasnymstawie,
www.krasnystaw-powiat.pl.
31. Strona internetowa Urzędu Gminy Krasnystaw, www.krasnystaw.ug.gov.pl.
32. Strona internetowa Urzędu Gminy Siennica Różana, www.siennica.pl.
33. Strona internetowa Urzędu Miasta Krasnystaw, www.krasnystaw.pl.
34. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasnystaw z 1999 roku, ze zmianami uchwalonymi w 2007, 2012 i 2013 roku.*
35. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siennica Różana*, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XV/91/04 Rady Gminy Siennica Różana z dnia 20 grudnia 2004 r.

36. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krasnystaw* uchwalone w 1999 roku, z wprowadzonymi zmianami w 2009 roku.
37. *Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, stan na 30 września 2014 r.*, Narodowy Instytut Dziedzictwa.
38. *Zawody deficytowe i nadwyżkowe w 2012 roku (część I diagnostyczna)*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2013.
39. *Zintegrowany Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Krasnystaw na lata 2007–2015. Aktualizacja*, Krasnystaw 2010.
40. *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krasnystaw*, Warszawa 2011.

Załącznik 1. Analiza budżetowa jednostek samorządu terytorialnego na lata 2015–2019

Każda jednostka samorządu terytorialnego co roku opracowuje i uchwała swój budżet. Oprócz planów finansowych na rok bieżący uchwalana jest także Wieloletnia Prognoza Finansowa, w której znajdują się m.in. przewidywane dochody, wydatki, rozchody, przychody oraz kwota długu prognozowana na kilka lat w przód.

Tabela 1 obrazuje analizę budżetu na lata 2015–2019 dla województwa lubelskiego, powiatu krasnostawskiego oraz gmin wchodzących w skład MOF Krasnystaw PLUS.

Dochody ogółem będą rosły w Mieście Krasnystaw oraz na terenie MOF Krasnystaw PLUS. Między 2015 a 2019 Miasto Krasnystaw przewiduje wzrost dochodów ogółem o ponad 10 milionów złotych, natomiast na terenie MOF nastąpi skok o około 8 milionów złotych. Odmienna sytuacja będzie w województwie lubelskim, powiecie krasnostawskim oraz w Gminie Siennica Różana, gdzie nastąpi spadek dochodów w porównaniu do roku 2015. Najmniejsze zmiany z tytułu uzyskanych dochodów ogółem zanotuje Gmina Krasnystaw. Biorąc pod uwagę wydatki ogółem wszystkie jednostki samorządowe planują w latach 2016–2019 wydać mniej pieniędzy w porównaniu do przewidywanego dochodu. Zaoszczędzona kwota pozwoliłaby zmniejszyć ich dług publiczny. Obrazuje to ostatnia kolumna tabeli 1, w której można zaobserwować pomniejszający się dług publiczny. Sytuacja taka będzie możliwa w przypadku gdy wynik budżetu w danym roku będzie zamknięty na plusie.

Szczegółową prognozę finansową na lata 2015–2019 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 40 Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2015–2019

Województwo lubelskie										
Rok	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu	Przychody budżetu	Rozchody budżetu	Kwota długu
2015	131 281 1081,08	673 201 209,44	639 609 871,64	151 394 896,33	550 306 586,28	963 640 310,05	-201 135 815,25	230 722 032,02	29 586 216,77	805 707 621,51
2016	942 645 945,40	627 482 994,30	315 162 951,10	931 658 473,44	508 746 170,65	422 912 302,79	10 987 471,96	32 805 965,84	43 793 437,80	773 462 704,93
2017	935 290 657,01	684 889 411,91	250 401 245,10	886 511 453,97	483 989 992,74	402 521 461,23	48 779 203,04	0,00	48 779 203,04	724 683 501,89
2018	986 941 558,73	706 420 313,63	280 521 245,10	890 651 943,39	490 067 004,55	400 584 938,84	96 289 615,34	0,00	96 289 615,34	628 393 886,55
2019	887 804 039,84	682 282 794,74	205 521 245,10	774 072 622,30	460 510 603,64	313 562 018,66	113 731 417,54	0,00	113 731 417,54	514 662 469,01
Powiat krasnostawski										
2015	75 834 672,00	65 496 312,00	10 338 360,00	76 088 468,00	62 608 592,00	13 479 876,00	-253 796,00	2 956 714,00	2 702 918,00	14 479 455,00
2016	69 167 727,00	67 002 727,00	2 165 000,00	67 299 015,00	64 111 198,00	3 187 817,00	1 868 712,00	1 000 000,00	2 868 712,00	12 610 743,00
2017	71 907 782,00	68 342 782,00	3 565 000,00	70 489 241,00	65 521 645,00	4 967 596,00	1 418 541,00	1 200 000,00	2 618 541,00	11 192 202,00
2018	71 348 008,00	69 983 008,00	1 365 000,00	70 411 944,00	67 225 207,00	3 186 737,00	936 064,00	1 400 000,00	2 336 064,00	10 256 138,00
2019	72 927 601,00	71 662 601,00	1 265 000,00	71 319 805,00	68 838 612,00	2 481 193,00	1 607 796,00	550 000,00	2 157 796,00	8 648 342,00
Miasto Krasnystaw										
2015	56 876 360,94	50 633 646,94	6 242 714,00	63 253 499,73	46 673 619,73	16 579 880,00	-6 377 138,79	9 235 143,79	2 858 005,00	15 007 303,79
2016	61 714 492,00	52 507 092,00	9 207 400,00	60 100 544,00	48 400 544,00	11 700 000,00	1 613 948,00	844 732,00	2 458 680,00	13 293 355,79
2017	63 770 356,00	54 554 868,00	9 215 488,00	62 088 165,00	50 288 165,00	11 800 000,00	1 682 191,00	167 679,00	1 849 870,00	11 511 164,79
2018	65 961 171,00	56 737 063,00	9 224 108,00	63 499 691,00	52 299 691,00	11 200 000,00	2 461 480,00	138 200,00	2 599 680,00	9 049 684,79
2019	68 239 617,00	59 006 545,00	9 233 072,00	66 091 679,00	54 391 679,00	11 700 000,00	2 147 938,00	1 185 062,00	3 333 000,00	6 901 746,79
Gmina Krasnystaw										
2015	26 638 388,00	24 288 450,00	2 349 938,00	26 842 192,00	21 235 955,00	5 606 237,00	-203 804,00	2 570 904,00	2 367 100,00	11 906 000,00
2016	24 807 651,00	24 777 651,00	30 000,00	22 477 651,00	21 666 383,00	811 268,00	2 330 000,00	0,00	2 330 000,00	9 576 000,00
2017	25 283 204,00	25 273 204,00	10 000,00	23 577 204,00	22 099 710,00	1 477 494,00	1 706 000,00	0,00	1 706 000,00	7 870 000,00
2018	25 788 668,00	25 778 668,00	10 000,00	24 428 668,00	22 652 202,00	1 776 466,00	1 360 000,00	0,00	1 360 000,00	6 510 000,00
2019	26 294 241,00	26 294 241,00	0,00	25 034 241,00	23 218 507,00	1 815 734,00	1 260 000,00	0,00	1 260 000,00	5 250 000,00

Gmina Siennica Różana										
Rok	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	Wynik budżetu	Przychody budżetu	Rozchody budżetu	Kwota długu
2015	14 161 390,00	9 560 323,00	4 601 067,00	13 661 390,00	9 129 412,83	4 531 977,17	500 000,00	0,00	500 000,00	1 350 000,00
2016	9 949 888,00	9 847 133,00	102 755,00	9 549 888,00	9 317 104,00	232 784,00	400 000,00	0,00	400 000,00	950 000,00
2017	10 142 547,00	10 142 547,00	0,00	9 892 547,00	9 503 446,00	389 101,00	250 000,00	0,00	250 000,00	700 000,00
2018	10 446 823,00	10 446 823,00	0,00	10 096 823,00	9 693 515,00	403 308,00	350 000,00	0,00	350 000,00	350 000,00
2019	10 760 228,00	10 760 228,00	0,00	10 410 228,00	9 984 320,00	425 908,00	350 000,00	0,00	350 000,00	0,00
MOF Krasnystaw PLUS										
2015	97 676 138,94	84 482 419,94	13 193 719,00	103 757 081,73	77 038 987,56	26 718 094,17	-6 080 942,79	11 806 047,79	5 725 105,00	28 263 303,79
2016	96 472 031,00	87 131 876,00	9 340 155,00	92 128 083,00	79 384 031,00	12 744 052,00	4 343 948,00	844 732,00	5 188 680,00	23 819 355,79
2017	99 196 107,00	89 970 619,00	9 225 488,00	95 557 916,00	81 891 321,00	13 666 595,00	3 638 191,00	167 679,00	3 805 870,00	20 081 164,79
2018	102 196 662,00	92 962 554,00	9 234 108,00	98 025 182,00	84 645 408,00	13 379 774,00	4 171 480,00	138 200,00	4 309 680,00	15 909 684,79
2019	105 294 086,00	96 061 014,00	9 233 072,00	101 536 148,00	87 594 506,00	13 941 642,00	3 757 938,00	1 185 062,00	4 943 000,00	12 151 746,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej dla wymienionych jednostek samorządu terytorialnego

Bibliografia

1. *Wieloletnia Prognoza Finansowa*, Załącznik 1 do Uchwały Nr III/11/2015 Rady Gminy Krasnystaw z dnia 16 stycznia 2015 r. Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2015-2018 i Prognoza kwoty długu na lata 2015-2024.
2. *Wieloletnia Prognoza Finansowa*, Załącznik 1 do Uchwały Nr III/18/2014 Rady Powiatu w Krasnymstawie z dnia 30 grudnia 2014 roku.
3. *Wieloletnia Prognoza Finansowa*, Załącznik 1 do Uchwały Nr IV/11/2014 r. Rady Miasta Krasnystaw w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Krasnystaw z dnia 30 grudnia 2014 r.
4. *Wieloletnia Prognoza Finansowa*, Załącznik 1 do Uchwały Nr IV/35/2014 r. Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2014 r.
5. *Wieloletnia Prognoza Finansowa*, Załącznik 1 do Uchwały Nr XXVI/166/2013 Rady Gminy Siennica Różana z dnia 16 grudnia 2013 r.

Partnerstwo KRASNYSTAW Plus

Miejski Obszar Funkcjonalny

www.krasnystawplus.pl

Opracowanie:

INICJATYWA LOKALNA . PL